

SPECIJALNO IZVJEŠĆE
O ULOZI INSPEKCIJSKIH TIJELA
U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA
U BOSNI I HERCEGOVINI

Banja Luka, studeni 2020. godine

**SPECIJALNO IZVJEŠĆE O ULOZI INSPEKCIJSKIH
TIJELA U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

Banja Luka, studeni 2020. godine

Izdavač:

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bone i Hercegovine
78 000 Banja Luka/Akademika Jovana Surutke broj 13
e-mail: bl.ombudsman@ombudsmen.gov.ba
www.ombudsmen.gov.ba

Autori izvješća

Ombudsmani:

Prof. dr. Ljubinka Mitrović

Dr. Jasmina Džumhur

Nives Jukić

Radna grupa

Dr. Jasmina Džumhur, koordinatorica

Alma Suljić, pomoćnica ombudsmana

Jelena Simović, stručna savjetnica

Selma Jahić, stručna savjetnica

Tehnički uredio

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

KAZALO

PREDGOVOR	7
I ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA RAZINI BIH	9
1.1. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine	9
1.1.1. Inspektorat Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.....	9
1.1.2 Proračun	11
1.1.3 Materijalno-tehnička sredstva.....	11
1.1.4 Ljudski resursi	11
1.1.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	12
1.2. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine	13
1.2.1. Generalni inspektorat Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine.....	13
1.2.2. Proračun	15
1.2.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	15
1.2.4. Ljudski resursi	15
1.2.5 Pitanja iz okvira djelokruga rada	16
1.3. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine.....	20
1.3.1. Inspektorat Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine	20
1.3.2. Materijalno-tehnička sredstva.....	20
1.3.3. Ljudski resursi	20
1.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	21
1.3.5. Opća pitanja.....	21
1.4. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine	22
1.4.1 Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine	22
1.4.2.Proračun	23
1.4.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	23
1.4.4. Ljudski resursi	23
1.4.5 Pitanja iz okvira djelokruga rada	24
1.5. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine	26
1.6. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine	27
1.6.1. Ured za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova.....	27
1.6.2. Proračun	27
1.6.3. Materijalno-tehnička sredstva.....	27
1.6.4. Ljudski resursi	27
1.6.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada	28
1.6.6. Opća pitanja.....	29
II ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA RAZINI ENTITETA, ŽUPANIJA/ KANTONA I BRČKO DISTRIKTA BIH	30
2.1.Republika Srpska.....	30
2.1.1. Organizacija inspekcijskih poslova.....	30
2.1.2. Pravni propisi koji uređuju inspekcijske poslove	34
2.1.3. Problemi u radu sa kojima se susreću inspekcijski organi.....	36
2.1.4. Budžet.....	37
2.1.5. Ljudski resursi	38

2.1.6. Materijalno-tehnička sredstva.....	41
2.1.7. Podaci o predmetima i drugim postupanjima inspekcijskih organa u Republici Srpskoj	42
2.2. Federacija Bosne i Hercegovine	47
2.2.1. Inspektorati u okviru djelovanja federalnih ministarstava	48
2.2.2. Upravni inspektorat, Federalno ministarstvo pravde.....	48
2.2.2.1. Proračun.....	50
2.2.2.2 Materijalno-tehnička sredstva	50
2.2.2.3 Ljudski resursi	50
2.2.2.4 Pitanja iz okvira djelokruga rad	50
2.2.2.5. Opća pitanja	51
2.2.3. Porezna uprava/porezni inspektori u okviru Federalnog ministarstva financija.....	52
2.2.4. Federalna uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ uprave	52
2.2.4.1. Proračun.....	55
2.2.4.2. Materijalno-tehnička sredstva	55
2.2.4.3. Ljudski resursi	55
2.2.4.4. Djelokrug rada	56
2.3. Razina županija/kantona	58
2.3.1. Unsko-sanski kanton/županija	60
2.3.1.1. Proračun.....	60
2.3.1.2. Materijalno-tehnička sredstva	60
2.3.1.3. Ljudski resursi	60
2.3.1.4. Pitanja iz djelokruga rad.....	61
2.3.2. Bosansko-podrinjski kanton Goražde	62
2.3.2.1. Proračun.....	62
2.3.2.2. Materijalno-tehnička sredstva	62
2.3.2.3. Ljudski resursi	63
2.3.2.4. Pitanja iz djelokruga rada	63
2.3.3. Županija/Kanton 10	64
2.3.3.1. Proračun.....	64
2.3.3.2. Materijalno-tehnička sredstva	64
2.3.3.3. Ljudski resursi	65
2.3.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	65
2.3.4. Posavska županija/kanton	66
2.3.4.1. Proračun.....	66
2.3.4.2. Materijalno-tehnička sredstva	66
2.3.4.3. Ljudski resursi	66
2.3.4.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	66
2.3.5. Tuzlanska županija/kanton.....	67
2.3.5.1. Proračun.....	67
2.3.5.2. Materijalno-tehnička sredstva	67
2.3.5.3. Ljudski resursi	67
2.3.5.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	68
2.3.6. Zeničko-dobojski kanton	69

2.3.6.1. Proračun.....	69
2.3.6.2. Materijalno-tehnička sredstva	69
2.3.6.3. Ljudski resursi	70
2.3.6.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	71
2.3.7.Kanton Sarajevo	73
2.3.7.1. Proračun.....	73
2.3.7.2. Materijalno-tehnička sredstva	73
2.3.7.3. Ljudski resursi.....	73
2.3.7.4.Pitanja iz djelokruga rada	74
2.3.8. Zapadnohercegovačka županija/kanton.....	76
2.3.8.1. Proračun.....	76
2.3.8.2. Tehničko-materijalna sredstva.....	76
2.3.8.3.Ljudski resursi	77
2.3.8.4 Pitanja iz djelokruga rada	77
2.3.9.Hercegovačko-neretvanski kanton	79
2.3.9.1 Proračun.....	79
2.3.9.2. Materijalno-tehnička sredstva	79
2.3.9.3. Ljudski resursi.....	80
2.3.9.4. Pitanja iz djelokruga rada	81
2.3.10 Srednjobosanski kanton/županija.....	85
2.3.10.1 Proračun.....	85
2.3.10.2 Materijalno-tehnička sredstva	85
2.3.10.3 Ljudski resursi.....	86
2.3.10.4 Pitanja iz djelokruga rad	86
2.3.11 Inspekcijski organi u općinama/gradovima u Federaciji BiH.....	86
2.3.11.1 Proračun.....	87
2.3.11.2 Materijalno-tehnička sredstva	88
2.3.11.3 Ljudski resursi.....	89
2.3.11.4 Pitanja iz okvira djelokruga rada.....	90
2.4. Brčko distrikt Bosne i Hercegovine	96
2.4.1. Ured gradonačelnika-Inspektorat.....	97
2.4.1.1. Proračun.....	97
2.4.1.2. Materijalno-tehnička sredstva	97
2.4.1.3. Ljudski resursi.....	98
2.4.1.4. Pitanja iz djelokruga rada	99
2.4.2. Direkcija za finansije/financije Brčko distrikta BiH, Finansijska inspekcija	
Porezne uprave Brčko distrikta BiH	100
2.4.2.1.Proračun.....	101
2.4.2.2. Materijalno-tehnička sredstva	101
2.4.2.3. Ljudski resursi.....	101
2.4.2.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada	101
III ŽALBE NA INSPJEKCIJSKE ORGANE REGISTRIRANE U INSTITUCIJI	
OMBUDSMANA ZA LJUDSKA PRAVA BIH	103
IV ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	109
V PREPORUKE.....	113

PREDGOVOR

Vladavina prava podrazumijeva, prije svega, osiguranje primjene zakona i poštivanje ljudskih prava. U cilju implementacije ovih principa, države uspostavljaju različite mehanizme, a inspekcijski nadzor predstavlja jedan od ključnih. Efikasnost ovog mehanizma, u principu, treba da prevenira i često obraćanje građana sudovima, jer mehanizam sudske zaštite treba da bude izuzetak, a ne pravilo.

Sa aspekta postupanja Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH (u daljem tekstu: Institucija), u slučaju kršenja ljudskih prava, ključno je efikasno djelovanje inspekcijskih tijela/organa zbog komplementarnosti osiguranja implementacije zakona i poštivanja ljudskih prava. Ovo je posebno važno u slučaju kada odgovorni subjekt za kršenje prava nije javno tijelo/organ, s obzirom na to da Institucija ima isključivo mandat da nadzire javne organe/tijela u vršenju javnih ovlaštenja sa aspekta osiguranja poštivanja ljudskih prava.

Vlast ima obvezu poštivanja i zaštite prava. Obveza poštivanja prava je neodložna obveza i znači da se vlast treba suzdržati od miješanja koje bi negativno utjecalo na ostvarenje prava. Obveza zaštite znači da vlast mora osigurati da se akteri, koji ne pripadaju državnim institucijama, ne miješaju u ostvarenje ljudskih prava, kao što su privatne osobe, osobe iz privrednog sektora ili nevladine organizacije. U cilju osiguranja ovog aktivnog djelovanja, vlast uspostavlja različite mehanizme, a najzačajniji mehanizam je inspekcijski nadzor. U slučaju kada taj mehanizam nije uspostavljen ili nije efikasan u svom djelovanju, to za posljedicu ima kršenje ljudskih prava.

U proteklih nekoliko godina Institucija registrira povećan broj žalbi u kojim se kao odgovorni organ/tijelo pojavljuju inspekcijski organi/tijela. Ova činjenica, a i specifičnost žalbi je bila razlog zbog čega su Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ombudsmeni) odlučili da sačine Specijalno izvješće o ulozi inspekcijskih tijela u zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Specijalno izvješće).

Cilj ovog izvješća je da se na sveobuhvatan način prikaže stanje u oblasti inspekcijskog nadzora sa aspekta važećeg zakonodavstva, materijalno-tehničkih i ljudskih resursa kojima raspolažu inspekcijska tijela svih razina vlasti u BiH, djelokruga rada, suradnje, te definiraju prepreke koje onemogućavaju efikasnije djelovanje inspekcijskih tijela. Svrha Specijalnog izvješća je da posluži kao informativni instrument donositeljima politika i zakona prigodom kreiranja mjera čiji cilj je unaprjeđenje funkcioniranja inspekcijskog nadzora kao elementa vladavine prava, te time osiguraju i efikasniju zaštitu prava građana.

Strukturalna kompleksnost inspekcijskih tijela, a posebno tematska i teritorijalna podijeljenost nadležnosti djelovanja inspekcijskih organa su odredila i metodološki pristup kod sačinjanja ovog izvješća. Pored analize važećeg domaćeg zakonodavstva i drugih dostupnih dokumenata, za potrebe izrade Specijalnog izvješća sačinjen je upitnik¹ koji je upućen inspekcijskim tijelima na razini Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije BiH, svih deset županija/kantona u sustavu Federacije BiH, Brčko distrikta BiH, te na razini gradova i općina/opština. Institucija je tijelima koja nisu dostavila odgovor u predviđenom roku uputila urgenciju² na zahtjev za dostavu

¹ Akt Ombudsmana Bosne i Hercegovine broj: Ž-SA-05-1042/19 od 07.10.2019. godine

² Akt Ombudsmana Bosne i Hercegovine broj: Ž-SA-05-1042/19 od 09.12.2019. godine

podataka od 07.10.2019. godine. Institucija je također pojedinim institucijama³ naknadno uputila akt sa upitnikom⁴.

Cilj upitnika je bio da inspekcijska tijela na unificiran način dostave podatke i na taj način izvrše i samoevaluaciju svog djelovanja, ali i identificiraju slabosti koje utječu na efikasnost njihovog rada.

Nacrt Specijanog izvješća je dana 26.11.2020. godine upućen svim intervjuiranim tijelima/organima, uz poziv da ukoliko imaju određene komentare, primjedbe ili sugestije na dio njihovog odgovora inkorporiranog u tekst, isto dostave putem elektroničke pošte, u ostavljenom roku.

Ombudsmani koriste ovu priliku da se zahvale svim inspekcijskim organima na dostavljenim odgovorima. Dobiveni podaci su prezentirani kroz poglavlja u izvješću, poštivanjem funkcionalnog principa koji slijedi organizacionu strukturu unutar koje su inspekcijska tijela uspostavljena. U Poglavlju III su prezentirana iskustva Institucije zasnovana na žalbama koje su registrirane u Instituciji, a u kojima su kao odgovorna tijela navedena inspekcijska tijela. Specijalno izvješće sadrži i preporuke koje su prezentirane kao zasebno poglavlje, u kojem su sadržane preporuke koje su svojstvene za većinu inspekcijskih tijela. Također, napominjemo da je rad na ovom izvješću bio prolongiran uslijed pandemije COVID-19, ali nije izgubio na aktualnosti s obzirom na dobivene podatke.

Ombudsmani za ljudska prava BiH

³ Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Ministarstvo prometa i komunikacija Bosne i Hercegovine, Federalno ministarstvo pravde, Vlada Srednjobosanskog kantona/županije, Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske i Inspektorat Brčko distrikta

⁴ Akt Ombudsmana Bosne i Hercegovine broj: Ž-SA-05-1042/19 od 22.09.2020. godine

I ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA RAZINI BIH

Na razini Bosne i Hercegovine inspeksijski nadzor uspostavljen je u okviru šest⁵ ministarstava⁶. U nastavku su prezentirane njihove nadležnosti.

1.1. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine

1.1.1. Inspektorat Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine

Zakonom o upravi Bosne i Hercegovine⁷ uređuje se organizacija uprave institucija Bosne i Hercegovine u pogledu položaja, uloge, ustrojstva, ovlaštenja i obveza tijela/organu uprave i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad tih organa u vršenju poslova uprave.

Temeljem odredbi ovog zakona, posebnih propisa i ovlaštenja te opisanih poslova i zadataka iz Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine⁸ (u daljem tekstu: Ministarstvo sigurnosti) utvrđen je djelokrug rada Inspektorata kao temeljne organizacione jedinice ovog ministarstva.

Ministarstvo sigurnosti je određeno i obvezano da vrši nadzor temeljem članka 132. i 117. stavak 4. Zakona o strancima⁹, članak 73. do 76. Zakona o zaštiti tajnih podataka¹⁰ članka 15. i 16. Zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme¹¹, članka 3. i 4. Pravilnika o načinu i postupku nadzora i kontrole nad provođenjem zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme¹², članka 88. Pravilnika o standardima funkcioniranja i drugim pitanjima značajnim za rad imigracionog centra¹³, članka 9. Odluke o provedbi rezolucije 2231 (2015.) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda¹⁴, članka 18. Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti BiH¹⁵, kao i

⁵ Prema informacijama dostupnim na zvaničnim internet stranicama Ministarstva

⁶ Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Međunarodni standardi predviđeni u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njezinim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. (čl. II.) Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta (čl. III. 3.) Ustav Bosne i Hercegovine definira da su sljedeća pitanja u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine: vanjska politika; vanjskotrgovinska politika; carinska politika; monetarna politika, kao što je predviđeno člankom VII; finansiranje institucija i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine; politika i reguliranje pitanja imigracije, izbjeglica i azila; provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivičnopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom; uspostavljanje i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava; reguliranje međuentitetskog transporta i kontrola vazdušnog prometa. (čl. III.1.) Istodobno, sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu Ustavom Bosne i Hercegovine izričito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima. (Čl. III.3. a)) U okviru vršenja ovlasti definiranih Ustavom Bosne i Hercegovine, nadležne institucije su uspostavljale unutarnju strukturu, uključujući i inspeksijski nadzor.

⁷ Zakon o upravi BiH („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 32/02, 102/09 i 72/17)

⁸ Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, broj: 01-02-125/09 od 09.04.2009. godine sa izmjenama i dopunama, broj: 01-02-2-1400-61 6 od 06.04.2016. godine

⁹ Zakon o strancima („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 88/15)

¹⁰ Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 54/05 i 12/09).

¹¹ Zakon o kontroli kretanja oružja i vojne opreme („Službeni glasnik“, br. 53/09 i 22/16)

¹² Pravilnik o načinu i postupku nadzora i kontrole nad provođenjem Zakona o kontroli kretanja oružja i vojne opreme („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 93/09).

¹³ Pravilnik o standardima funkcioniranja i drugim pitanjima značajnim za rad imigracionog centra („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 55/16),

¹⁴ Odluka o provedbi rezolucije 2231 (2015) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj: 58/16)

¹⁵ Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, broj: 01-02-125/09 od 09.04.2009. godine i dopune, broj: 01-02-2-1400-6116 od 06.04.2016. godine

drugih propisa iz nadležnosti ovog ministarstva.¹⁶

Pored navedenih propisa u primjeni su Zakon o upravnom postupku¹⁷, Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine¹⁸, Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine¹⁹, Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine²⁰, Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine²¹, Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela Bosne i Hercegovine i o Agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine²², Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine²³, Zakon o zaštiti osobnih podataka²⁴, Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine²⁵, Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu²⁶.

Inspektorat vrši neposredan inspekcijski nadzor nad sprovodenjem zakona i drugih propisa koji se odnose na državne službenike i uposlenike Ministarstva sigurnosti BiH i upravnih organizacija pri Ministarstvu sigurnosti, i to:

vodi upravni postupak iz navedene oblasti,

vrši kontrolu uredskog poslovanja,

postupa po predstavkama i pritužbama na rad Ministarstva i upravnih organizacija koje su sastavni dio Ministarstva,

vrše selektivni inspekcijski pregled koji ima za cilj otkrivanje slabosti i nezakonito postupanje u izvršavanju službenih zadataka, kao i propuste obveznog praćenja i usmjeravanja procesa rada od strane rukovodnih službenika,

učestvuje u izradi godišnjih programa rada i mjesecnih planova rada u Inspektoratu, priprema nacrte i prijedloge propisa iz djelokruga Inspektorata,

- izrađuje potrebna uputstva, analize i izvješća iz djelokruga Inspektorata.

¹⁶ Akt Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj:13-50-7619-1/20 od 29.09.2020. godine

¹⁷ Zakon o upravnom postupku (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 93/09, 41/13 i 53/16)

¹⁸ Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12,93/17)

¹⁹ Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08,60/10, 32/13 i 93/17)

²⁰ Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 27/04, 63/04, 5/06, 58/06, 15/08, 63/08, 35/09 i 07/12)

²¹ Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17)

²² Zakon o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, br. 36/08, 34/18),

²³ Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 100/13).

²⁴ Zakon o zaštiti osobnih podataka(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine “, br. 49/06, 76/11 i 89/11)

²⁵ Zakon o Graničnoj policiji Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 50/04, 27/07 i 59/09).

²⁶ Zakon o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12).

1.1.2 Proračun

Ukupan proračun Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine za 2019. godinu iznosi je 8.346.000 KM. Proračun Inspektorata Ministarstva sigurnosti nije planiran kao posebna stavka proračuna; isti je sastavni dio ukupno odobrenih proračunskih sredstava za ovo ministarstvo.

1.1.3 Materijalno-tehnička sredstva

Prema dostavljenom odgovoru Inspektorat ne posjeduje opremu i vozila koja su potrebna za rad. Djeluje u prostoru Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Radni prostor zadovoljava potrebe spram trenutnog broja uposlenih, Inspektorat ima na raspolaganju tri kancelarije i četvero zaposlenih.

1.1.4 Ljudski resursi

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine uređena je unutarnja struktura zaposlenih.

Inspektorat ima četvoro zaposlenih i to: glavnog inspektora, dva stručna savjetnika-inspektora i referenta za administrativno-tehničke poslove, a Pravilnikom je sistematizirano šest izvršitelja. Prema navodima Ministarstva nema dovoljno ljudskih kapaciteta za obavljanje radnih zadataka iz nadležnosti Inspektorata, te je neophodno izvršiti popunu sa još dva inspektora. U tijeku je formiranje radne grupe ovog Ministarstva za izradu novog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva sigurnosti u kojem će biti predloženo povećanje broja inspektora.

Broj uposlenih i njihova školska sprema su usklađeni sa odredbama unutarnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje.

Pitanje dodatnih naknada i stimulacija nije regulirano Zakonom o plaćama i naknadama za zaposlene u institucijama Bosne i Hercegovine, tako da postoji razlika u odnosu na druge inspekcijske organe/tijela na razini Bosne i Hercegovine i drugim razinama vlasti koji imaju pravo na uvećanje neto plaće od 20-30%.

Pitanje odgovornosti uposlenih u radu regulirano je Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti uposlenika u institucijama Bosne i Hercegovine i Kodeksom državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

Uposleni imaju redovne edukacije koje organizira Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine iz oblasti Integriteta djelovanja protiv korupcije u institucijama Bosne i Hercegovine, Upravnog postupka i inspekcijskog nadzora, oblasti zaštite osobnih podataka i Zakona o zaštiti tajnih podataka koje su predviđene i u preporukama Plana integriteta Ministarstva sigurnosti.

Konstantne edukacije iz oblasti inspekcijskog nadzora, vođenja upravnog postupka i upravnog spora, oblasti Integriteta djelovanja protiv korupcije u institucijama bi bile poželjne.

Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine se poštuje u dobroj

mjeri, ali je bilo pokrenutih disciplinskih postupaka protiv uposlenih u Ministarstvu sigurnosti.

1.1.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Za potrebe Ministarstva sigurnosti uspostavljena je OWIS-elektonska baza svih predmeta ovog ministarstva dok je za potrebe Inspektorata ovog ministarstva, za svakog inspektora, u tijeku nabavka Evidencija o izvršenim inspekcijskim nadzorima koja je propisana Pravilnikom o obliku i sadržaju službene iskaznice inspektora tijela uprave Bosne i Hercegovine i sadržaju i načinu vođenja evidencije o izvršenim inspekcijskim nadzorima²⁷.

Tijekom 2018. godine, registrirano je 13 predmeta iz oblasti nadzora, od strane građana je bilo pet podnesenih zahtjeva. Nije bilo donesenih rješenja u 2018. godini, ali je bilo izdatih preporuka i inicirano je pokretanje disciplinske odgovornosti.

Inspektorat nije imao podnesenih prekršajnih prijava prema nadležnim sudovima, odnosno nadležnim tužilaštima u 2018. godini.

Stranka koja prijavi ili zatraži inspekcijski nadzor nema pravo na zapisnik niti na pravni lijek, ali u roku od 30 dana mora biti obaviještena o poduzetim radnjama u svezi sa podnesenom prijavom ili inicijativom i mjerama koje su poduzete.

Subjekt nad kojim se vrši inspekcijski nadzor, nakon što se pročita Zapisnik i eventualno unesu primjedbe, te nakon potpisivanja istog ima pravo na jedan primjerak zapisnika, a dva primjerka zapisnika inspektor zadržava za potrebe dalje procedure u svezi sa inspekcijskim nadzorom. Ukoliko je doneseno rješenje o utvrđenim nepravilnostima ima pravo na prigovor Ministru sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Sačinjava se godišnji plan rada Inspektorata, realiziranje istog prati glavni inspektor, a o svim aktivnostima Inspektorata upoznaje se ministar sigurnosti.

Suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti ocjenjuju veoma dobrom.

Kao slabosti koje utječu na efikasnost rada Inspektorata navedene su: spor i dugotrajan proces donošenja zakonskih rješenja i izmjena i dopuna zakonskih rješenja, nedostatak materijalnih sredstava i nedovoljna edukacija.

Efikasnost poslovanja Inspektorata rezultat je: stručnosti, profesionalnosti i primjene suvremenih tehnologija i znanstveno-tehnoloških dostignuća, poštovanja načela zakonitosti, javnosti, odgovornosti, ekonomičnosti, profesionalne nepristrasnosti, dosljednosti, načela saslušanja stranaka i načela pravičnosti.

Unaprjeđenju rada doprinijelo bi podizanje većeg kvaliteta rada inspekcije za poduzimanje upravnih radnji u postupku, s obzirom na to da su inspekcijski postupci vrsta upravnih postupaka.

²⁷ Pravilnik o obliku i sadržaju službene iskaznice inspektora organa/tijela uprave Bosne i Hercegovine i sadržaju i načinu vođenja evidencije o izvršenim inspekcijskim nadzorima („Službeni glasnik” Bosne i Hercegovine, broj: 10/18)

1.2. Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine

1.2.1. Generalni inspektorat Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine

Shodno odredbi članka 53 Zakona o obrani Bosne i Hercegovine Generalni inspektorat je organizaciona jedinica Ministarstva obrane, kojim rukovodi generalni inspektor koji je profesionalna vojna osoba u činu generala i postavlja se na dužnost sukladno s ovim zakonom²⁸.

Generalni inspektorat Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine osigurava da vojne osobe u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama budu upoznate i ponašaju se sukladno s Poglavljem VI Zakona o obrani, kao i bilo kojim drugim kodeksom ponašanja ili propisima koje usvoji ministar obrane, a koji se odnose na etičko ponašanje i profesionalizam. Generalni inspektorat, u tom smislu, ima sljedeće nadležnosti:

1. obuka i obrazovanje profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama u profesionalnom i etičkom smislu,
2. iniciranje, provođenje, kontrola i nadgledanje ispitivanja i istraga tvrdnji o lošem vladanju profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama,
3. davanje savjeta ministru obrane u svezi s uklanjanjem okolnosti koji štete moralu, djelotvornosti i reputaciji Oružanih snaga,
4. davanje preporuka za propise i koordinaciju uspostavljanja profesionalnih standarda i pravila moralnog rukovođenja, kako bi se poboljšala profesionalnost, etičko ponašanje i osobne sposobnosti vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama²⁹.

Bilo koja profesionalna vojna osoba u Oružanim snagama ili drugi državljeni Bosne i Hercegovine mogu uložiti žalbu ili zahtjev za pomoć Generalnom inspektoratu, a vezano uz pitanja koja su u njegovoj nadležnosti. Generalni inspektor predlaže ministru obrane donošenje uputstava kojima se uspostavljaju odgovarajuće procedure za primjenu ovog članka. Takva uputstva sačinjena su na način koji promovira povjerenje javnosti u etičko ponašanje i profesionalnost profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama³⁰.

Generalni inspektorat Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: GI MOBiH) za potrebe ovog Izvješća dostavio je slijedeće podatke³¹:

GI MOBiH djeluje temeljem odredbi:

- a) Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine³²,
- b) Zakon o obrani Bosne i Hercegovine³³,
- c) Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine³⁴,

²⁸ Zakon o obrani/odbrani Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj: 88/05)

²⁹ Članak 54. Zakona o obrani/odbrani Bosne i Hercegovine

³⁰ Članak 55. Zakona o obrani/odbrani Bosne i Hercegovine

³¹ Akt Generalnog inspektorata Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine broj 05-03-32-1860-26/20 od 02.10.2020. godine

³² Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 3/03),

³³ Zakon o obrani/odbrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 88/05),

³⁴ Zakon o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 88/05, 53/07, 59/09, 45/12, 41/16 i 38/18),

- d) Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine³⁵
- e) Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine³⁶,
- f) Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovine³⁷
- g) Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini³⁸
- h) Zakon o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine³⁹
- i) Zakon o zaštiti osobnih podataka Bosne i Hercegovine⁴⁰
- j) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini⁴¹
- k) Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine⁴²
- l) Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine⁴³
- m) Zakon o parlamentarnom vojnem povjereniku Bosne i Hercegovine⁴⁴
- n) Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine,
- o) Pravilnik o procjeni rizika od korupcije u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine, broj: 05-03-32-1-28-16/16 od 16.08.2016. godine,
- p) Pravilnik o suradnji parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine sa Ministarstvom obrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu obrane BiH i Oružanim snagama BiH, broj: 01,02-34-6-1428/09 od 24.12.2009. godine,
- q) Uputstvo za rad GI MOBiH i inspektora u OS BiH,
- r) Poglavlje 14. Uputstva stranama Komandanta NATO štaba u Sarajevu i Komandanta EUFOR u Bosni i Hercegovini,
- s) Pravilo službe u OS BIH
- t) Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine⁴⁵
- u) Etički kodeks ponašanja vojnih osoba, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine,
- v) Politika izgradnje integriteta, smanjenja rizika i borbe protiv korupcije u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine,
- w) i drugi propisi i podzakonski akti, ovisno o vrsti, odnosno naravi predmeta.

³⁵ Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/13),

³⁶ Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 9/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12),

³⁷ Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 32/10),

³⁸ Zakon o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, br. 59/09, i 66/16),

³⁹ Zakon o zaštiti tajnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 54/05),

⁴⁰ Zakon o zaštiti osobnih podataka Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 32/01),

⁴¹ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, broj: 28/00),

⁴² Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12),

⁴³ Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 100/13),

⁴⁴ Zakon o parlamentarnom vojnem povjereniku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 51/09)

⁴⁵ Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 49/13)

1.2.2. Proračun

Proračun u Ministarstvu obrane Bosne i Hercegovine se ne planira odvojeno po organizacijskim cjelinama (od kojih je jedna i Generalni inspektorat), već objedinjeno za cijelokupno Ministarstvo obrane po programskim aktivnostima koje su raspoređene u programe.

1.2.3. Materijalno-tehnička sredstva

GI MOBiH posjeduje materijalno-tehnička sredstva koje su potrebna za rad.

GI MO BiH koristi bez naknade prostorije NATO štaba u Sarajevu sukladno sa Sporazumom a u svezi sa Poglavljem 14. Uputstva stranama Komandanta NATO štaba u Sarajevu i Komandanta EUFOR u Bosni i Hercegovini. Devet inspektora u sustavu inspektora ima prostorije za rad u objektima OS BiH na lokacijama raspoređa.

Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih, omogućen je pristup građanima sa invaliditetom, osim prostorija koje se nalaze na višim katovima.

1.2.4. Ljudski resursi

Prema organizacijskoj strukturi GI MO BiH ima devet uposlenih i to: Generalni inspektor-1, Inspektori- 6 (sukladno sa člankom 147. Zakona o BiH u G1 MO BiH se privremeno angažira i Pravni savjetnik-1), Referent za administrativno-tehničke poslove-1, Vozač-1).

Sustav inspektora ima još devet inspektora raspoređenih po komandama i jedinicama OS BiH.

GI MO BiH posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Međutim, naglašeno je da postoji kontinuiran porast broja zahtjeva za rješavanje, odnosno djelovanje inspektora, a inspektori iste rješavaju sukladno sa važećim propisima, uz izuzetno zalaganje koje uključuje i dodatni angažman i poslije radnog vremena, s obzirom na činjenicu da podnositelji zahtjeva za djelovanje iste dostavljaju vrlo često i van radnog vremena.

Trenutno postoji jedno upražnjeno mjesto - inspektor (državni službenik).

Broj uposlenih i njihova školska sprema su usklađeni sa odredbama unutarnjeg akta kojima je uređeno ovo pitanje, odnosno odredbama Zakona o službi u OS BiH, kao i odredbama Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom profesionalnih vojnih osoba u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine.

Pitanje dodatnih naknada i stimulacija za uposlenike vezano za težinu posla i terenski rad regulirano je kao i za sve profesionalne vojne osobe i uposlenike u institucijama Bosne i Hercegovine, sukladno sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine i Pravilnikom o nagradama i pohvalama u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama.

Pitanje odgovornosti uposlenika u radu regulirano je Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine, Zakonom o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom službe u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o vojnoj disciplini i disciplinskom postupku za profesionalne vojne osobe, Pravilnikom o

disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine, Pravilnikom o naknadi štete u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Etičkim kodeksom i drugim propisima kojima je reguliran rad uposlenih u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, uključujući i profesionalne vojne osobe postavljena na dužnosti inspektora.

Uposleni imaju organizirane redovne edukacije što je regulirano Pravilnikom o školovanju i usavršavanju profesionalnih vojnih osoba, Programom obuke inspektora, Odlukama o kursiranju za inspektore, kursevima u Centru za operacije podrške miru (COOPM) kamp Butmir, kao i kroz školovanje u inostranstvu u Sjedinjenim Američkim Državama i Velikoj Britaniji te u okviru bilateralne i multilateralne suradnje sa međunarodnim organizacijama (NATO, EUFOR, UNDP, OSCE, CIDS, ICOAF i dr.).

S obzirom na poseban karakter strukture i organizacije rada GI MO BiH i sustava inspektora bilo bi potrebno nastaviti sa profesionalnim razvojem u okviru MO i OS BiH i bilateralne i multilateralne suradnje, kroz konferencije i druge aktivnosti i suradnju sa Institucijom ombudsmana i sl.

S obzirom na karakter zahtjeva za djelovanjem inspektora u oblasti kršenja Etičkog kodeksa ponašanja vojnih osoba, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, može se zaključiti da se poštuje Etički kodeks.

U 2019. godini evidentirano je 26 slučajeva kršenja zabrana definiranih člankom 8. Etičkog kodeksa ponašanja vojnih osoba, kadeta i kandidata na obuci u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Bosne i Hercegovine. Sukladno sa Uputstvom za rad GI MO i inspektora Oružanih snaga Bosne i Hercegovine svi zahtjevi za djelovanjem inspektora o navodima o neprofesionalnim ponašanjima a koji su utemeljeni/ osnovani sukladno sa člankom 14. Etičkog kodeksa ponašanja vojnih osoba, kadeta i kandidata na obuci u MO i OS BiH (Odgovornosti), od strane nadležnih u lancu komandovanja i kontrole se procesuiraju sukladno sa Pravilnikom o vojnoj disciplini i disciplinskoj odgovornosti i Zakonom o službi u OS BiH.

1.2.5 Pitanja iz okvira djelokruga rada

U GI MO BiH postoji baza predmeta, formiran je tim i u suradnji sa Veleposlanstvom Velike Britanije i Sjeverne Irske u tijeku je izrada novog sustava baze podataka IGARS koji bi trebalo da bude u funkciji od siječnja 2021. godine.

Od 289 zahtjeva zaprimljenih u 2018. godini, 131 ili 45,3% zahtjeva bilo je osnovano/ utemeljeno, a 133 ili 46,0% neosnovanih zahtjeva. Ostalih 25 ili 8,6% zahtjeva su ocijenjeni kao nepodobni za rad inspektora. Prema strukturi podnesenih zahtjeva: 132 slučaja sa poznatim podnositeljima zahtjeva i 157 slučajeva anonimno.

U 2019. godini zaprimljeno je 424 zahtjeva koji su podneseni od strane pripadnika MO i OS BiH, ali i građana BiH sukladno sa člankom 55. stavak (1) Zakona o obrani Bosne i Hercegovine.

Napomenuto je da je od navedenih 424 zahtjeva zaprimljena u GI MO BiH i sustavu inspektora GI MO BiH, neposredno zaprimljeno 275 zahtjeva za djelovanje (od kojih je 24 dodijeljeno nadležnim u lancu komandovanja na postupanje sukladno sa Uputstvom, članak 28. Uputstva za rad GI MO BiH i sustava inspektora, tako da je GI MO BiH provodio aktivnosti na utvrđivanju činjenica za 251 zahtjev.

Inspektor u sustavu inspektora u komandama i jedinicama su zaprimili 149 zahtjeva

za djelovanje od kojih su sukladno sa člankom 28. Uputstva za rad GI MO BiH i sustava inspektora 16 dodijelili na rad nadležnim u lancu komandovanja. Sukladno sa navedenim, stvarno su GI MO BiH i inspektorji u OS BiH provodili postupak utvrđivanja činjenica za 384 zahtjeva za djelovanje.

S obzirom na nadležnosti definiranim člankom 54. Zakona o obrani Bosne i Hercegovine, GI MO BiH ne donosi rješenja okončanjem nadležnih aktivnosti. GI MO BiH u postupku utvrđuje osnovanost zahtjeva za postupanje i ukoliko ista postoji po okončanju postupka dostavlja izvješće nadležnim na dalje postupanje.

Sukladno sa navedenim GI MO BiH i sustav inspektora za 131 utemeljen zahtjev je u 2018. godini predložio preporuke za donošenje 16 novih ili izmjenu postojećih podzakonskih i drugih provedbenih akata u MO i OS BiH. Pored navedenog GI MO BiH i sustav inspektora je dostavio i druge preporuke koje podrazumijevaju utvrđivanje eventualne odgovornosti za osobe koje se mogu dovesti u vezu sa utvrđenim nepravilnostima kao i poduzimanje drugih korektivnih mjera sa ciljem ispravljanja nepravilnosti vezanih za prava pripadnika MO i OS BiH, te druga rješenja i mjere u vezi sa radom i službom u MO i OS BiH (prava iz radnog odnosa, školovanje i usavršavanje, rad i unutarnja služba, poštivanje procedura o radu u OS BiH i sl.).

Kada je u pitanju postupak utvrđivanja odgovornosti osoba na službi u OS BiH na osnovu izvješća GI MO BiH i sustava inspektora, provođeni su i disciplinski postupci od strane nadležnih u lancu komandovanja i kontrole te je na osnovu istih u 2018. godini doneseno 16 rješenja o izricanju disciplinskih mjer/sankcija, te pet rješenja o obustavi postupka.

Tijekom 2019. godine doneseno je osam rješenja o izricanju disciplinskih mjer/sankcija, te tri rješenja o obustavi postupka. Pored navedenog u 2019. godini GI MO BiH i sustav inspektora na osnovu rezultata rada o utvrđivanju činjenica po zaprimljenim zahtjevima za djelovanje na nadležno postupanje dostavio 189 preporuka koje obuhvataju pored sustavnih rješenja, 8 (osam) prijedloga za izradu novih i dopunu postojećih propisa i akata MO i OS BiH i drugih korektivnih mjera sa ciljem ispravljanja nepravilnosti vezanih za prava pripadnika MO i OS BiH, te druga rješenja i mjere u vezi sa radom i službom u MO i OS BiH (prava iz radnog odnosa, školovanje i usavršavanje, rad i unutarnja služba, poštivanje procedura o radu u OS BiH i sl.). Nadležni komandanti i komandiri i kroz savjetovanje i informiranje pripadnica i pripadnika svog sastava, a temeljem izvješća inspektora, poduzimali odgovarajuće i preventivne mjere.

GI MO BiH je u 2018. godini u jednom od predmeta utvrdio osnovanost navoda o neprofesionalnom ponašanju pripadnika MO i OS BiH, što je rezultiralo dostavljanjem informacije nadležnom Pravobrateljstvu Bosne i Hercegovine za dalje postupanje kod nadležnog suda, a s obzirom na to da je osobi prestala profesionalna vojna služba nakon provođenja postupka od strane GI MO BiH. Za ostale predmete koji su osnovani provedene su korektivne mjere.

Tijekom 2018. godine podneseno je jedno izvješće, a u tijeku 2019. godine pet izvješća nadležnom tužilaštvu.

Člankom 32. točka (1) i točka (3) Uputstva za rad GI MO BiH i inspektora u OS BiH definirano je da se konačan odgovor podnositelju zahtjeva za djelovanje dostavlja u pisanoj formi, a izuzetno se može dati i usmeno. Podnositelj, koji nije zadovoljan primljenim odgovorom inspektora može se obratiti Generalnom inspektoru sa zahtjevom za pomoć.

Uputstvom za rad GI MO BiH Ministarstva obrane i inspektora u OS BiH Poglavlje III, reguliran je postupak izdavanja dosijea inspektora, zaštite dosijea inspektora, uporaba dosijea u mjerama nepovoljnim po osoblje, zahtjev za izdavanje dosijea, službena uporaba dosijea unutar MO i OS BiH i izdavanje dokumentacije inspektora izvan MO i OS BiH.

GI MO BiH shodno članku 55. Zakona o obrani Bosne i Hercegovine postupa po zahtjevu za pomoć, a po pitanjima u okviru svojih nadležnosti. Člankom 24. Uputstva za rad GI MO BiH i inspektora u OS BiH, svatko može biti podnositelj žalbe, navoda ili zahtjeva za informaciju ili pomoć.

Posjete jedinicama i provođenje obuke koja uključuje sagledavanje stanja za svaku godinu, realiziraju se planski na osnovu Odluke koju donosi ministar obrane, odnosno, nadležni komandant za inspektore u sustavu inspektora OS BiH koji iste provode.

Odlukom MO BiH za 2018. godinu samo od strane Generalnog inspektora izvršena je posjeta 11 komandi i jedinica na šest lokacija OS BiH a sa ciljem sagledavanja stanja komandi i jedinica OS BiH. U okviru obilazaka i sagledavanja stanja u 2018. godini također je provedena anonimna anketa sa 784 pripadnika i pripadnika, ili 8% sastava MO i OS BiH u cilju utvrđivanja povjerenja u sustav inspektora u MO i OS BiH.

Napomena: Pored navedenog broja anketirano je i 74 pripadnika MO BiH i Zajedničkog štaba OS BiH u Domu OS BiH. Analizom predmetne ankete doneseni su određeni zaključci i mjere kojim je unaprijeden sustav inspektora a što uključuje uvođenje aplikacije „Moj inspektor“, preventivne mjere kroz obuku, edukacija iz oblasti prava pripadnika i pripadnika OS BiH, što je na kraju rezultiralo da je značajno povećan broj zahtjeva za djelovanje inspektora u 2019. godini. Predmetno može i da implicira zaključak da je značajno poraslo povjerenje u sustav inspektora.

U 2019. godini od strane Generalnog inspektora izvršen je obilazak deset jedinica na šest lokacija OS BiH u cilju sagledavanja stanja komandi i jedinica OS BiH.

U okviru obilazaka i sagledavanja stanja u 2019. godini također je provedena anonimna anketa sa 210 pripadnika, ili 29 % sastava žena u MO i OS BiH, a u cilju sagledavanja stanja položaja žena u MO i OS BiH. Analizom predmetne ankete doneseni su određeni zaključci i mjere koje su bile osnov i za implementaciju zaključaka međunarodne konferencije u okviru mreže Načelnika zajedničkih štabova „Žene, mir i sigurnost“, održane u Sarajevu u ožujku 2019. godine. U predmetnom projektu postoji izuzetno značajna podrška vlade UK Velike Britanije i Sjeverne Irske. Od strane ove vlade ocijenjeno je da su rezultati koje MO i OS BiH postižu u okviru ovog projekta jedinstveni u svijetu.

Prema dostaljenom odgovoru GI MO BiH uspješno surađuje sa Parlamentarnim vojnim povjerenikom BiH, Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju za borbu protiv korupcije, postupajućim tužiteljima po zahtjevima koji su dodijeljeni na nadležno postupanje Tužiteljstvu BiH, Glavnim inspektorom Ministarstva pravde BiH, sigurnosnim agencijama u BiH kao i drugim organizacijama koje se bave profesionalizmom, etikom, prevencijom i borbom protiv korupcije (APIK, Ured za reviziju institucija BiH i dr.).

Ova suradnja uključuje i bilateralnu suradnju uspostavljenu sa inspektoratom SAD, UK, Republike Hrvatske, Republike Slovenije a u prijedlogu je i nastavak suradnje sa inspektoratima MO Republike Srbije, Republike Crne Gore i Republike Sjeverne Makedonije. GI MOBiH veoma uspješno surađuje i sa komandom NATO SQ Sarajevo

i komandom EUFOR-a u BiH.

GI MOBiH nije nadležan za provođenje nalaza inspektora već organizacijske cjeline Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i lanac komandovanja, i, sukladno sa navedenim, uvijek postoji mogućnost efikasnijeg provođenja preporuka inspektora što se stalno ističe na sastancima i tijekom obuke koju provodi GI MO BiH i inspektori iz sustava OS BiH.

Dio pitanja koja se tiču statusa pripadnika MO i OS BiH (plaće, prava iz mirovinko-invalidskog i zdravstvenog osiguranja, modernizacija opreme i dr.) a s obzirom na to da nisu u nadležnosti za rješavanje od strane MO i OS BiH, zahtijevaju podršku nadležnih institucija u BiH kako bi se osigurao veći moral, učinkovitost i djelotvornost MO i OS BiH, a što je, između ostalog, jedna od nadležnosti GI MO BiH, sukladno sa člankom 54. stavak (2) Zakona o obrani/odbrani BiH.

Standard pripadnika i opremljenost pripadnika Oružanih snaga značajan su razlog koji utječe na rad.

Podrška Parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, ministra obrane i organizacijskih cjelina MO BiH te nadležnih u lancu komandovanja OS BiH, ključni su faktor koji osigurava provođenje preporuka GI MO BiH i sustava inspektora u OS BiH. Tome svakako doprinosi i potpora komandanata NATO štaba i EUFOR-a u BiH, kao i partnera sa kojima MO i GI MO BiH blisko surađuju u jačanju integriteta i profesionalizma.

Digitalizacija procesa, stavljanje u funkciju sustava Etička linija (24/7) za podnošenje zahtjeva za djelovanje inspektora, kao i uspostava mobilne aplikacije „Moj inspektor“, kontinuirano ažuriranje liste inspektora na internet stranici MO BiH sa kontakt-telefonskim brojevima i mail adresama, značajno je olakšalo pristup podnositeljima zahtjeva i rezultiralo povećanjem broja zahtjeva u 2019. i 2020. godini, što svakako predstavlja i rast povjerenja podnositelja zahtjeva u sustav inspektora.

Podrška GI MO BiH data je od strane Sektora za komandu, kontrolu i komunikacije, kompjutore i upravljanje informacijama (K4UI) MO BiH u vrijeme pandemije COVID-19 na način da inspektori ukoliko obavljaju dužnost po sistemu „rad od kuće“, imaju pristup administrativnom dokumentu menadžer sustavu (DMS), te značajna pomoć od strane vlade UK kroz doniranje hardverske podrške, uveliko su doprinijeli efikasnijem izvršenju funkcija i zadatka GI MO BiH i sustava inspektora u OS BiH.

Unaprjeđenju rada doprinijele bi izmjene Pravilnika o unutarnjoj organizaciji MO BiH i povećanje broja izvršilaca u GI MO BiH s obzirom na trend rasta broja zahtjeva za djelovanjem inspektora u prethodnim godinama (2017. godina - 278 zahtjeva, 2018. Godina - 289 zahtjeva, 2019. Godina - 424 zahtjeva (384 predmeta na kojima je radio GI MO BiH i inspektori u sustavu inspektora OS BiH), kao i uključenosti GI MO BiH u provođenju drugih aktivnosti kao što su:

- a) jačanje integriteta u okviru definiranih partnerskih ciljeva suradnje sa NATO,
- b) proces prevencije diskriminacije kao i aktivnosti u oblasti ravnopravnosti spolova,
- c) projekti u okviru suradnje sa partnerima iz oblasti jačanja integriteta (UNDP, OSCE, CIDS, ICOAF i dr.).

1.3. Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine

1.3.1. Inspektorat Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine

Nadležnost inspektorata Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Inspektorat) a kako je navedeno u dostavljenom aktu⁴⁶ proizilaze iz Zakona o upravi Bosne i Hercegovine, kao i propisa kojima se regulira međunarodni i međuentitetski cestovni promet, odnosno propisa nad kojima Inspektorat vrši nadzor, a to su Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu⁴⁷ i Zakon o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu⁴⁸, zatim načela koja proizilaze iz Zakon o upravnom postupku⁴⁹ i propisa kojima se regulira sigurnost prometa, kao i podzakonskih akata kojima se regulira međunarodni i međuentitetski prijevoz. Pored navedenih propisa Inspektorat u svom radu koristi i Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine⁵⁰. Inspektorat smatra da u postojećem zakonodavstvu postoje odredbe čijim bi se izmjenama postigla još veća efikasnost u radu na suzbijanju nelegalnog prijevoza, kao i mogućnosti preventivnog djelovanja i utjecaja na prijevoznike. Također, mišljenja su da većinu propisa koji se odnose na reguliranje međunarodnog i međuentitetskog cestovnog prijevoza treba kontinuirano mijenjati, odnosno uskladiti sa novim Uredbama i Direktivama EU, ali i praćenjem stanja na terenu predlagati izmjene propisa.

1.3.2. Materijalno-tehnička sredstva

Inspektorat posjeduje određenu opremu za rad na terenu i to: laptote, čitač kartica za digitalni tahograf, vozilo Ministarstva koje se koristi prigodom službenih putovanja i obavljanja inspekcijskih kontrola. Poslove obavlja u prostorijama Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (Zgrada prijateljstva između Vlade Grčke i Bosne i Hercegovine), a navedeni radni prostor zadovoljava potrebe spram broja uposlenih i ima omogućen pristup građanima, kao i osobama sa invaliditetom.

1.3.3. Ljudski resursi

Pravilnikom o sistematizaciji i unutarnjoj organizaciji Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine utvrđena je struktura uposlenih. Ukupno uposlenih u Inspektoratu je pet u odnosu na sistematizaciju kojom je predviđeno devet uposlenih, dakle trenutno su upražnjena četiri radna mjesta dok bi, prema mišljenju Inspektorata, optimalan bio broj od deset izvršitelja. U dostavljenom aktu Inspektorata navedeno je da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje zadataka i poslova iz svoje nadležnosti.

Broj uposlenih i njihova školska sprema su usklađeni sa odrebama unutarnjeg akta kojim je uredeno ovo pitanje.

Pitanje dodatnih naknada nije regulirano, te je Inspektorat mišljenja da bi isto trebalo regulirati u vidu dodataka/naknada na plaću inspektorima Zakonom o plaćama i nakanadama u institucijama Bosne i Hercegovine. Svaki inspektor je samostalan u

⁴⁶ Akt Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine , broj: 08-29-13-2522-1/20 od 27.10.2020. godine

⁴⁷ Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu („Službeni glasnik BiH“, br. 01/02 i 14/03)

⁴⁸ Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu („Službeni glasnik BiH“, broj 48/10)

⁴⁹ Zakon o upravnom postupku („Sl. glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16)

⁵⁰ Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine (“Sl. glasnik BiH”, br. 41/07, 18/12, 36/14, 81/15 i 65/20)

svom odlučivanju, a kao državni službenik odgovoran je za obavljanje svojih poslova i zadataka.

Dodatne edukacije inspektora su potrebne, a istaknute su obuka po pitanju korištenja tahografa i kurs engleskog jezika.

Kodeks ponašanja se poštuje, te do sada nije bilo kršenja istog.

1.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Inspektorat ima uspostavljenu bazu podataka. Prema Zakonu o upravi inspekcijski nadzori se vrše po službenoj dužnosti, odnosno inspektor pokreće postupak po službenoj dužnosti kada zaprimi prijavu građana, pravnih ili fizičkih osoba. Tijekom 2018. godine izvršeno je cca. 4500 inspekcijskih kontrola i doneseno 48 rješenja. Tačkođer, donesene su cca. 322 upravne mjere koje se odnose na Upozorenja, Rješenja o stavljanju dozvola van snage, Rješenja o povlačenju CEMT dozvola i Rješenja o zabrani pristupa teritoriji BiH.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a nezadovoljna stranka, koja je zatražila inspekcijski nadzor, ima pravo na pravni lijek.

Godišnji ili polugodišnji Plan rada - Plan aktivnosti se sačinjava na osnovu internog Pravilnika o načinu i postupku obavljanja poslova u Inspektoratu Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, a donosi se na osnovu procjene stanja na terenu, kao i predstavki pravnih i fizičkih osoba i dr. Realiziranje plana se prati kroz polugodišnje ocjenjivanje državnih službenika, ispunjavanje ciljeva koji su usko vezani sa planom aktivnosti (planom rada). Redovno se vrši evidentiranje svih subjekata, a na kraju godine se podnosi izvješće rukovoditelju tijela uprave.

Inspektorat nije zaprimio pritužbe subjekata nadzora, svi nadzori i inspekcijske kontrole vrše se na osnovu i sukladno sa pozitivnim propisima, a ukoliko je određeni subjekt nadzora više puta kontorliran, najčešće su to kontrole izrečenih mjeru.

1.3.5. Opća pitanja

Odnos ovog Inspektorata sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti je zadovoljavajući. Slabost Inspektorata, koja utječe na efikasnost rada, jeste mali broj inspektora. Najveće prepreke koje utječu na rad Inspektorata su zakonodavstvo, manjak inspektora i nepostojanje dodatka na plaću inspektorima. Pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije Inspektoratu najviše pomaže oprema koja je nabavljena za provođenje kontrola i Granična policija Bosne i Hercegovine.

Mjere koje bi doprinijele unaprjeđenju rada su, po mišljenju Inspektorata, izmjena zakonske regulative, stimuliranje inspektora u vidu dodatka/naknade na plaću kroz postojeći Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, zapošljavanje novih inspektora i nabavka modernije opreme za kontrolu.

1.4. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine

1.4.1 Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine

U ovom dijelu Specijalnog izvješća prezentirano je stanje koje se odnosi na djelovanje Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, sačinjeno na osnovu odgovora dostavljenih na upitnik koji je uputila Institucija.⁵¹

Nadležnost i način rada Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine⁵² (u daljem tekstu: Upravni inspektorat), ovlaštenja, uvjeti za obavljanje poslova te prava, obveze i odgovornosti upravnih inspektora utvrđeni su Zakonom o upravi BiH.

U dostavljenom aktu je navedeno da je Upravna inspekcija nadležna za: poslove inspekcijskog nadzora nad izvršavanjem Zakona o upravi, zakona koji se odnose na državne službenike i uposlenike tijela uprave, upravni postupak i posebne upravne postupke, te uredsko poslovanje u organima uprave.

Upravni inspektor nadzor vrši naročito u pogledu: ostvarivanja prava i pravnih interesa građana, javnih korporacija, komora, javnih poduzeća (društava), agencija i drugih pravnih osoba u upravnom postupku; primjene propisa koji se odnose na organizaciju i način rada tijela uprave; radnih odnosa u tijelima uprave i institucijama s javnim ovlastima te ispunjavanja uvjeta osoba koje rade na poslovima upravnog rješavanja; rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima; pravilnosti primjene propisa u upravnom postupku; načina prikupljanja dokaza u upravnom postupku, a posebno dokaza koji se pribavljaju po službenoj dužnosti; provođenja izvršenja rješenja, pružanja pravne pomoći građanima, javnim korporacijama, komorama, javnim poduzećima (društвима), agencijama i drugim pravnim osobama u upravnom postupku; vođenja evidencije o upravnim predmetima te primjene propisa o uredskom poslovanju. (članak 84)

Pored naprijed navedenih oblasti, Upravni inspektorat obavlja poslove i u drugim oblastima u kojima je posebnim zakonom utvrđena nadležnost Upravnog inspektorata (članak 83 stavak 2), kao što je slučaj sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini (članak 22b)⁵³, Zakonom o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine (članak 10)⁵⁴ i Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine⁵⁵. U dostavljenom aktu Upravnog inspektorata je navedeno da u procesnom smislu, Upravni inspektorat u svom radu primjenjuje Zakon o upravnom postupku BiH.

U dostavljenom aktu Upravni inspektorat otežavajućim faktorom u radu navodi „*dio kaznenih odredbi Zakona o upravi, kojima su predviđene prekršajne sankcije isključivo i samo za institucije s javnim ovlastima i odgovorne osobe u njima. Ovakvim normiranjem sužava se i ograničava krug subjekata kojima upravni inspektori mogu izreći sankcije zbog nepridržavanja zakona i drugih propisa*“. Upravni inspektorat je

⁵¹ Akt Upravnog inspektorata Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, broj: akt, broj: 10-07-12-8769/19 od 26.11.2019. godine.

⁵² Ibidem

⁵³ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH”, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13)

⁵⁴ Zakon o zaštiti osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj: 100/13)

⁵⁵ Zakon o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 i 94/16)

mišljenja da represivna ovlaštenja inspektora predstavljaju najautorativniji, i u isto vrijeme najefikasniji oblik zaštite prava i zakonitosti te iz toga razloga cijene nužnom dopunu navedenih odredbi, na način propisivanja prekršajne odgovornosti i za tijela uprave te odgovorne osobe u njima.

1.4.2. Proračun

Sredstva za rad Upravnog inspektorata osiguravaju se u proračunu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

1.4.3. Materijalno-tehnička sredstva

Upravni inspektorat se organizaciono nalazi u sastavu Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, kao temeljna organizaciona jedinica, te u svakodnevnom radu i djelovanju koristi prostor i materijalno-tehnička sredstva Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, koji zadovoljavaju potrebe Upravnog inspektorata.

Radni prostor je uslovan, adekvatan, zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih i ima omogućen pristup građanima i osobama sa invaliditetom.

1.4.4. Ljudski resursi

Unutarnja organizacija Upravnog inspektorata utvrđena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine⁵⁶ prema kojem je Upravni inspektorat temeljna organizaciona jedinica Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, u kojoj je, u cilju vršenja poslova iz njezine nadležnosti, sistematizirano šest izvršitelja, i to: glavni upravni inspektor, tri upravna inspektora i dva referenta.

Glavni upravni inspektor ima status rukovodećeg državnog službenika, a upravni inspektori imaju status državnih službenika u kategoriji stručnog savjetnika. Obračun plaća i naknada za glavnog upravnog inspektora i upravne inspektore vrši se sukladno sa Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine.⁵⁷ Plaća glavnog upravnog inspektora se obračunava prema utvrđenom koeficijentu za pomoćnike ministra, a plaća upravnih inspektora prema utvrđenom koeficijentu za stručnog savjetnika. Za glavnog upravnog inspektora i upravne inspektore nisu predviđeni dodaci na plaću, niti druge dodatne naknade i stimulacije vezano za težinu posla i terenski rad. Drugim riječima, u pogledu uvjeta za obračun i isplatu plaća, naknada i stimulacija nema razlike između upravnih inspektora i ostalih državnih službenika. Normiranje dodatka na plaću za sve inspektore temeljem posebnih uvjeta rada smatraju opravdanim, budući da poslovi inspekcijskog nadzora predstavljaju najsloženiju vrstu poslova, koja uključuje visok stupanj odgovornosti, samostalnosti, stručnosti i autoritativnosti. Ukažali su i na činjenicu da Zakon o upravi BiH prepoznaje poseban status inspektora i normira da su „...inspektori državni službenici s posebnim ovlaštenjima koji su samostalni u svom radu u granicama ovlaštenjima utvrđenih zakonom.“, određujući pri tom obim njihovih ovlaštenja i odgovornosti te način rada i postupanja.

⁵⁶ Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (broj: 01-02-3-6924113 od 2. 12. 2013. godine, broj: 01-02-3-8912/14 od 11. 2. 2015. godine i broj: 01-02-3-8912/14 od 27. 4. 2018. godine)

⁵⁷ Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 50/08, 35/09, 75109, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 16/16, 72/17 i 25/18)

Na upravne inspektore primjenjuje se Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.⁵⁸ Do danas, nije bilo kršenja odredbi navedenog kodeksa.

Glavni upravni inspektor i upravni inspektori redovno pohađaju odgovarajuće obuke organizirane od strane Agencije za državnu službu Bosne i Hercegovine. Posebno je istaknuto da je člankom 71. stavak 3. Zakona o upravi BiH utvrđeno da su „*Inspektori dužni da se stručno obrazuju i usavršavaju za obavljanje inspekcijskih poslova, na osnovu programa općeg stručnog usavršavanja inspektora koji donosi Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva pravde*».

1.4.5 Pitanja iz okvira djelokruga rada

Glavni upravni inspektor za svaku kalendarsku godinu sačinjava plan rada Upravnog inspektorata Ministarstva pravde BiH, određujući pri tome subjekte, vrstu i predmet nadzora, kao i postupajuće inspektore. U Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine uredsko poslovanje se obavlja putem DMS-a (OWIS) te u navedenom postoje ažurni podaci o broju, predmetu, vrsti i subjektima inspekcijskog nadzora. Početak i tijek postupka inspekcijskog nadzora propisani su odredbama Zakona o upravi BiH, odnosno člankom 73. kojim je propisano da isti pokreće i vodi inspektor po službenoj dužnosti, kao i da svaka fizička i pravna osoba ima pravo inspektoru podnijeti inicijativu za vršenje inspekcijskog nadzora. Preciznije, svi postupci inspekcijskog nadzora pokreću se i vode po službenoj dužnosti, dok se akti građana kojima oni traže vršenje inspekcijskog nadzora posmatraju kao inicijative, čiju osnovanost cijeni inspektor. Tek ukoliko inspektor ocijeni da su navodi izneseni u inicijativi utemeljeni, dužan je, sukladno sa zakonskim odredbama, zatražiti izjašnjenje od tijela na čiji se rad navodi u inicijativi odnose, ili izvršiti neposredan inspekcijski nadzor.

Zakonom o upravi Bosne i Hercegovine propisano je da građani, javne korporacije, komore, javna poduzeća (društva), agencije i druge pravne osobe imaju pravo da se radi zaštite svojih prava utvrđenih zakonom i drugim propisima, obraćaju usmeno ili pismeno upravnom inspektoru u svim slučajevima kada im se na bilo koji način otežava da brzo i jednostavno ostvaruju svoja prava i pravne interese, ili izvršavaju svoje obveze kod tijela uprave, agencije ili institucije s javnim ovlaštenjima, a naročito:

- 1) ako im se u zakonom propisanom roku ne rješavaju zahtjevi i žalbe u upravnom postupku;
- 2) ako se od njih traži da u upravnom postupku dokazuju činjenice uvjerenjima i drugim javnim ispravama koje je po službenoj dužnosti obvezan da pribavlja državni službenik koji vodi upravni postupak;
- 3) ako im se ne izvršavaju upravni akti doneseni radi ostvarivanja prava i pravnih interesa u upravnom postupku;
- 4) ako im se ne pruža pravna pomoć u ostvarivanju prava i pravnih interesa i u izvršavanju obveza u upravnom postupku (članak 89).

Po navedenim zahtjevima upravni inspektor je obvezan odmah postupiti. Rukovoditelj tijela/organa uprave obvezan je bez odgađanja razmotriti podnijete predstavke, prijedloge i pritužbe stranaka na nepravilan odnos državnih službenika u tijelu uprave prema njima kada se obraćaju tim tijelima u cilju ostvarivanja prava, odnosno izvršavanja svojih obveza (članak 41). Ukoliko rukovoditelj tijela uprave utvrdi da je podnijeta predstavka utemeljena, obvezan je poduzeti zakonom predviđene mjere prema državnom službeniku na čiji se rad predstavka odnosi, te u

⁵⁸ Kodeks državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH” broj: 49/13)

roku od osam dana od dana prijama predstavke stranci dati pismeni odgovor o poduzetim mjerama u svezi s istom. Navedeno se odnosi i na inspektore, kao državne službenike s posebnim ovlaštenjima. Na eventualno podnijete predstavke na rad glavnog upravnog inspektora i upravnih inspektora ministar pravde odgovara u propisanom roku.

Upravni inspektor u vršenju neposrednog inspekcijskog nadzora sastavlja zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru, koji naročito sadrži utvrđeno činjenično stanje te utvrđene nepravilnosti i nedostatke u radu (članak 86). Primjerak zapisnika dostavlja se rukovoditelju tijela uprave ili ustanove, a po potrebi i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Dakle, sukladno sa odredbama Zakona o upravi BiH, zapisnik o inspekcijskom nadzoru ne dostavlja se podnositelju inicijative za vršenje inspekcijskog nadzora, nego samo rukovoditelju subjekta nadzora. No, ukoliko podnositelj inicijative od Upravne inspekcije, na osnovu odredbi Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini, zatraži primjerak zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru, isti mu se dostavlja.

Upravni inspektor, u slučaju kada u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeden zakon ili drugi propis, dužan je donijeti rješenje i njime naložiti odgovarajuće upravne mjere. Protiv navedenog rješenja može se izjaviti žalba ministru pravde, u roku od osam dana od dana prijama rješenja (članak 87). Po eventualno zaprimljenim žalbama postupa se na način i u rokovima koji su propisani zakonom.

Tijekom 2018. godine Upravni inspektorat nije pokretao prekršajne postupke, niti izdavao prekršajne naloge. Također, Upravni inspektorat tijekom 2018. godine nije zaprimao pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

Upravni inspektorat ostvaruje uspješnu suradnju sa upravnim inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti, sa kojima uspješno razmjenjuje iskustva i praksu. U dostavljenom aktu je navedeno da se temeljna slabost Upravne inspekcije ogleda u nedostatku ljudskih resursa, odnosno potrebnih upravnih inspektora. Prepreka uspješnom i efikasnom obavljanju poslova inspekcijskog nadzora te osiguranju poštivanja zakona i drugih propisa je i neadekvatan zakonodavni okvir. Stoga, u dostavljenom aktu ponovno je naglašena nužnost dopune odredbi Zakona o upravi BiH, na način normiranja prekršajne odgovornosti organa uprave i odgovornih osoba u njima.

Predmet nadzora	2017.	Plan 2018.	Realizirano 2018.	Realizirano 2018. (%)
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu organizacije tijela uprave	50	52	47	90,38%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu upravnog rješavanja	22	60	48	80,00%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu radnih odnosa	32	35	109	311,42%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu uredskog poslovanja	28	35	28	80,00%

Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu slobodnog pristupa informacijama	15	17	20	117,64%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu zaštite osoba koje prijavljuju korupciju u institucijama BiH	1	2	4	200,00%
Vršenje inspekcijskog nadzora u pogledu rada udruga i zaklada	0	1280	736	57,50%

Tabelarni prikaz postupanja Upravnog inspektorata Ministarstva pravde BiH za 2018. godinu

1.5. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine

Prema podacima dostupnim na internet stranici Ministarstva trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine⁵⁹, u Inspektoratu Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, obavljaju se poslovi temeljne djelatnosti, dopunski poslovi temeljne djelatnosti i pomoćno-tehnički poslovi i to:

- a) Poslovi upravno-nadzorni koji obuhvataju: inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o proizvodnji sredstava NVO i inspekcijski nadzor pravnih osoba koje imaju dozvolu za bavljenje proizvodnjom i remontom sredstava NVO;
- b) Poslovi normativno-pravni koji obuhvataju učestvovanje u izradi zakonskih i podzakonskih akata i drugih propisa iz predmetne oblasti; davanje stručnih mišljenja o prednacrtima, nacrtima i prijedlozima zakona, drugih propisa i općih akata koji se odnose na oblast inspekcijskog i stalnog nadzora pravnih osoba koje imaju dozvolu za bavljenje proizvodnjom i remontom sredstava NVO; pripremanje stručnih mišljenja i objašnjenja za primjenu zakona, drugih propisa i općih akata, povodom upita građana, pravnih osoba i drugih subjekata ili po službenoj dužnosti;
- c) Studijsko-analitički poslovi koji obuhvataju: izradu analiza, izvješća, informacija i drugih stručnih materijala na osnovu podataka dobijenih od entitetskih tijela kao i podataka do kojih se došlo u tijeku vršenja inspekcijskog nadzora; stručna obrada sustavnih rješenja od značaja za vršenje stalnog i inspekcijskog nadzora; izrada analitičkih, informativnih i drugih materijala u okviru propisane metodologije;
- d) Stručno-operativni poslovi koji obuhvataju provođenje politike i izvršenje zakona, drugih propisa i općih akata i s tim u svezi utvrđivanje stanja u oblasti proizvodnje i remonta NVO; informiranje nadležnih tijela/organa BiH i entiteta o stanju u oblasti proizvodnje i remonta NVO; praćenje i proučavanje stanja u oblasti proizvodnje i remonta NVO na osnovu dobijenih izvješća od entitetskih tijela/organa nadležnih za vršenje stalnog nadzora i predlaganje mjera radi uređenja određenih pitanja kojima se obezbjeđuje potpuno provođenje zakona i drugih propisa i općih akata; uspostavljanje, izradu, vođenje i održavanje evidencije o izvršenim stalnim i inspekcijskim nadzorima; učešće u ažuriranju „Zajedničkog popisa vojne opreme obuhvaćene pravilima ponašanja EU u postupku kod izvoza oružja“; suradnju s nadležnim tijelima BiH i entiteta;
- e) Informaciono-dokumentacioni poslovi koji obuhvataju: izradu metodologije i

⁵⁹ <http://www.mvteo.gov.ba/Content/Read/inspektorat> , Ministarstvo nije dostavilo podatke na traženje Institucije ombudsmana Bosne i Hercegovine, akt Ž-SA-05-1042/19 od 22.09.2020.godine.

standarda za formiranje baze podataka o izvršenim stalnim i inspekcijskim pregledima i njihovu analizu.

1.6. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine

1.6.1. Ured za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova

Prema podacima⁶⁰ koje je Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Ured za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova (u daljem tekstu: Ured za kontrolu) dostavilo Institutiji ombudsmana, u okviru svoje nadležnosti koristi Zakon o upravi Bosne i Hercegovine, Zakon o ministarstvima i drugim tijelima/organima uprave Bosne i Hercegovine, Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. Proceduralni zakoni koje Ured za kontrolu koristi u svom radu su Zakon o upravnom postupku Bosne i Hercegovine i Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti državnih službenika u institucijama Bosne i Hercegovine.

Ured za kontrolu smatra da bi u cilju unaprijeđenja rada „*bilo poželjno promijeniti i preciznije regulirati u Zakonima na razini Bosne i Hercegovine, poziciju internih kontrola u institucijama, posebno između onih koji imaju zakonska ovlašćenja da izdaju rješenja sa pravnim posljedicama i mogu propisivati obvezujuće izvšne sankcije, i onih kontrolnih jedinica koja daju samo mišljenja i preporuke rukovodstvima institucija, kao što je to slučaj sa Uredom za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova*“.

1.6.2. Proračun

Godišnji proračun za 2019. godinu je iznosio 26.040,00 KM.

1.6.3. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Ured za kontrolu zadovoljavaju potrebe za rad. Mišljenja su da radni prostor nije adekvatan, te da isti ne zadovoljava potrebe spram broja uposlenih. Rad obavljuju u vlastitom prostoru unutar Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo). Zgrada Ministarstva ima omogućen pristup građanima i osobama sa invaliditetom, ali Ured za kontrolu radi po nalogu ministra kao rukovoditelja institucije, a ne postupa po pojedinačnim i individualnim zahtjevima građana.

1.6.4. Ljudski resursi

Struktura uposlenih je utvrđena Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine. U Uredu za kontrolu su navedenim Pravilnikom sistematizirani četiri radna mjesta, te smatraju da posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadata i poslova iz nadležnosti. U ovom trenutku upražnjena su dva radna mesta, tako da to otežava rad Ureda, a optimalna su četiri radna mesta, koliko je i sistematizirano. Školska spremu uposlenih je uskladena sa odredbama unutarnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Svi zaposlenici u Uredu za kontrolu moraju imati i imaju VSS, odnosno završen odgovarajući fakultet. Tri inspektora moraju imati VSS, završen pravni ili fakultet društvenih znanosti i diplomatsko zvanje ministar-savjetnik, kao i tehnički tajnik Kancelarije za kontrolu.

⁶⁰ Odgovori na upitnik zaprimljeni putem elektroničke pošte od 23.11.2020. godine

Pitanje dodatnih naknada/stimulacija za uposlenike regulirano je Pravilnikom o plaćama, dodacima i naknadama u Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i drugim zakonima i normativnim aktima Bosne i Hercegovine regulirano je pitanje odgovornosti uposlenika. Navedeno je da je za očuvanje integriteta rada Ureda za kontrolu i drugih kontrolnih inspekcija u institucijama Bosne i Hercegovine najvažnije očuvati njihovu neovisnost, stručnost i visoku radnu profesionalnost.

Edukacija inspekcijskih kontrolnih jedinica uopće nema, osim u oblasti revizije koje organizira Centralna harmonizacijska jedinica pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, ali ona ne obuhvata sve interne inspekcijske kontrolore, već samo uzak krug revizora financijske vrste po Zakonu o reviziji institucija Bosne i Hercegovine⁶¹.

Mišljenja su da je za unaprjeđenje djelokruga inspekcija „potrebno u institucijama Bosne i Hercegovine organizirati usporedno i paralelno dvije vrste edukacija: 1. Edukaciju inspektora i osoblja u unutarnjim organizacionim jedinicama u institucijama BiH koje se bave internim kontrolama i inspekcijom poslova i rada u tim institucijama i 2. Edukaciju državnih službenika i svih drugih zaposlenika u institucijama BiH na koje se odnosi kontrola njihovog rada i poslova, da bi bili što bolje upoznati sa svojim obvezama i dužnostima kao i nadležnostima organa kontrole i inspekcije“.

Kodeks ponašanja se poštuje u potpunosti i nije bilo njegovog kršenja.

1.6.5. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Ured za kontrolu postoji od 2019. godine u sadašnjem obliku, na bazi promjene Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine koju je odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

U 2018. godini postojao je tadašnji Ured za reviziju Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine⁶², koji nije obrađivao predmete po prijavi građana, već eventualno nadležne organizacione jedinice iz Ministarstva ako ih je bilo. Ured za reviziju Ministarstva je u 2018. godini izvršio četiri kontrole DKP-a BiH i dva projekta u Ministarstvu.

Ured za kontrolu diplomatskih i konzularnih poslova Ministarstva je u 2020. godini obradila po nalogu ministra, sedam pritužbi građana na rad službenika Diplomatsko-konzularnog zastupništva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu DKP BiH).

Ured za kontrolu nema uvid u ukupan broj obraćanja građana Ministarstvu ili DKP-a BiH u svijetu, jer ne posjeduje tu vrstu evidencije. Tu evidenciju imaju DKP BiH ili Kabinet ministra, zavisno od toga kome su se građani direktno obratili svojim zahtjevima. Građani se ne obraćaju direktno svojim zahtjevima Uredu za kontrolu, osim povremenih usmenih upita telefonskim putem za rješenje nekog urgentnog pitanja iz djelokruga rada službi ministarstva i DKP-a BiH u svijetu.

Postojeći, sadašnji, Ured za kontrolu ne donosi rješenja, već samo daje mišljenja i preporuke rukovodstvu institucije, u predmetima po nalogu ministra. U 2019. godini

⁶¹ Zakon o reviziji institucija Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 12/06)

⁶² Prema infomacijama dostupnim na zvaničnoj internet stranici Ministarstva, u okviru istog trenutno postaje Jedinica interne revizije i Ured za kontrolu diplomatsko-konzularnih poslova u okviru kojeg djeluje glavni inspektor (http://www.mvp.gov.ba/ministarstvo/vazniji_telefoni_u_ministarstvu/?id=225) posjećeno 24.11.2020. godine

Ured je dao nekoliko mišljenja i preporuka u različitim predmetima rada i poslova ministarstva.

Ured za kontrolu koji vrši kontrolu rada unutarnjih organizacionih jedinica u Ministarstvu i DKP-a BiH u svijetu, po nalogu ministra, u vršenju kontrole najdirektnije surađuje sa jedinicom i osobljem koje je predmet kontrole, i oni su u prilici da daju svoje primjedbe i sugestije i imaju uvid u konačnu verziju Izvješća o obavljenoj kontroli.

Jedinica koja je predmet inspekcijske kontrole ima pravo i mogućnost da daje obrazloženja svojih postupaka i naknadna razjašnjenja radi objektiviziranja utvrđenog stanja. Godišnji Plan rada Ureda odobrava ministar za svaku narednu godinu.

Ured za kontrolu nije zaprimio pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmet nadzora.

1.6.6. Opća pitanja

U dostavljenom aktu je navedeno da suradnja sa inspekcijama u drugim institucijama ne postoji. Smatraju da bi bilo potrebno uspostaviti plansku, organiziranu, obveznu i redovnu suradnju svih kontrolnih inspekcijskih jedinica u institucijama Bosne i Hercegovine radi razmjene informacija i mišljenja i dobre prakse. To što do sada nije bilo organizirane suradnje posljedica je zakonskih razlika o statusu inspekcijskih i kontrolnih tijela/organa u različitim institucijama Bosne i Hercegovine.

Kao najveće slabosti u radu Ureda za kontrolu navedena su davanja zaduženja, poslova i zadataka koja nisu u temeljnem opisu njezinog rada.

Kao najveći nedostatak u obavljanju poslova i radu jedne institucije, je naveden nedostatak samokontrole i propuštanje zakonske obveze kontroliranja rada nižih organizacionih jedinica iz njihove nadležnosti, i prepustanje i ostavljanje da to uradi Ured za kontrolu, umjesto da sami učestvuju u procesu unutarnje kontrole poslova, posebno nepravilnosti u radu i obavljanju planiranih poslova, kao i nedovoljna edukacija uposlenih o svim oblicima njihove materijalne, disciplinske i svake druge radne odgovornosti u vršenju svoje službe.

Najbolja pomoć radu inspekcijskih i kontrolnih jedinica unutar institucija Bosne i Hercegovine, doprinosi efikasan kontrolni rad nižih organizacionih jedinica i nadležnih rukovoditelja kao prvih instanci kontrole njihovog rada i ostvarivanja zakonske kontrole u određenoj unutarnjoj organizacionoj jedinici. Nažalost, ova preventivna kontrolna aktivnost izostaje, pa se cijeli sustav oslanja na naknadnu, post festum kontrolu Ureda za kontrolu kada je šteta već učinjena.

Prema njihovom mišljenju mjere koje bi doprinijele unaprjeđenju rada Ureda za kontrolu su „*preciznije zakonsko i normativno reguliranje rada internih jedinica kontrole u institucijama, češća edukacija i razmjena iskustava sa drugim sličnim kontrolnim jedinicama u institucijama BiH i povećanja preventivnih kontrola u odnosu na kontrole post festum kad se pojave određene nepravilnosti ili nezakonitosti u radu institucije. Bolja pravna regulativa opisa poslova inspekcijskih i kontrolnih jedinica i razgraničenja u odnosu na druge slične poslove u institucijama Bosne i Hercegovine*“.

II ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH POSLOVA NA RAZINI ENTITETA, ŽUPANIJA/KANTONA I BRČKO DISTRINKTA BIH

Inspeksijski sistem Republike Srpske čine Republička uprava za inspeksijske poslove – Inspektorat Republike Srpske (u daljem tekstu: Inspektorat Republike Srpske) i inspektori u jedinicama lokalne samouprave, odnosno opštinama i gradovima (u daljem tekstu: JLS). Pored navedenih inspeksijskih organa, formirana je Upravna inspekcija pri Ministarstvu uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, te Odjeljenje za inspeksijski nadzor Republičke uprave za igru na sreću pri Ministarstvu finansija Republike Srpske.

Na razini Federacije Bosne i Hercegovine je formirana Federalna uprava za inspeksijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP). Inspeksijski nadzor organiziran je i u okviru federalnih ministarstava:

- a) Federalno ministarstvo pravde - Upravni inspektorat
- b) Federalno ministarstvo unutarnjih poslova - Inspektorat za nadzor rada agencija i unutarnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara
- c) Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata – Inspektorat
- d) Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti - Inspektorat
- e) Federalno ministarstvo financija – Jedinica za proračunsku inspekciju

Svi kantoni/županije (Unsko-sanski, Posavski, Zeničko-dobojski, Tuzlanski, Bosansko-podrinjski, Zapadnohercegovački, Kanton Sarajevo i Kanton 10), osim Hercegovačko-neretvanskog i Srednjobosanskog kantona/županije imaju formirane uprave za inspeksijske poslove.

U Brčko distriktu poslove inspeksijskog nadzora vrše inspektori Vlade Distrikta, kao osobe sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.⁶³ Inspektorat je sektor Vlade Distrikta koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Distrikta i Bosne i Hercegovine.⁶⁴

2.1. Republika Srpska

2.1.1. Organizacija inspeksijskih poslova

Donošenjem Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj iz 2005. godine⁶⁵, po uzoru na niz zemalja Europske unije, jasno je proklamiran novi koncept funkcioniranja inspeksijskih službi u Republici Srpskoj. Naime, dotadašnji koncept organizacije i djelovanja inspeksijskih organa u Republici Srpskoj vezivao se za rad i organizaciju rada pojedinih ministarstava koja su, opet, u svom organizacionom sastavu, pored ostalih sektora i odjeljenja preko kojih su obavljala svoju temeljnu funkciju, objedinjavala i inspektorate čiji su sastav, odnosno organizacija bili uvjetovani potrebama resora kojem pripadaju, tj. nadležnostima utvrđenim u materijalnim propisima koji su decidno određivali postupke, metode, parametre, načine, uslove i

⁶³ Članaak 5.

⁶⁴ Člank12.

⁶⁵ Zakon o inspekcijama u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 113/05 i 1/08)

ostale indikatore koji su regulisali vršenje inspekcijskog nadzora i primjenu važećih propisa, odnosno zakonskih i podzakonskih akata⁶⁶.

Zahvaljujući uspostavljanju novog koncepta organizacije inspekcijskih službi koji je ujedno značio i potpunu reformu inspekcijskih organa, inspekcija u Republici Srpskoj organizovana je na sasvim novom, tzv. funkcionalnom principu. Navedeno podrazumijeva da su inspekcijski poslovi od općeg značaja i organizovani kako u Republičkoj upravi za inspekcijske poslove - Inspektoratu Republike Srpske, na cijelom području Republike Srpske.

Funkcionalni način organizovanja inspekcijskih službi predstavlja adekvatan, racionalan i efikasan način organizovanja inspekcijskog nadzora, jer inspektori, kao osobe sa posebnim ovlaštenjima, koje neposredno vrše inspekcijski nadzor obavljaju svoje poslove u okviru jednog organa uprave.

Ovakvim načinom organizacije i obavljanja poslova inspekcijskog nadzora došlo je do uspostavljanja jedinstvenog sistema rukovođenja, zatim ekonomičnijeg planiranja inspekcijskih kontrola, donošenja programa rada i sačinjavanja izvješća o obavljenim inspekcijskim aktivnostima, a što, opet, podrazumijeva jedinstvenost u realiziranju i izvršavanju zakonskih obaveza i stručnom osposobljavanju i usavršavanju inspektora⁶⁷.

Inspektorat Republike Srpske je samostalna republička uprava koja obavlja poslove uprave od općeg značaja za Republiku Srpsku, čija je uloga da, vršeći inspekcijske, upravne, stručne i druge poslove, podstiče društvenu disciplinu u izvršavanju zakona i drugih propisa. Nadzor nad radom Inspektorata vrši Vlada Republike Srpske, a Inspektorat jednom godišnje podnosi izvještaj Vladi.

Inspektorat Republike Srpske je organizovan prema funkcionalnom principu sa inspekcijskim sektorima kao temeljnim organizacionim jedinicama, a radi efikasnog i neposrednog obavljanja poslova inspekcijskog nadzora na teritoriju Republike Srpske. Pored uprave, koja se nalazi u Banjaluci, formirano je šest područnih odjeljenja koja su smještena u Banjaluci, Prijedoru, Doboju, Bijeljini, Istočnom Sarajevu i Trebinju.

Inspekcijski nadzor vrše inspektori Inspektorata na teritoriji Republike Srpske.

Poslove inspekcijskog nadzora, kao povjerene poslove, na području jedinice lokalne samouprave vrše inspektori u jedinicama lokalne samouprave u zvanjima: inspektor za hranu, tržišni inspektor, poljoprivredni inspektor, veterinarski inspektor, vodni inspektor, saobraćajni inspektor, urbanističko-građevinski inspektor, ekološki inspektor i zdravstveni inspektor.

Poslove inspekcijskog nadzora, kao povjerene poslove, na području jedinice lokalne samouprave vrše inspektori u jedinicama lokalne samouprave sukladno sa posebnim materijalnim propisima i Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj.

Republički inspektori mogu obavljati nadzor i iz nadležnosti inspektora jedinica lokalne samouprave.

Tijekom izrade ovog izvješća Narodna skupština Republike Srpske je usvojila novi

⁶⁶ Lj. Mitrović – A. Ajdinović – I. Jusufbegović: "Inspekcijski sustav u Federaciji Bosne i Hercegovine", XIV Savjetovanje iz oblasti građanskog prava, Udruženje sudija Republike Srpske, ISSN: 978-99976-658-7-4; UDK347(497.6)(082); COBISS.RS-ID 8426264; str. 433-450; Jahorina, 16-19. oktobar 2019. godine.

⁶⁷ Ibid.

Zakon o inspekcijama.⁶⁸

Novim zakonom je u cilju izbjegavanja dupliranja inspekcijskog nadzora predviđeno da inspektorji koji poslove inspekcijskog nadzora obavljaju u jedinicama lokalne samouprave podnose Inspektoratu redovne tjedne/sedmične planove rada/kontrola po subjektima nadzora i mjesecna izvješća o radu. Radi unaprjeđivanja koordinacije rada inspekcija i efikasnosti inspekcijskog nadzora, Inspektorat donosi operativne planove rada republičkih inspektorata, a inspektorji u jedinicama lokalne samouprave usaglašavaju operativne planove sa Inspektoratom. Inspektorat prati njihovo realiziranje, a naročito usklajivanje planova inspekcijskog nadzora i rada inspekcija, razmjeru informacija u vršenju inspekcijskog nadzora, unaprjeđenje inspekcijskog nadzora na osnovu informacija iz dostavljenih tjednih/sedmičnih planova rada i izvršenih inspekcijskih pregleda.

Inspeksijski poslovi u odnosu na poslove istog stupnja složenosti u republičkim tijelima uprave i lokalne samouprave smatraju se poslovima sa posebnim i otežanim uvjetima rada.

Novim zakonom osnovana je nova organizaciona jedinica u sustavu Inspektorata - jedinica za posebnu i unutarašnju kontrolu s ciljem utvrđivanja nezakonitog rada, nedoličnog ponašanja inspektora i ostalih eventualnih zlouporaba koje je izvršio inspektor.

Novina u odnosu na ranije zakonsko rješenje jeste da je subjekat nadzora uz obavještenje da je postupio po rješenju inspektora obvezan da dostavi i dokaz o izvršenju naloženih mjera, ako priroda izvršenja mjere to dozvoljava.

Također, novina je da su propisane vrste inspekcijskog pregleda kao neposredni inspekcijski pregled koji se sprovodi kod subjekta nadzora direktnim uvidom u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada i postupanja subjekta nadzora u svezi sa pridržavanjem propisa i predstavlja temeljni metod utvrđivanja činjeničnog stanja u postupku inspekcijskog nadzora i posredni inspekcijski pregled koji se sprovodi u službenim prostorijama Inspektorata, odnosno jedinice lokalne samouprave, uvidom u dostavljene podatke i dokumentaciju.

Inspektor može, u slučaju osnovane sumnje da subjekat nadzora obavlja djelatnost u suprotnosti sa zakonom, radi utvrđivanja činjeničnog stanja izvršiti sve potrebne mjere i radnje (koristiti uslugu ili kupiti robu), bez prethodne najave i predočavanja subjektu nadzora službene legitimacije.

S obzirom na to da je istraživanje za potrebe ovog izvješća rađeno u tijeku 2019. godine, te da je novi Zakon o inspekcijama Republike Srpske donesen početkom 2020. godine (objavljen u Službenom glasniku broj: 18/20 od 13.03.2020. godine) većina „problema“ na koje su ukazali inspekcijski organi u svojim odgovorima dostavljenim na upitnik Institucije ombudsmana su otklonjeni. Posebno je riješeno pitanje dupliranja inspekcijskih kontrola koji je kao „osnovni problem“ navela većina inspekcijskih organa u dostavljenim odgovorima. U nastavku teksta će biti prezentirani podaci dobijeni iz istraživanja.

⁶⁸ Zakon o inspekcijama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 18/20)

Upravna inspekcijska jedinica pri Ministarstvu uprave i lokalne samouprave Republike Srpske

U odgovoru Upravne inspekcijske jedinice Ministarstva uprave i lokalne samouprave Republike Srpske koji je dostavljen dana 05.10.2020. godine Instituciji ombudsmana za potrebe ovog izvješća navodi se:

„Zakonom o upravnoj inspekcijskoj jedinici⁶⁹ uređuje se organizacija, nadležnost, način rada, ovlaštenja, uslovi za obavljanje poslova, prava, obaveze i odgovornosti upravnog inspektora, kao i druga pitanja od značaja za funkcionisanje Upravne inspekcijske jedinice u Republici Srpskoj.

Članom 2. navedenog zakona, propisano je da upravna inspekcijska jedinica vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa o republičkoj upravi i lokalnoj samoupravi, propisa o upravnom postupku koji se odnose na efikasnost i ažurnost u rješavanju upravnih stvari i radnim odnosima zaposlenih u organima republičke uprave i jedinicama lokalne samouprave i kancelarijskom poslovanju.

Poslovi upravne inspekcijske jedinice su u djelokrugu ministarstva za poslove uprave. Poslove upravne inspekcijske jedinice vrše glavni upravni inspektor i upravni inspektor.

Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje sistem republičke uprave u pogledu: usklađenosti unutrašnje organizacije sa zakonom i drugim propisima, propisanog radnog vremena i drugih pitanja kojima se obezbjeđuje efikasno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza građana, udruženja i pravnih lica u republičkim organima uprave, postupanja po podnesenim prigovorima i pritužbama na rad republičkih organa uprave i dostavljanja odgovora podnositeljima prigovora.

Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje organizacija jedinica lokalne samouprave, u pogledu: a) usklađenosti unutrašnje organizacije sa zakonom i drugim propisima, b) propisanog radnog vremena i drugih pitanja kojima se obezbjeđuje efikasno ostvarivanje prava i izvršavanje obaveza građana, udruženja i pravnih lica u jedinicama lokalne samouprave i v) postupanja po podnesenim prigovorima i pritužbama na rad jedinica lokalne samouprave i dostavljanje odgovora podnositeljima prigovora, odnosno pritužbi. Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuju radni odnosi zaposlenih u organima iz člana 2. st. 3. i 5. ovog zakona, u pogledu: a) zakonitosti sprovođenja internog i javnog konkursa, b) zakonitosti raspoređivanja, premještanja i napredovanja državnih službenika i ostalih zaposlenih, v) ispunjenosti propisanih uslova u pogledu stručne spreme i g) postupanja u slučaju ispunjavanja uslova za prestanak radnog odnosa po sili zakona. Upravni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora vrši nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa kojima se uređuje opšti upravni postupak i posebni upravni postupci u republičkim organima uprave, jedinicama lokalne samouprave, javnim preduzećima, javnim ustanovama i drugim organizacijama koje vrše javna ovlaštenja, u pogledu: a) rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima, b) ovlaštenja službenika za preduzimanje radnji i postupaka do donošenja rješenja i za donošenje rješenja, v) prijema podnesaka i postupanja po njima, g) izvršenja upravnih akata i sprovođenja administrativnih izvršenja u određenim rokovima, d) formalne ispravnosti upravnih akata, đ) pružanja pravne pomoći, e) izdavanja uvjerenja i drugih

69 Zakon o upravnoj inspekcijskoj jedinici Ministarstva uprave i lokalne samouprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 1/09, 109/12 i 94/15)

isprava o određenim činjenicama, i) rada prvostepenog organa po žalbi, z) dostavljanja spisa po tužbi sudu nadležnom po upravnom sporu, i) blagovremenosti dostavljanja podataka kojima organ raspolaze, odnosno vodi propisanu evidenciju na traženje drugih državnih organa ili institucija i j) načina prikupljanja dokaza ovlaštenih službenika u upravnom postupku, a posebno dokaza koji prema zakonu treba da se pribavljuju po službenoj dužnosti.

Upravni inspektor vrši nadzor i nad primjenom: a) propisa iz oblasti kancelarijskog poslovanja, b) propisa o administrativnim taksama i naknadama u dijelu koji se odnosi na kancelarijsko poslovanje, v) propisa o pečatima i amblemima i g) propisa o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu uprave i lokalne samouprave⁷⁰ sistematizirana je Upravna inspekcija, kao unutarnja organizaciona jedinica.

Novi Zakon o upravnoj inspekciji usvojen je na dvanaestoj redovnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske⁷¹.

Odjeljenje za inspekcijski nadzor Republičke uprave za igru na sreću pri Ministarstvu finansija Republike Srpske

Nadzor nad priređivanjem igara na sreću na teritoriji Republike Srpske vrši Republička uprava za igre na sreću koja se nalazi u sastavu Ministarstva finansija Republike Srpske na osnovu Zakona o republičkoj upravi Republike Srpske⁷². Republička uprava za igre na sreću vrši upravne i druge stručne poslove koji se odnose na: izdavanje i oduzimanje odobrenja za priređivanje igara na sreću, nagradnih i zabavnih igara, utvrđivanje ispunjenosti prostornih, tehničkih i informacionih uvjeta potrebnih za priređivanje igara na sreću, pregled prostorija u kojima se priređuju igre na sreću, obavljanje inspekcijskog nadzora priredivača, donošenje rješenja u postupku obavljanja inspekcijskog nadzora itd.

2.1.2. Pravni propisi koji uređuju inspekcijske poslove

Inspektorat Republike Srpske u svom radu koristi oko 150 zakona i oko 500 podzakonskih akata, imajući u vidu činjenicu da se radi o organu uprave koji pokriva 13 sektora inspekcija i Sektor za pravne, finansijske i informatičke poslove. Ovaj organ je obradivač samo jednog zakona, i to Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj. Riječ je o procesnom zakonu kojim se na jedinstven način uređuje postupak inspekcijskog nadzora, inspekcijski sistem Republike Srpske i radnopravni status inspektora.⁷³

Pored Zakona o inspekcijama u Republici Srpskoj⁷⁴ u odgovorima nadležnih inspekcijskih organa navodi se da su najčešći propisi koji se koriste u inspekcijskom nadzoru:

Zakon o opštem upravnom postupku⁷⁵

⁷⁰ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu uprave i lokalne samouprave („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 51/19)

⁷¹ Zakon o upravnoj inspekciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 99/20)

⁷² Zakon o republičkoj upravi Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 115/18)

⁷³ Akt Republičke uprave za inspekcijske poslove, Banjaluka broj: 24.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine

⁷⁴ Zakon o inspekcijama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 18/20)

⁷⁵ Zakon o opštem upravnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18)

Zakon o upravnim sporovima⁷⁶,

Zakon o prekršajima⁷⁷

Krivični zakonik⁷⁸

Zakon o izvršnom postupku⁷⁹

Zakon o komunalnoj policiji⁸⁰

Zakon o komunalnim djelatnostima⁸¹

Zakon o zaštiti potrošača⁸²

Zakon o trgovini⁸³

Zakon o ugostiteljstvu⁸⁴

Zakon o turizmu⁸⁵

Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti⁸⁶

Zakon o privrednim društvima⁸⁷

Zakon o zaštiti životne sredine⁸⁸

Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti⁸⁹

Zakon o radu⁹⁰

Zakon o poljoprivrednom zemljištu⁹¹

Zakon o upravljanju otpadom⁹²

Zakon o zaštiti vazduha⁹³

Zakon o zaštiti voda⁹⁴

⁷⁶ Zakon o upravnim sporovima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.109/05 i 63/11)

⁷⁷ Zakon o prekršajima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.63/14, 110/16 i 100/17)

⁷⁸ Krivični zakonik Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 64/17 i 104/18 – odluka US)

⁷⁹ Zakon o izvršnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 i 66/18)

⁸⁰ Zakon o komunalnoj policiji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 28/13)

⁸¹ Zakon o komunalnim djelatnostima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 124/11 i 100/17)

⁸² Zakon o zaštiti potrošača Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 6/12, 63/14 i 18/17)

⁸³ Zakon o trgovini Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 06/07)

⁸⁴ Zakon o ugostiteljstvu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 45/17)

⁸⁵ Zakon o turizmu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 45/17)

⁸⁶ Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 i 84/19)

⁸⁷ Zakon o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 127/08, 58/09, 100/11, 67/13)

⁸⁸ Zakon o zaštiti životne sredine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“; br: 71/12 i 79/15)

⁸⁹ Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 90/17)

⁹⁰ Zakon o radu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 1/16 i 66/18)

⁹¹ Zakon o poljoprivrednom zemljištu Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 i 58/19)

⁹² Zakon o upravljanju otpadom Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 111/13, 106/15 i 16/18)

⁹³ Zakon o zaštiti vazduha Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br: 124/11 i 46/17)

⁹⁴ Zakon o zaštiti voda Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 53/02)

Zakon o uređenju prostora i građenju⁹⁵

Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u RS⁹⁶

Zakon o slobodi pristupa informacijama⁹⁷

Pored pobrojanih, navedeno je da se u inspekcijskom nadzoru koriste se i mnogi drugi materijalni zakoni, ali i podzakonski akti za različite resore inspekcijskog nadzora.

2.1.3. Problemi u radu sa kojima se susreću inspekcijski organi

Većina JLS je dostavila odgovor da ne postoje zakonske odredbe koje predstavljaju otežavajući faktor u radu.⁹⁸ Neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje⁹⁹, ili su odgovorile da im nije poznato.¹⁰⁰

Neke JLS su dostavile odgovor da inspektorima otežava rad činjenica da pojedine oblasti nisu pokrivenе materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom¹⁰¹, da postoji neusklađenost zakona i podzakonskih akata¹⁰², nemogućnost sprovođenja pojedinih zakonskih odredbi na terenu¹⁰³ da su pojedine zakonom propisane novčane kazne previsoke, posebno kada su u pitanju nerazvijene i izrazito nerazvijene lokalne uprave¹⁰⁴.

U cilju unaprjeđenja zakonodavnog okvira, neke JLS su navele da je potrebno kroz Zakon o inspekcijama definirati nadležnost republičkih inspektora i inspektora na razini lokalnih zajednica ili raditi zajedničke planove kontrole, kako bi se izbjegla dupliranja u vršenju inspekcijskog nadzora¹⁰⁵. Također je navedeno da je potrebno donijeti Zakon o inspekcijskom nadzoru kojim bi se točno definirao odnos između inspektora, pravnih i fizičkih osoba i ujednačio postupak inspekcijskog nadzora¹⁰⁶. Dalje se navodi da su potrebna kvalitetnija zakonska rješenja u Zakonu o komunalnoj policiji¹⁰⁷, Zakonu o prostornom uređenju i građenju¹⁰⁸ i Zakonu o prekršajima Republike Srpske¹⁰⁹, zatim da treba mijenjati propise iz oblasti trgovine i ugostiteljstva jer ne prate trendove, tj. u praksi se često događaju i vrše procesi koji propisima nisu obuhvaćeni¹¹⁰, da novčane kazne treba propisati shodno stupnju razvijenosti regije i prilagoditi životnom standardu i materijalnoj situaciji stanovništva Republike Srpske¹¹¹, te da treba mijenjati propise kako bi se uskladili sa promjenama vezanim

⁹⁵ Zakon o uređenju prostora i građenju Republike Srpske (“Službeni glasnik Republike Srpske” br: 40/13, 106/15, 3/16 i 84/19)

⁹⁶ Zakon o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata u Republici Srpskoj (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 62/18)

⁹⁷ Zakon o slobodi pristupa informacijama u Republici Srpskoj (“Službeni glasnik Republike Srpske” broj: 20/01)

⁹⁸ Gradiška, Trebinje, Doboј, Kotor Varoš, Han Pijesak, Bileća, Berkovići, Kozarska Dubica, Lopare, Petrovo, Mrkonjić Grad, Milići, Novi Grad, Šekovići, Vlasenica, Novo Goražde, Stanari, Srebrenica, Višegrad, Ugljevik, Čelinac, Derventa, Nevesinje, Modriča, Srbac

⁹⁹ Istočni Stari Grad, Kostajnica, Teslić

¹⁰⁰ Ljubinje

¹⁰¹ Republička uprava za inspekcijske poslove, Laktaši, Foča, Prijedor

¹⁰² Gacko, Prnjavor

¹⁰³ Brod

¹⁰⁴ Šipovo, Rudo

¹⁰⁵ Laktaši, Bijeljina

¹⁰⁶ Bijeljina

¹⁰⁷ Istočni Stari Grad

¹⁰⁸ Kozarska Dubica

¹⁰⁹ Kneževo

¹¹⁰ Čelinac

¹¹¹ Rudo, Brod

za napredak informacionih tehnologija¹¹²

Neke JLS su dostavile odgovor da nije potrebno mijenjati propise¹¹³ već osigurati primjenu istih, uz osiguranje bolje koordinacije između inspekcija na različitim razinama vlasti.¹¹⁴ Neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje¹¹⁵, ili su odgovorile odgovor da im nije poznato.¹¹⁶

2.1.4. Budžet

Prema dobijenim podacima, Inspektorat Republike Srpske i inspekcijski organi u pojedinim JLS imaju svoj poseban budžet: Tako je prema Odluci o usvajanju Budžeta Republike Srpske za 2019. godinu¹¹⁷ budžet Republičke uprave za inspekcijske poslove iznosio 12.911.900 KM, strukture kao u upućujućoj odluci. Budžet Odjeljenja za inspekcije Gradiška za 2019. godinu je 10.000 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove Bijeljina za 2019. godinu iznosio je 41.500 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove i poslove komunalne policije opštine Brod za 2019. godinu iznosio je 38.000 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove opštine Laktaši za 2019. godinu iznosio je 12.500 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Čelinac za 2019. godinu iznosio je 20.200 KM, Budžet Odsjeka za inspekcijske poslove Grada Prijedor za 2019. godinu iznosio je 38.016 KM koji je reabalansem smanjen na iznos od 27.830 KM, Budžet Odsjeka za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Kotor Varoš za 2019. godinu iznosio je 26.150 KM, Budžet Odsjeka za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Novi Grad za 2019. godinu iznosio je 5.500 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove opštine Prnjavor za 2019. godinu iznosio je 40.400 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijski nadzor Grada Zvornik za 2019. godinu iznosio je 5.000 KM, Budžet Odsjeka za poslove inspekcije i komunalne policije opštine Šipovo za 2019. godinu iznosio je 4.000 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske i poslove komunalne policije Grada Trebinja za 2019. godinu iznosio je 20.000 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Višegrad za 2019. godinu iznosio je 23.800 KM, Budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove opštine Srbac za 2019. godinu iznosio je 3.000 KM.

U JLS u kojima je inspekcijski nadzor uspostavljen unutar određenih službi, troškovi za rad su predviđeni kao budžetska stavka službe unutar koje djeluju¹¹⁸ ili unutar

¹¹² Bileća

¹¹³ Kotor Varoš, Foča, Novi Grad, Šekovići, Šipovo, Vlasenica, Novo Goražde, Višegrad, Trebinje,

¹¹⁴ Lopare, Mrkonjić Grad

¹¹⁵ Han Pijesak, Gacko, Berkovići, Kostajnica, Petrovo, Milići, Stanari, Teslić

¹¹⁶ Ljubinje

¹¹⁷ Odluka o usvajanju Budžeta Republike Srpske za 2019. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 122/18)

¹¹⁸ Modriča, Šamac, Odjeljenje za inspekcijske poslove opštine Mrkonjić Grad nema planiran budžet, svi rashodi i prihodi se realizuju preko drugih odjeljenja opštinske uprave; Opština Osmaci nema posebne stavke u okviru opštinskog budžeta za inspekcije nego su sredstva za lična primanja dva inspektora (tržišni i ekološki inspektor) planirana u okviru potrošačke jedinice pod nazivom Odjeljenje za privredu, finansije i društvene djelatnosti; Odsjek za inspekcijske poslove opštine Lopare nema planirana sredstva budžetom; Plate za zaposlene inspektore u budžetu su planirane na poziciji plata Odjeljenja za finansije opštine, u budžetu opštine Ljubinje se ne planira ništa posebno za potrebe Komunalne policije osim plate za jednog komunalnog policijaca, budžet Odjeljenja za privredu i razvoj opštine Srebrenica, gdje su po strukturi i pet inspektora, a u sastavu odjeljenja koje broji 16 zaposlenih iznosi 261.750 KM; Odjeljenje za inspekcijske poslove opštinske uprave Derventa nije organizovano kao posebna potrošačka jedinica u okviru budžeta opštine Derventa, te se sredstva za rad obezbjeđuju kroz druge potrošačke jedinice; Odjeljenje za inspekcijske poslove Grada Doboja nema svoj poseban budžet, rashodi i izdaci koji nastaju u toku funkcionisanja ovog Odjeljenja evidentiraju se u okviru drugih potrošačkih jedinica-Odjeljenja za finansije i Odjeljenja za opštu upravu; Inspekcija je u sklopu Odjeljenja za privredu i finansije opštinske uprave Petrovo i nema zaseban budžet; u Opštini Milići inspekcije su u sklopu Odjeljenja za finansije, privredu i drustvene djelatnosti i nemaju odvojen budžet; u Opštini Petrovo Inspekcija je u sklopu Odjeljenja za privredu i finansije opštinske uprave Petrovo i nema zaseban budžet...

budžeta JLS ili kao budžetska stavka u budžetu namijenjenom za finansiranje jedinstvenog organa uprave.¹¹⁹ Navažnost osiguranja finansijskih sredstava za djelovanje inspekcije u JLS ukazuju odgovori koji se podudaraju... „*Godišnji budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Foča se odnosi samo na plate koje se finansiraju iz budžeta opštine. Naše odjeljenje nema odvojen budžet i nisu im nikakva sredstva odvojena za naknadne troškove... u budžetu opštine Ljubinje se ne planira ništa posebno za potrebe Komunalne policije osim plate za jednog komunalnog policajca... budžet opštine Novo Goražde se odnosi na godišnja primanja komunalnog policajca i troškove nabavke uniforme*“.

Neke JLS su dostavile informaciju da nemaju planirana sredstva za inspekcijski nadzor¹²⁰, a neke JLS uopšte nisu odgovorile na ovo pitanje.¹²¹ Neke JLS su dostavile odgovor da nemaju svoje inspekcijske organe.¹²² U većini slučajeva JLS su ili dostavile svoj budžet, ili dale informaciju da je isti dostupan na web stranici JLS.

2.1.5. Ljudski resursi

Prema dobijenim podacima, u Inspektoratu Republike Srpske struktura zaposlenih utvrđena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjeseta¹²³ dok je u JLS unutrašnja organizacija definisana pravilnicima o organizaciji i sistematizaciji radnih mjeseta konkretne opštinske uprave.

Većina JLS je dostavila odgovor da broj zaposlenih inspektora odgovara pravilnikom sistematizovanom broju radnih mjeseta. Istovremeno, Inspektorat Republike Srpske, kao i neke JLS su dostavili odgovor da je sistematizacijom predviđeno više radnih mjeseta od trenutnog broja zaposlenih i da se to odražava na efikasnost rada. Neke JLS su dostavile odgovor da ne posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti inspekcijskih organa.¹²⁴ U nekim JLS nema upražnjenih radnih mjeseta.¹²⁵

Školska sprema zaposlenih inspektora u Inspektoratu Republike Srpske usklađena je sa odredbama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjeseta u Inspektoratu Republike Srpske, kao i odredbama pravilnika u opštinskim/gradskim inspekcijama.

Inspektorat Republike Srpske i većina JLS su dostavili odgovor da ne postoje dodatne naknade/stimulacije za zaposlene vezano za težinu posla i terenski rad, te da inspektori imaju platu prema utvrđenom koeficijentu (pitanje dodatnih naknada/stimulacija nije regulisano)¹²⁶. U nekim JLS pitanje stimulacija zaposlenih regulisano

¹¹⁹ Godišnji budžet Odjeljenja za inspekcijske poslove i komunalnu policiju opštine Foča se odnosi samo na plate koje se finansiraju iz budžeta opštine. Komunalna policija opštine Stanari nema odvojen budžet od okvirnog budžeta na nivou opštine. U opštinama Han Pijesak, Bileća, Pale, Rudo, Teslić, Ugljevik, Rogatica, Kneževo, Nevesinje, Gacko, Kozarska Dubica... Odsjeci za inspekcijske poslove nemaju samostalan budžet, već je on u okviru budžeta opštine. U opštini Berkovići nema budžeta za Upravu za inspekcijske poslove već je isti jedinstven za cijeli organ uprave i za 2019. godinu iznosi 1.481.953 KM.

¹²⁰ Istočni Stari Grad, Šekovići...

¹²¹ Kostajnica

¹²² Krupa na Uni, Vukosavlje, Kalinovik, Istočni Mostar, Petrovac, Donji Žabar

¹²³ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjeseta (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 28/17, 107/17 i 102/18)

¹²⁴ Istočni Stari grad, Kostajnica, Pale, Prnjavor, Šekovići, Zvornik, Prijedor, Doboj

¹²⁵ Gradiška, Trebinje, Laktaši, Kotor Varoš, Han Pijesak, Berkovići, Milići, Osmaci, Čelinac, Nevesinje, Modriča, Šamac

¹²⁶ Han Pijesak, Kostajnica, Šekovići, Vlasenica, Stanari, Kneževo, Prijedor,

je Kolektivnim ugovorom¹²⁷, Uredbom o kategorizaciji radnih mjesata¹²⁸ i Pravilnikom o platama i naknadama¹²⁹. U drugim JLS pitanje stimulacija/naknada je regulisano na način da se odredi veći početni koeficijent u odnosu na druge zaposlene sa istom stručnom spremom¹³⁰. Kod određenih JLS pitanje dodatnih naknada je regulisano kroz isplatu dnevница¹³¹ ili na inicijativu načelnika odjeljenja i odobrenja načelnika opštine.¹³² Neke JLS su navele da postoje razlike u naknadama između inspekcija na različitim nivoima vlasti.¹³³

Pitanje odgovornosti zaposlenih u Inspektoratu Republike Srpske regulirano je Zakonom o državnim službenicima¹³⁴ i Uredbom o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti u republičkim organima uprave Republike Srpske.¹³⁵ Za očuvanje integriteta inspekcije u odgovorima je navedeno da su najvažniji kadrovski resursi, njihove kompetencije, objektivnost i nepristrasnost u radu, moralnost i poštenje, poštovanje zakonske regulative, kontinuirana edukacija zaposlenih u svim dostupnim oblicima.

JLS su dostavile odgovor da je pitanje odgovornosti inspektora regulisano Zakonom o radu, Zakonom o lokalnoj upravi i samoupravi, Zakonom o inspekcijama, Zakonom o službenicima i namještenicima u jedinici lokalne samouprave i podzakonskim aktima, Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti, Pravilnikom o ocjenjivanju rada službenika i namještenika u jedinicama lokalne samouprave kao i kodeksom ponašanja.

Većina JLS su dostavile odgovore da je za očuvanje integriteta inspektora potrebno da budu organizovane posebne organizacione jedinice u jedinicama lokalne samouprave, isključivo nadležne za obavljanje poslova inspeksijskog nadzora i da su samostalne u svom radu, profesionalnost u radu, jačanje ličnog ugleda i ugleda inspeksijskih organa kao i povjerenja građana u rad jedinica lokalne samouprave, adekvatna naknada zaposlenih u inspeksijskim organima kao i nepristrasnost i dosljednost prema subjektu kontrole u inspeksijskim nadzorima. Navedeno je da je važno da nadzirani subjekti poštuju integritet inspekcije, a inspektori da se u svom radu drže zakona i podzakonskih akata.

U Inspektoratu Republike Srpske postoji posebna unutrašnja organizaciona jedinica zadužena za organizovanje i sprovođenje edukacija inspektora. Većina JLS je dostavila odgovor da nemaju edukacije. Neke JLS su dostavile odgovor da inspektori imaju povremeno edukacije koje su nedovoljne. Mnoge edukacije su dostupne samo inspektorima Inspektorata Republike Srpske, dok su inspektori u lokalnim zajednicama mnogo manje uključeni u iste.¹³⁶

Kodeks ponašanja se poštuje i nije bilo većih kršenja odgovor je većine JLS.

Odgovori o edukacijama koje bi koristile inspekcijama mogu se svesti na: poznavanje

127 Nevesinje, Derventa, Modriča, Bijeljina

128 Brod

129 Šamac

130 Trebinje, Doboј, Laktaši, Bileća, Osmaci, Prnjavor, Srebrenica,

131 Srbac

132 Višegrad

133 Istočni Stari Grad, Bileća, Pale, Mrkonjić Grad, Prnjavor, Šekovići, Šipovo, Zvornik, Trebinje, Ugljevik, Šamac

134 Zakon o državnim službenicima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 118/08, 117/11, 37/12 i 67/16)

135 Uredba o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti u republičkim organima uprave Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 104/09 i 77/12)

136 Laktaši, Kotor Varoš

i primjena opštih, kao i materijalnih propisa kojima su regulisane oblasti nad čijom primjenom nadzor vrši Republička uprava za inspekcijske poslove (sa primjerima iz prakse); primjena Zakona o opštem upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima Republike Srpske, Zakona o prekršajima Republike Srpske, Zakona o zaštiti ličnih podataka, Zakona o zaštiti tajnih podataka BiH i Zakona o zaštiti potrošača; kancelarijsko i arhivsko poslovanje u republičkim organima uprave; korištenje računara prema ECDL standardu i strani jezici (engleski, ruski, francuski, njemački)¹³⁷, edukacije koje se odnose na nove zakonske i podzakonske akte, tumačenje istih i razmjena iskustava drugih inspekcijskih organa¹³⁸, edukacije o temama iz oblasti rada koje su vezane za rad inspektora¹³⁹.

Prepoznata je potreba da se sa razine Inspektorata Republike Srpske organizuje više edukacija, sastanaka i seminara sa opštinskim inspekcijama, posebno u cilju usaglašavanja rada i zauzimanja zajedničkih stavova vezano za postupanje na terenu.¹⁴⁰ Prigodom objave novih zakona iz raznih inspekcijskih oblasti jako su bitna tumačenja, odnosno edukacija za isti, kako bi se adekvatnije pristupilo njegovoj primjeni¹⁴¹. Edukacije su potrebne iz oblasti propisa iz nadležnosti inspekcija i edukacije iz vođenja upravnog postupka.¹⁴² Edukacije o jednoobraznosti inspekcijskih kontrola i tumačenju propisa¹⁴³. Trebalo bi organizovati stručne obuke vezano za primjenu propisa i to pojedinačno za svaku inspekciju, a pojedinim inspektorima potrebna je i dodatna informatička obuka,¹⁴⁴ edukacije za sve oblasti inspekcija, vođenje upravnih postupaka i izvršenje rješenja donesenih u vršenju inspekcijskog nadzora¹⁴⁵. Potrebno je sačiniti i usvojiti modele odgovarajućih procedura za rad inspektora, u cilju ujednačavanja inspekcijske prakse, gdje se za to ukaže potreba, a posebno kada postoji veći broj povezanih nedoumica oko toga kako postupiti. Procedure bi trebalo da daju odgovor na opšta, praktična pitanja iz djelokruga rada inspekcije.¹⁴⁶ Edukacije o suzbijanju sive ekonomije, nelegalnog i neregistrovanog rada¹⁴⁷, o postupanju inspektora prilikom kontrole obavljanja preduzetničke djelatnosti u privatnim objektima, komisiona prodaja, tržnice na malo itd¹⁴⁸, edukacije koje se odnose na način i postupak uzimanja uzorka, zatim korištenje mjernih uređaja, kao i edukacije iz oblasti elektroničkog kancelarijskog poslovanja i sl¹⁴⁹, edukacija u smislu korištenja informacionih tehnologija.¹⁵⁰

Iz dostavljenih odgovora inspekcijskih organa ukazano je na potrebu stalnog usavršavanja inspektora vezano za postupanje prigodom kontrole obavljanja poduzetničke djelatnosti u privatnim objektima, komisiona prodaja, tržnice na malo (pijace) i dr., suzbijanje sive ekonomije i nelegalnog i neregistrovanog rada. Ove edukacije trebalo bi da obuhvate i pitanje načina i postupka uzimanja uzorka, zatim korištenja mjernih uređaja, elektroničkog kancelarijskog poslovanja i korištenja informacionih tehnologija, te analize procjene rizika u vršenju inspekcijskog

¹³⁷ Inspektorat Republike Srpske,

¹³⁸ Bijeljina,

¹³⁹ Derventa

¹⁴⁰ Gradiška

¹⁴¹ Istočni Stari Grad.

¹⁴² Kostajnica, Stanari

¹⁴³ Kotor Varoš

¹⁴⁴ Kozarska Dubica

¹⁴⁵ Laktaši

¹⁴⁶ Lopare

¹⁴⁷ Petrovo

¹⁴⁸ Osmaci

¹⁴⁹ Prnjavor

¹⁵⁰ Šipovo

nadzora. Edukacije treba da uključuju i teme vezane za planiranje i vođenje inspekcijskih kontrola, nalaganje upravnih mjera, te primjenu Zakona o opštem upravnom postupku Republike Srpske, mirno rješavanje konflikta, sudske prakse i sl. Potrebne su edukacije iz oblasti prometa hrane i zaštite stanovništva o zaraznoj bolesti i kodeksu ponašanja inspektora na terenu.

2.1.6. Materijalno-tehnička sredstva

Prema dobijenim podacima, većina JLS u Republici Srpskoj je dostavila odgovor da materijalo-tehnička sredstva (oprema, vozila, kancelarije) zadovoljavaju potrebe za rad uprava za inspekcijske poslove. Neke JLS su navele da je oprema prilično zastarjela i da je u budućnosti potrebno istu osuvremeniti dok u nekim JLS postoji problem vezan za računarsku opremu, što bi im uveliko olakšalo rad¹⁵¹. U drugim JLS problem je vezan za nedostatak vozila, što predstavlja otežavajuću okolnost pri radu inspektora.¹⁵² Neke JLS su dostavile odgovor da imaju nedostatak finansijskih sredstava te da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju potrebe za rad uprava za inspekcijske poslove (nedostatak vozila i računarske opreme, finansijskih sredstava za vještačenja u određenim postupcima).¹⁵³

Inspektorat Republike Srpske dostavio je odgovor da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju u potpunosti potrebe za njegov rad, te da postoji određen broj zahtjeva za nabavku opreme (motorna vozila, računarska oprema i slično) koji će biti realizovani sukcesivno, prema dinamici, strukturi i iznosu raspoloživih finansijskih sredstava.

Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da dvije njegove organizacione jedinice, i to Uprava Inspektorata i Odjeljenje Banja Luka imaju vlastiti poslovni prostor, dok zaposleni u ostalim organizacionim jedinicama obavljaju poslove u iznajmljenim prostorima. Također, Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da postojeći radni prostor zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, osim u Odjeljenju Banja Luka gdje je planirana nabavka dodatnog poslovnog prostora, a realizacija nabavke će se odvijati prema raspoloživim namjenskim sredstvima.

Osim Odsjeka za inspekcijske poslove opštine Kozarska Dubica koji za svoj rad koristi prostorije u zgradji Policijske stanice Kozarska Dubica sve ostale JLS, obuhvaćene istraživanjem, su dostavile odgovor da njihovi inspekcijski organi rad obavljaju u vlastitom prostoru, odnosno prostoru jedinice lokalne samouprave. Navedeni radni prostori uprava za inspekcijske poslove zadovoljavaju potrebe u odnosu na broj zaposlenih, sa izuzetkom sljedećih JLS: Nevesinje, Rudo, Prnjavor, Kozarska Dubica, Gacko, Dobojska, u kojima radni prostor ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih.

Radni prostor u Upravi Inspektorata Republike Srpskeima omogućen pristup osobama sa invaliditetom, dok u ostalim organizacionim jedinicama radni prostori nisu u potpunosti adekvatni za pristup osobama sa invaliditetom.

Većina JLS su dostavile odgovor da je radni prostor koji koriste inspekcijski organi adekvatan i prilagođen osobama sa invaliditetom¹⁵⁴. Neke JLS imaju adekvatan radni prostor, s tim da prostor ili pojedine prostorije koje koriste inspektor nisu pristupačne

¹⁵¹ Foča, Kozarska Dubica, Mrkonjić Grad, Lopare, Vlasenica,

¹⁵² Novi Grad, Prnjavor, Rudo, Milići, Lopare, Kneževo, Prijedor

¹⁵³ Čelinac, Kneževo, Nevesinje, Dobojska

¹⁵⁴ Petrovo, Šipovo, Stanari, Srebrenica, Vlasenica, Šekovići, Novi Grad, Lopare, Laktaši, Kostajnica, Han Pijesak, Gradiška, Bileća, Berkovići, Novo Goražde, Ugljevik, Čelinac, Derventa, Modriča, Brod, Šamac, Rogatica

za osobe sa invaliditetom.¹⁵⁵ Jedan broj JLS je dostavio odgovor da postojeći radni prostor nema pristup osobama sa invaliditetom.¹⁵⁶

2.1.7. Podaci o predmetima i drugim postupanjima inspekcijskih organa u Republici Srpskoj

Prema dobijenim podacima, većina JLS je dostavila odgovor da imaju bazu podataka predmeta. Neke JLS su dostavile odgovor da postoji baza podataka predmeta, ali ne u elektronskoj formi ili da se baza vodi putem opštinske službe protokola¹⁵⁷, kao i da postoji uredna evidencija u svakom momentu¹⁵⁸. Neke JLS nemaju uspostavljenu bazu podataka¹⁵⁹.

Iz dostavljenih odgovora Inspektorata Republike Srpske kao i JLS može se zaključiti da je veći broj inspekcijskih kontrola izvršen po službenoj dužnosti, dok je po prijavama građana manji broj inspekcijskih kontrola.¹⁶⁰

U 2018. godini u Inspektoratu Republike Srpske zaprimljeno je ukupno 4.867 predstavki (2.551 pisana predstavka, a putem Centra za prijave i pritužbe zaprimljeno je 2.316 prijava) koje su u nadležnosti Inspektorata.¹⁶¹

Većina JLS je dostavila odgovore u kojima se navodi ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini¹⁶². Neke JLS su napomenule da se radi o broju u kojem su inspektori sačinjavali zapisnike, jer se priličan broj obraćanja odnosi na obraćanja kada inspektor izade na teren i utvrdi da nema nadležnosti za postupanje (usmene, anonimne prijave) kada ne sačinjava zapisnik i u tom slučaju takve kontrole ne ulaze u zbirna izvješća ili nemaju taj podatak jer dosta građana dolazi informativno, pa se tek onda podnese zahtjev za rješavanje njihovog problema, kao i da nemaju tu evidenciju.¹⁶³

Inspektori Inspektorata Republike Srpske su u spoljnotrgovinskom inspekcijskom nadzoru u 2018. godini preduzeli 161 upravnu mjeru, od čega se 98 mjera odnosilo na otklanjanje nepravilnosti, a 63 na zabrane. Zbog počinjenih prekršaja izdato je deset prekršajnih naloga i podnesena jedna prekršajna prijava. U unutrašnjem inspekcijskom nadzoru poduzeli 7.011 upravnih mjera, od čega se 6.049 se odnosilo na otklanjanje nepravilnosti, 327 na oduzimanje, 578 na zabrane, 15 na rušenje/uklanjanje, 37 na uništavanja i pet na zahtjev/inicijativu. Zbog počinjenih prekršaja

¹⁵⁵ Foča, Ljubinje, Pale, Osmaci, Zvornik, Kotor Varoš, Prnjavor, Milići, Kneževi, Prijedor, Bijeljina,

¹⁵⁶ Gacko, Mrkonjić Grad, Zvornik, Rudo, Teslić, Istočni Stari Grad, Pale, Višegrad, Nevesinje, Doboј

¹⁵⁷ Kozarska Dubica, Novo Goražde.

¹⁵⁸ Ljubinje, Ugljevik,

¹⁵⁹ Istočni Stari Grad, Han Pijesak, Foča, Berkovići, Osmaci, Šekovići, Šipovo, Stanari.

¹⁶⁰ Mrkonjić Grad – po prijavi oko 5%, ostalo je po službenoj dužnosti; Milići - po prijavi građana vrlo malo kontrola; Novi Grad - 115 po prijavi građana, 1.652 po službenoj dužnosti; Derventa - 71/905 kontrola; Brod - 17/1.160; Kneževi - Tržišna inspekcija jednu prijavu građana, Građevinska inspekcija 9 prijava građana, sve ostale kontrole vršene su po službenoj dužnosti; Brod - Tržišna inspekcija izvršila 25 pregleda po prijavi građana, a inspektor rada 12 prijava, po službenoj dužnosti tržišni inspektor je izvršio 291 pregled, a inspektor rada 185 pregleda; Rogatica - 50/1272; Prijedor - 298/2705; Šamac - 47/752; Ugljevik - 64/432; Doboј - po prijavi građana Poljoprivredna inspekcija - 12, po službenoj dužnosti - 116; Veterinarska - 30/264; Saobraćajna - 69/139, Tržišna - 28/234, Inspekcija za hranu i zdravstvena - 40/348, Urbanističko-građevinska - 30/121, Ekološka - 5/31, Inspekcija za rad - 10/199.

¹⁶¹ Akt Republičke uprave za inspekcijske poslove broj: 21.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine

¹⁶² Berkovići - 0, Bileća - 5, Bijeljina - 1.193, Brod - 17, Čelinac - 263, Derventa - 71, Gacko - 8, Han Pijesak - 7, Kneževi - 5, Kostajnica - 18, Kotor Varoš - 118, Kozarska Dubica - 95, Lopare - 46, Ljubinje - 3, Milići - 23, Modriča - 38, Mrkonjić Grad - 5, Nevesinje - 30, Novi Grad - 113, Petrovo - 1, Osmaci - 32, Pale - 488, Prijedor - 298, Prnjavor - 250, Rudo - 68, Rogatica - 50, Teslić - 65, Šipovo - 112, Srbac - 390, Srebrenica - 120, Stanari - 0, Šamac - 47, Šekovići - 16, Trebinje - 146, Ugljevik - 64, Vlasnica - 0, Doboј - 250.

¹⁶³ Opština Laktaši, Foča, Višegrad.

izdato je 3.299 prekršajnih naloga i podnesena 161 prekršajna prijava.

Također, većina JLS je dostavila odgovor o broju donesenih rješenja u 2018. godini.¹⁶⁴ Svim izdatim rješenjima naložene su upravne i druge mjere (zabrana obavljanja djelatnosti, zabrana rada, zabrana prometa, otklanjanje nepravilnosti, oduzimanje, rušenje, pribavljanje ekološke dozvole, itd.)

Većina rješenja se odnosila na otklanjanje nepravilnosti, oduzimanje robe, o zabrani stavljanja u promet, zabrani obavljanja djelatnosti, zabrani radnog angažovanja lica, oduzimanje robe, o rušenju objekta, obustavljanju gradnje, zabrani saobraćaja na putu, nadzor nad javnim putevima, nadzor poštovanja radnog vremena, odgađanje izvršenja odgovarajućeg akta i dr. Također, dostavljeni su odgovori da su upravne mjere su izdavane i zapisnikom bez donošenja rješenja sukladno sa Zakonom o inspekcijama u Republici Srpskoj.

U 2018. godini inspektorji Inspektorata Republike Srpske zbog počinjenih prekršaja izdali su 3.299 prekršajnih naloga, i podnijeli 161 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u unutarašnjem i jedan u spoljnotrgovinskom nadzoru.

Odgovori JLS o broju izdatih prekršajnih naloga/zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka u 2018. godini mogu se svesti na sljedeće: Zvornik je izrekao - 71 prekršajnu mjeru; Trebinje - 724 prekršajna naloga; Gradiška - 423, Stanari - sedam, Srebrenica - pet, Srbac - jedan, Šipovo - četiri, Teslić - 72, Rudo - tri, Rogatica - 25, Pale - 37, Višegrad - devet, Novi Grad - jedan, Mrkonjić Grad - 22, Laktaši - 39, Kozarska Dubica - 17, Gacko - 28, Bileća - dva, Brod - 26. Bijeljina je pokrenula 518 prekršajnih postupaka, Ugljevik 30 prekršajnih postupaka i to Tržišna inspekcija - 28; Inspekcija rada - dva; Šamac je podnio 54 prekršajna naloga, nije bilo podnesenih zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka. Prnjavor je izdao 505 prekršajnih naloga i pokrenuo četiri prekršajna postupka pred Osnovnim sudom u Pranjvoru. Čelinac je dostavio odgovor da je napisano 100 prekršajnih naloga od kojih je cca 20 završilo sudskim postupkom, tj. pokretanjem sudskog procesa. Foča je u odgovoru navela da prema našim podacima su pokrenuta dva prekršajna postupka u Osnovnom sudu. Kneževo je navelo da su svi izdani prekršajni nalozi u 2018. godini (ukupno deset) proslijedeni na sudska odlučivanje po prekršajnom postupku pred nadležnim sudom (Osnovni sud u Kotor Varošu), Kostajnica je u odgovoru navela da je Urbanističko - građevinska inspekcija tijekom 2018. godine pokrenula jedan prekršajni postupak pred nadležnim sudom, a Poljoprivredna inspekcija nema pokrenutih postupka. Kotor Varoš je podnio sedam prijava Osnovnom sudu. za prekršaje. U odgovoru Modriče navodi se da je Tržišni inspektor izdao šest prekršajnih naloga te su nezadovoljne stranke tražile sudska odlučivanje. U jednom slučaju inspektor je tražio od suda da se izrekne kazna

¹⁶⁴ Zvornik-451; Trebinje-149; Gradiška - 999; Bijeljina - 1.029; Doboј -504; Prijedor - 913; Vlasenica -75; Ugljevik -127 (Tržišna inspekcija - 47, Inspekcija rada - 49, Zdravstveno-sanitarna inspekcija i inspekcija za hranu - 31); Šekovići -43; Šamac -175; Stanari -11; Srebrenica -55; Srbac -363, Šipovo - 17; Teslić - 342; Rudo - 225; Rogatica-306, Prnjavor-763; Pale-166; Osmaci-17; Višegrad-126; Petrovo-6; Novo Goražde- Komunalni policajac je donio 3 rješenja iz oblasti svoje nadležnosti; Novi Grad-467; Nevesinje-175; Mrkonjić Grad-107; Modriča- Tržišni inspektor – 27, Inspektor rada – 12, Saobraćajni inspektor – 39, Poljoprivredni inspktor – 3, Veterinarski inspektor – 106, Građevinski inspektor – 12, Ekološki inspektor – 48, Inspektor za hranu – 39; Milići- urbanističko-građevinski inspektor, oko 30 rješenja u okviru ovog inspektorata i oko desetak rješenja za otklanjanje nepravilnosti u drugim resorima; Ljubinje-3; Lopare-104; Laktaši-382; Kozarska Dubica-237; Kotor Varoš-68; Kostajnica- Urbanističko – građevinska inspekcija: Doneseno je sedam rješenja kojim su određene upravne mjere. Subjektima nadzora je naređeno rješenjem da pribave upotrebnu dozvolu, da pribave zapisnik o iskolčenju, da obustave radove na izgradnji objekta, te da uklone objekat. Poljoprivredna inspekcija: Doneseno je 10 rješenja kojima je naloženo otklanjanje nepravilnosti; Kneževo-24 rješenja od strane tržišne i građevinske inspekcije; Han Pijesak-79; Gacko-58 upravnih mjera izrečenih zapisnikom bez donošenja rješenja shodno Zakonu o inspekcijama u Republici Srpskoj, 7 rješenja; Derventa-178; Čelinac-70; Brod-69; Bileća -102

zatvora zbog neplaćanja novčane kazne. Ljubinje, Lopare, Han Pijesak, Derventa, Berkovići, Šekovići, Petrovo, Novo Goražde su dostavili odgovore da nije bilo izdavanja prekršajnih naloga/pokretanja prekršajnih postupaka. Osmaci i Nevesinje su dostavili odgovor da su samo izdavali prekršajne naloge, nisu pokretali prekršajni postupak.

Osim Inspektorata Republike Srpske¹⁶⁵ i Odjeljenja za privredu i razvoj opštine Srebrenica¹⁶⁶, u drugim JLS inspekcijski organi u 2018. godini nisu podnosili krivične prijave nadležnom tužilaštvu.

Na pitanje da li strana koja je tražila inspekcijski nadzor dobija zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, te da li se koriste pravni lijekovi, većina JLS kao i Inspektorat Republike Srpske su odgovorili da pravo na dobijanje zapisnika i izjavljivanje pravnog lijeka (žalbe) u postupku inspekcijskog nadzora imaju samo lica kojima je priznat status stranke u postupku inspekcijskog nadzora. Što se tiče ostalih lica koja nemaju svojstvo stranke, ona imaju pravo da se obrate ovim organima na osnovu Zakona o slobodi pristupa infomacijama Republike Srpske i da pod uslovima koje taj zakon propisuje, dobiju tražene podatke. Također, ostala lica mogu uložiti primjedbu na rad inspektora načelniku/gradonačelniku opštine/grada ili Inspektoratu Republike Srpske. Neke JLS su dostavile odgovor da inspekcija stranu koja je zatražila inspekcijski nadzor obavještava o poduzetim mjerama o subjektu nadzora.¹⁶⁷

Inspektorat Republike Srpske donosi Srednjoročni plan rada za razdoblje od tri godine i Godišnji plan rada, kao strateške dokumente koji definiraju broj kontrola koje će se izvršiti po pojedinačnim oblastima nadzora, a na osnovu analize pokazatelja iz prethodne godine, procjene rizika, te očekivanih aktivnosti u smislu stupanja na snagu novih propisa čija primjena podliježe kontroli ovog tijela. Rezultati realiziranja plana izražavaju se brojem izvršenih kontrola po oblastima inspekcijskog nadzora i statističkim pokazateljima o izvršenju plana. Sukladno sa godišnjim planom rada donose se operativni planovi.

Baza podataka Inspekcijskog informacionog sistema sadrži podatke koji su subjekti bili predmet nadzora.

Interesantno je koliko je različita praksa kod donošenja planova rada na lokalnoj razini tako da ove planove, zavisno od opštine/grada sačinjavaju: načelnik odjeljenja¹⁶⁸, inspektor u saradnji sa neposrednim rukovoditeljom¹⁶⁹, inspektori samostalno¹⁷⁰, Inspektorat Republike Srpske¹⁷¹. Većinom inspektori vode službenu evidenciju o subjektu kontrole i preduzetim mjerama i podnose izvješće neposrednom rukovoditelju i Inspektoratu. Vodi se računa da subjekti nadzora budu ravnomjerno kontrolirani, s tim da postoje odstupanja na osnovu procjene rizika a i cijeneći sezonski karakter određenih oblasti nadzora. Planovi se prave na godišnjoj, polugodišnjoj, mjesecnoj, tjednoj i dnevnoj razini. Iz većine dostavljenih odgovora proizlazi da postoji uredna evidencija o subjektima nadzora. Urbanističko-građevinska inspekcija opštine Kostajnica, kao i opština Pale i Osmaci nemaju planove rada/u pisanoj formi.

¹⁶⁵ Devet izvješća o počinjenom krivičnom djelu

¹⁶⁶ Jedan

¹⁶⁷ Kostajnica, Prijedor, Modriča, Bijeljina

¹⁶⁸ Gradiška, Srbac, Rudo, Petrovo, Nevesinje, Milići, Kozarska Dubica, Kotor Varoš, Kneževo, Bileća

¹⁶⁹ Bijeljina, Prijedor, Teslić, Višegrad, Lakataši, Berkovići

¹⁷⁰ Zvornik, Trebinje, Vlasenica, Ugljevik, Šamac, Srebrenica, Šipovo, Rogatica, Prnjavor, Modriča, Foča, Derventa, Čelinac, Brod, Han Pijesak,

¹⁷¹ Kozarska Dubica,

Većina JLS je dostavila odgovor da nisu imali pritužbi subjekata nadzora po kojima su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora¹⁷². Neke JLS su dostavile odgovor da je bilo takvih pritužbi¹⁷³, te da se većinom radi o usmenim pritužbama.¹⁷⁴

Prema odgovorima većine JLS suradnja sa inspekcijskim tijelima na drugim razinama vlasti je dobra, zadovoljavajuća, kolegjalna, korektna, odnosno odlična. Neke JLS su dostavile odgovor da je suradnja dobra, ali da može biti i bolja/da prostora za unaprjeđenje uvijek ima.¹⁷⁵ Zanimljivi su odgovori JLS u kojim se navodi da je suradnja sa inspekcijskim tijelima uspostavljenim na drugim razinama vlasti korektna, ali da je nedovoljno iskorišten odnos u smislu sinhronizacije i zajedničkih kontrola te da zakonom treba propisati obvezu koordinacije između inspekcijskih tijela na različitim nivovima vlasti.¹⁷⁶

Inspektorat Republike Srpske je od svog osnivanja 2006. godine uspostavio suradnju sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove FBiH i Inspektoratom Brčko distrikta, koja je vremenom razvijana i unapređivana. Suradnja Inspektorata Republike Srpske i inspektora u jedinicama lokalne samouprave u Republici Srpskoj uređena je Zakonom o inspekcijskim tijelima u Republici Srpskoj i odvija se na dnevnoj razini. Kroz ovu suradnju nastoji se izgraditi što efikasnija mreža inspektora na lokalnom i republičkom razinu, uvesti jedinstven sustav, metodologiju postupanja i viši stupanj koordinacije republičkih i općinskih/opštinskih inspektora, radi lakšeg upravljanja i organizacije rada. Ukoliko postoji potreba surađuje se i inspekcijskim organima na razini županija/kantona.¹⁷⁷

Što se tiče slabosti inspekcijskih službi koje utječu na njegovu efikasnost, Inspektorat Republike Srpske je dostavio odgovor da je dosadašnja praksa pokazala da, uslijed nedovoljne koordinacije sa jedinicama lokalne samouprave, u lokalnim zajednicama je nepovoljna struktura inspektora po broju i po vrsti. Postoje i druge oblasti za poboljšanje koordinacije, na primjer planiranje i izvještavanje. Upravo poboljšanje koordinacije unutar inspekcijskog sustava, sve u cilju stvaranja povoljnijeg poslovnog ambijenta i rasterećenja subjekata kontrole, jeste svrha donošenja novog Zakona o inspekcijskim tijelima u Republici Srpskoj.

Neke JLS su dostavile odgovor da su slabosti: finansijske prirode vezane za nedovoljno vrednovanje poslova inspekcijskog nadzora, što ima utjecaj na efikasnost i svjesnost u obavljanju radnih zadataka¹⁷⁸; nepotpunjena sva radna mjesta izvršiteljima¹⁷⁹; nepravovremeno djelovanje i nedovoljna suradnja građana¹⁸⁰; organizacija inspekcijskog sustava na dva nivoa vlasti¹⁸¹; nedovoljni resursi, prije svega, materijalni i loša tehnička opremljenost gradske/opštinske inspekcijske jedinice¹⁸²; neusklađenost zakonskih propisa i neažurnost u radu drugih organa, a koji se odnose i utječu na rad inspekcijskog sustava.¹⁸³

¹⁷² Gradiška, Zvornik, Trebinje, Laktaši, Kotor Varoš, Istočni Stari Grad, Gacko, Bileća, Berkovići, Ljubinje, Kozarska Dubica, Kostajnica, Lopare, Petrovo, Mrkonjić Grad, Milići, Novi Grad, Prnjavor, Šekovići, Šipovo, Vlasenica, Rudo, Novo Goražde, Stanari, Srebrenica, Višegrad, Čelinac, Ugljevik, Prijedor, Kneževo, Derventa, Modriča, Brod, Šamac, Srbac, Bijeljina, Rogatica, Dobojski.

¹⁷³ Osmaci, Foča, Nevesinje

¹⁷⁴ Han Pijesak, Pale

¹⁷⁵ Laktaši, Lopare

¹⁷⁶ Osmaci, Zvornik

¹⁷⁷ Akt Republičke uprave za inspekcijske poslove broj: 24.010/9993-412-2/19 od 30.10.2019. godine

¹⁷⁸ Laktaši, Srebrenica, Ugljevik

¹⁷⁹ Kotor Varoš, Čelinac, Kneževo

¹⁸⁰ Pale

¹⁸¹ Lopare

¹⁸² Milići, Vlasenica, Novi Grad, Osmaci, Šekovići, Zvornik, Trebinje, Rudo, Kneževo

¹⁸³ Prnjavor

različita praksa u radu zbog nedostatka krovne uprave¹⁸⁴, neefikasnost prekršajnog naloga (povećan broj uslovnih kazni). U nekim JLS nisu identifikovane slabosti u radu uprave¹⁸⁵, dok neke JLS nisu dostavile odgovor na ovo pitanje.¹⁸⁶

Inspektorat Republike Srpske i većina JLS su stajališta da najveće prepreke koje utječu na rad inspekcijskih organa jesu: da pojedine oblasti nisu pokrivenе materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom; nedovoljna edukacija¹⁸⁷; nekoordinisan rad republičkih i opštinskih inspektora; preklapanje nadležnosti i nedovoljna materijalna sredstva¹⁸⁸.

Inspeksijskim organima u Republici Srpskoj pri efikasnom ostvarivanju inspeksijske funkcije najviše pomaže: multisektorski pristup¹⁸⁹; suradnja sa svim subjektima lokalne zajednice¹⁹⁰; uključivanje građana u rješavanje problema¹⁹¹; prava i blagovremena informacija¹⁹²; koordinacija i suradnja sa drugim inspekcijama i drugim organizacionim jedinicama kao i policijskim službama¹⁹³; profesionalizam, posvećenost i odgovornost inspektora¹⁹⁴; podrška i korektni odnos prepostavljenih¹⁹⁵ i samostalnost inspeksijskih organa u vršenju poslova¹⁹⁶.

JLS su takođe u svojim odgovorima navele da mјere koje bi doprinijele unaprjeđenju rada su donošenje potrebne zakonske regulative i usklađivanje postojeće na svim razinama, povećanje materijalnih/finansijskih sredstava, povećanje suradnje i koordinacije sa Inspektoratom Republike Srpske i opštinskim inspekcijama u smislu izrade planova kontrola kako bi se izbjeglo dupliranje istih, jačanje suradnje sa odjeljenjima za prekršaje osnovnih sudova u cilju postizanja svrhe kažnjavanja u prekršajnim postupcima, jačanje preventivne i korektivne funkcije inspeksijskog nadzora, pravovremenost u obavljanju povjerenih poslova, stručnost i zakonitost u radu, više zajedničkih sastanaka i obuka u organizaciji Inspektorata Republike Srpske, osuvremenjavanje opreme jer se zapisnici sačinjavaju ručno, angažovanje trećih lica za izvršenje rješenja u izvršnom postupku, organizovanje inspekcije na jednoj razini vlasti, samostalnost u radu, suradnja i podrška svih relevantnih subjekata na području lokalne zajednice pa i šire, adekvatno nagradjivanje inspektora koje bi bilo regulirano zakonom i jednoobrazno u cijeloj Bosni i Hercegovini.

¹⁸⁴ Stanari

¹⁸⁵ Foča, Kozarska Dubica, Mrkonjić Grad, Ljubinje, Šamac

¹⁸⁶ Gradiška, Istočni Stari Grad, Han Pijesak, Bileća, Berkovići, Kostajnica, Petrovo, Teslić

¹⁸⁷ Inspektorat Republike Srpske, Laktaši, Kotor Varoš, Istočni Stari Grad, Gacko, Bileća, Lopare, Osmaci, Prnjavor, Šekovići, Vlasnica, Rudo, Stanari, Srebrenica, Bijeljina

¹⁸⁸ Teslić, Novo Goražde, Srebrenica, Vlasenica, Šipovo, Rudo, Prnjavor, Šekovići, Milići, Novi Grad, Kozarska Dubica, Lopare, Ljubinje, Gacko, Kotor Varoš, Foča, Istočni Stari Grad, Zvornik, Trebinje, Bijeljina

¹⁸⁹ Inspektorat Republike Srpske

¹⁹⁰ Pale

¹⁹¹ Bileća

¹⁹² Osmaci

¹⁹³ Prnjavor, Rudo, Petrovo, Višegrad, Trebinje

¹⁹⁴ Zvornik, Trebinje, Kozarska Dubica, Kotor Varoš, Foča

¹⁹⁵ Šipovo, Mrkonjić Grad

¹⁹⁶ Laktaši

2.2. Federacija Bosne i Hercegovine

Shodno odredbama članka III.1. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine¹⁹⁷ i Amandmana na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine CVI¹⁹⁸ u isključivoj nadležnosti Federacije su: državljanstvo Federacije, utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politiku korišćenja zemljišta na federalnoj razini, donošenje propisa o financijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, suzbijanje terorizma, međužupanijskog/kantonalnog kriminala, neovlaštene trgovine drogom i organiziranog kriminala, dodjela elektroničkih frekvencija za radio, TV i druge svrhe, sukladno sa Ustavom Bosne i Hercegovine, utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između županija/kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture, financiranje djelatnosti federalnih vlasti, ustanova i institucija koje federalne vlasti osnivaju oporezivanjem, zaduživanjem ili drugim sredstvima.

Prema odredbi članka III.2. federalna vlast i županije/kantoni nadležni su za: jamčenje i provođenje ljudskih prava, zdravstvo, politiku zaštite čovjekovog okoliša, komunikacijsku i transportnu infrastrukturu, sukladno sa Ustavom Bosne i Hercegovine, socijalnu politiku, provođenje zakona i drugih propisa o državljanstvu i putnim ispravama državljana Bosne i Hercegovine sa teritorije Federacije i o boravku i kretanju stranaca, turizam i korišćenje prirodnih bogatstava.¹⁹⁹

Prema odredbi članka III.4. Ustava Federacije BiH županije/kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti.

U tom smislu, pored federalne razine vlasti, Ustavom Federacije BiH predviđeno je i da svaki kanton/županija mogu formirati samostalnu upravu inspekcijskih službi koja će odgovarati vlasti županije/kantona.

Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine uređuje vršenje inspekcijskog nadzora iz nadležnosti federalnih inspekcija i njihov djelokrug, jedinstven postupak inspekcijskog nadzora u Federaciji BiH radi osiguranja izvršenja zakona i drugih propisa, organiziranje Federalne uprave za inspekcijske poslove i rukovođenje, prava, obveze i odgovornost inspektora, prava i obveze subjekata nadzora, odnosi između Federalne uprave i županijskih/kantonalnih inspekcijskih organa, preventivno djelovanje inspektora u vršenju inspekcijskog nadzora i druga pitanja značajna za funkcioniranje inspekcijskog sustava Federacije²⁰⁰.

Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, u Glavi XII, između ostalog, utvrđuje temeljne odredbe o inspekcijskom nadzoru koje primjenjuju inspekcije koje su organizirane u organu uprave, kao i na inspekcije organizirane u okviru posebnih uprava za inspekcije, ali samo u pitanjima koja zakonom o organiziranju tih inspekcija nisu drugačije uređena²⁰¹.

Na sjednici održanoj 20.02.2020. godine Federalna vlada je utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijama FBiH i uputila ga u parlamentarnu proceduru po skraćenom postupku. Razlozi za pripremu ovog zakona su izvršavanje

¹⁹⁷ Ustav Federacije Bosne i Hercegovine sa amandmanima ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 i 88/08)

¹⁹⁸ Amandman na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine CVI ("Službene novine Federacije BiH", broj 71/05)

¹⁹⁹ http://predstavnickidom-pfbih.gov.ba/upload/file/ustav/ustav_precisceni_tekst.pdf 22.04.2020.g

²⁰⁰ Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 73/2014 i 19/2017)

²⁰¹ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" broj: 35/05),

presude Ustavnog suda FBiH od 13.12.2016. godine²⁰² te zaključci Vlade FBiH od 30.5.2019., 17.10.2019. i 22.11.2019. godine, kao i zaključak Zastupničkog doma Parlamenta FBiH od 5.12.2019. godine. Novim zakonskim rješenjem djelokrug rada Federalne uprave za inspekcijske poslove se širi i na oblasti rada humanitarnih organizacija i socijalne i dječije skrbi/zaštite.²⁰³

Strukturu federalne uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, shodno odredbama Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji²⁰⁴ čine federalni organi uprave i federalne upravne organizacije. Federalni organi uprave su: federalna ministarstva i federalne uprave. Inspekcijski nadzor uspostavljen je:

1. u okviru djelovanja federalnih ministarstava:
 - a) Federalno ministarstvo pravde - Upravni inspektorat
 - b) Federalno ministarstvo unutarnjih poslova - Inspektorat za nadzor rada agencija i unutarnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara
 - c) Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata – Inspektorat
 - d) Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti - Inspektorat
 - e) Federalno ministarstvo financija – Jedinica za proračunsku inspekciju;
2. u okviru organa uprave koji nije samostalan - Porezna uprava/porezni inspektorati u okviru Federalnog ministarstva financija;
3. Federalna uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ/tijelo uprave.

2.2.1. Inspektorati u okviru djelovanja federalnih ministarstava

Institucija ombudsmana je za potrebe izrade izvješća zatražila dostavu relevantnih podataka od Upravnog inspektorata, Federalnog ministarstva pravde²⁰⁵, dok je za ostale inspektorate koji su formirani u okviru ministarstava preuzeila podatke dostupne na njihovim zvaničnim web stranicama.

2.2.2. Upravni inspektorat, Federalno ministarstvo pravde

U Upravnom inspektoratu Federalnog ministarstva pravde (u daljem tekstu: Upravni inspektorat) obavljaju se poslovi inspekcijskog nadzora nad radom federalnih tijela uprave i propisa o sustavu uprave i upravnog poslovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Upravni inspektorat obavlja inspekcijski nadzor u pogledu ostvarivanja prava i pravnih interesa i izvršavanja obveza građana, poduzeća (društava), ustanova i drugih pravnih osoba u upravnom postupku; primjene propisa koji se odnose na organizaciju i način rada federalnih organa uprave i federalnih ustanova; radnih odnosa u federalnim organima uprave i ustanovama i ispunjavanje uvjeta službenih osoba koje rade na poslovima upravnih rješavanja u institucijama koje imaju javne ovlasti; rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima; pravilnosti primjene propisa o upravnom postupku; načinu prikupljanja dokaza u upravnom postupku, a posebno dokaza koji se pribavljaju po službenoj dužnosti; pružanje pravne pomoći građanima, poduzećima (društvima) i drugim pravnim osobama u upravnim postupcima; vođenje evidencije o upravnim predmetima i primjeni

²⁰² Presudom Ustavnog suda FBiH od 13.12.2016. godine utvrđeno je da su odredbe iz člana 37. i člana 44. st. (1) i (3) Zakona o inspekcijama FBiH suprotne odredbama Ustava FBiH.

²⁰³ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=827&col=sjed_saopcenje 21.04.2020.godine

²⁰⁴ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05)

²⁰⁵ Akt Institucije ombudsmana od 22.09.2020. godine

propisa o uredskom poslovanju.²⁰⁶

Upravni inspektorat za potrebe izrade ovog izvješća je dostavio sljedeće podatke²⁰⁷:

Upravni inspektorat vrši nadzor nad provođenjem sljedećih zakona:

- Zakona o organizaciji tijela/organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²⁰⁸,
- Zakona o upravnem postupku²⁰⁹,
- Zakona o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹⁰,
- Zakona o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹¹,
- Zakona o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹²,
- Zakona o pečatu u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹³.
- Nadzor nad primjenom sljedećih zakona vrše Federalno ministarstvo pravde i Federalno ministarstvo financija, svatko iz domena svoje nadležnosti
- Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine²¹⁴,
- Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²¹⁵.
- Upravni inspektorat, pored navedenih zakona, vrši nadzor i nad provođenjem:
- Uredbe o dopunskim poslovima temeljne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici²¹⁶,
- Uredbe o osnivanju Odbora državne službe za žalbe²¹⁷,
- Uredbe o mjerilima, postupku i načinu ocjenjivanja rada rukovoditelja organa državne službe koje postavlja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine²¹⁸,
- Uredbe o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe Federacije BiH²¹⁹,

²⁰⁶ <https://www.fmp.gov.ba/ba/ns/nadleznost-216.html>

²⁰⁷ Odgovori na upitnik zaprimljeni putem elektroničke pošte od 12.10.2020.godine

²⁰⁸ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 35/05)

²⁰⁹ Zakon o upravnem postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 2/98 i 48/99)

²¹⁰ Zakon o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12)

²¹¹ Zakon o namještenicima u organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novnine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 49/05)

²¹² Zakon o slobodi pristupa informacijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novnine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 32/01 i 48/11)

²¹³ Zakona o pečatu u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 2/94, 21/06 i 46/07)

²¹⁴ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 45/10, 111/12 i 20/17)

²¹⁵ Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 49/06)

²¹⁶ Uredba o dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju namještenici („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br.69/05 i 29/06)

²¹⁷ Uredba o osnivanju Odbora državne službe za žalbe („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 48/03)

²¹⁸ Uredba o mjerilima, postupku i načinu ocjenjivanja rada rukovoditelja organa državne službe koje postavlja Vlada Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 5/13, 80/13, 24/14 i 7/15)

²¹⁹ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe Federacije BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 72/04 i 75/099

- Uredbe o naknadama koje nemaju karakter plaće²²⁰,
- Uredbe o poslovima temeljne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa²²¹,
- Pravilnika o kancelarijskom poslovanju u Federaciji BiH²²²,
- Pravilnika o unutarnjim organizacijama federalnih organa uprave i upravnih organizacija, županijskih/kantonalnih i općinskih organa i upravnih organizacija.

U dostavljenom aktu je, između ostalog, navedeno da postoje odredbe u okviru pozitivnog zakonodavstva koje predstavljaju otežavajući faktor u radu i u cilju unaprjeđenja rada mišljenja su da se treba mijenjati više propisa, a istaknut je Zakon o organizaciji organa uprave u FBiH.

2.2.2.1. Proračun

Upravni inspektorat nema pojedinačni iznos godišnjeg proračuna, jer se sredstva koriste iz Proračuna Federalnog ministarstva pravde.

2.2.2.2 Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje ovaj Upravni inspektorat, kao i prostorije u kojima obavlja rad ne zadovoljava potrebe rada, nisu adekvatne i nema odgovarajući pristup osobama sa invaliditetom.

2.2.2.3 Ljudski resursi

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji je uvrđena struktura uposlenih. Upravni inspektorat ima zaposlena tri inspektora, te ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova. Prema Pravilniku o unutarnjoj organizaciji trenutno su upražnjena dva radna mjesta, a mišljenja su da je optimalan broj inspektora sedam.

Broj uposlenih i njihova školska sprema su usklađeni sa odredbama unutarnjeg akta, te su zaposleni inspektori diplomirani pravnici VSS, VII stupanj stručne spreme ili 240 ECTS bodova.

Pitanje dodatnih naknada za rad propisano je zakonom, dok je pitanje odgovornositi uposlenika u radu propisano zakonom i podzakonskim aktima. Uposleni nemaju redovno organizovane edukacije, a do sada nije bilo kršenja kodeksa ponašanja.

2.2.2.4 Pitanja iz okvira djelokruga rad

Upravni inspektorat nema uspostavljenu bazu podataka. U 2018. godini zaprimljeno je 902 predmeta, dok je u 2019. godini zaprimljeno 1847 predmeta, a riješeno je 512 predmeta. Upravna inspekcija ne posjeduje točne podatke o nadzorima po prijavama građana, međutim mišljenja su da udio nadzora po prijavama građana iznosi preko 90% od ukupnog broja

²²⁰ Uredba o naknadama koje nemaju karakter plaće („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 63/10, 22/11, 66/11 i 51/12)

²²¹ Uredba o poslovima osnovne djelatnosti iz nadležnosti organa državne službe koje obavljaju državni službenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, br. 35/04, 3/06, 19/12, 8/14, 9/16 i 23/17)

²²² Pravilnik o kancelarijskom poslovanju u Federaciji BiH („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 73/19)

nadzora.

Zbog malog broja uposlenih inspektora i velikog broja zaprimljenih predstavki postupano je isključivo po podnesenim predstavkama. Građani se svakodnevno obraćaju telefonskim putem, e-mailom i neposredno – dolaskom u prostorije Upravnog inspektorata.

Upravni inspektorat u 2018. godini nije pokretao prekršajne postupke, te nije podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, međutim nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor u pravilu nema pravo na pravni lijek jer stranka ima pravo na pravne lijekove u temeljnem postupku. Upravni inspektorat (u okviru svoje nadležnosti, u većini slučajeva) vrši nadzor nad pravilnosti vođena postupaka kod tijela/organa uprave i upravnih organizacija. Nisu zaprimane pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

2.2.2.5. Opća pitanja

Upravni inspektorat suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama ocjenjuje kao zadovoljavajuću. Kao slabosti i prepreke koje utječu na rad Upravnog inspektorata naveden je, prije svega, nedovoljan broj inspektora. Jačanje kadrovskih kapaciteta, poboljšanje materijalno-tehničkih sredstava i uređenje zakonodavstva bi po mišljenju Upravnog inspektorata doprinijele unaprjeđenju rada.

2.2.2.5.1. Inspektorat za nadzor rada agencija i unutarnjih službi za zaštitu ljudi i imovine i zaštitu od požara Federalnog ministarstva unutarnjih poslova²²³ na osnovu odredaba Zakona o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine²²⁴, provodi inspekcijski nadzor u pravnim osobama shodno odredbama Zakona o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine kojima je Federalno ministarstvo dalo posebnu suglasnost²²⁵ i agencijama i podružnicama koje imaju sklopljen ugovor za obavljanje poslova zaštite za te pravne osobe, te nadzor u federalnim tijelima uprave i federalnim upravnim organizacijama i drugim federalnim institucijama, kao i agencijama i podružnicama koje imaju sklopljen ugovor za obavljanje poslova zaštite za ta tijela/organe, organizacije i institucije a kojima je Federalno ministarstvo dalo suglasnost.²²⁶

Federalni inspektori zaštite od požara²²⁷ temeljem odredaba Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu, vrše nadzor nad provođenjem mjera zaštite od požara u pravnim osobama i drugim institucijama u privatnom i državnom vlasništvu kako je to propisano Zakonom.²²⁸

2.2.2.5.2. Inspektorat Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata vrši inspekcijski nadzor kod općinskih, županijskih/kantonalnih i federalnih organa, kao i kod nadležnih organa Brčko

²²³ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28>

²²⁴ Zakon o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 78/08 i 67/13), član 59. Zakona

²²⁵ osiguranje prijevoza i prijenosa novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti, kao i u pravnim osobama u čijoj strukturi kapitala Federacija ima vlasnički udio i pravnim osobama koje proizvode, koriste, skladište i prevoze radioaktivne ili zapaljive tvari, eksploziv, nuklearno gorivo i otpatke ili se bave proizvodnjom, preradom, distribucijom i skladištenjem naftne i naftnih derivata kapaciteta iznad 1.000 m³ i plina ili se bave proizvodnjom i distribucijom električne energije

²²⁶ članak 26. stavak 2., 26b stavak 2 i članak 37. stavak 3 Zakona o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine

²²⁷ Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu (“Službene novine Federacije BiH”, broj 64/09), član 151. Zakona

²²⁸ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28> 21.04.2020.godine

distrikta, kad na osnovu federalnih propisa rješavaju o pravima iz oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i inspekcijski nadzor nad primjenom propisa u svezi sa vojnim evidencijama, nadzor nad primjenom federalnih zakonskih i podzakonskih propisa i akata Ministarstva kojima se reguliraju prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite i vojnih evidencija i pitanja evidencija iz oblasti vojne obveze, vrši kontrolu namjenskog trošenja sredstava namijenjenih za ostvarivanje prava po federalnim propisima, provjeru vjerodostojnosti dokaza korištenih u postupku priznavanja prava iz oblasti boračko-invalidske zaštite, kao i dokaza na osnovu kojih je izvršen upis podataka iz oblasti vojne obveze u vojno-evidencione dokumente, itd.²²⁹

2.2.2.5.3. Inspektorat Federalnog ministarstva obrazovanja i znanosti vrši poslove i zadatke koji se odnose na nadzor nad zakonitošću rada u oblasti obrazovanja i znanosti sukladno sa zakonskim propisima iz svoje nadležnosti i djelokruga rada, a na zahtjev pravnih subjekata, kantonalnih/županijskih ministarstava obrazovanja, odgojno-obrazovnih ustanova, visokoškolskih ustanova, ustanova studentskog standarda, kao i znanstvenih ustanova i institucija.²³⁰

2.2.2.5.4. Jedinica za proračunsku inspekciju Federalnog ministarstva financija obavlja proračunski nadzor u kojem se provodi inspekcijska kontrola zakonitosti, pravodobnosti i namjenskog korištenja proračunskih sredstava, te nalažu mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.²³¹

2.2.3. Porezna uprava/porezni inspektor u okviru Federalnog ministarstva financija

Zakonom o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine regulira se osnov za primjenu svih poreznih zakona, Zakona o jedinstvenom sustavu registracije, kontrole i naplate doprinosa, Zakona o fiskalnim sustavima i Zakona o doprinosima u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i odnosnih podzakonskih akata, te definiraju određena prekršajna djela iz oblasti poreza i sankcija za ta djela²³².

Shodno članku 62. ovog Zakona inspekcijski nadzor je ispitivanje i utvrđivanje točne porezne obveze poreznog obveznika od inspektora ili zaposlenika Porezne uprave ovlaštenih za obavljanje inspekcijskog nadzora, sukladno sa zakonom.

2.2.4. Federalna uprava za inspekcijske poslove kao samostalni organ uprave

Federalna uprava za inspekcijske poslove²³³ je samostalan federalni organ uprave koja obavlja inspekcijske poslove iz nadležnosti federalnih inspekcija koje su organizirane u njezinom sustavu, donosi provedbene propise, opće i pojedinačne akte iz svoje nadležnosti, poduzima upravne i druge mjere u vršenju inspekcijskog nadzora, rješava o žalbama na prvostupanska rješenja županijskih/kantonalnih inspektora donesenih na osnovu federalnih propisa, koordinira rad federalnih i županijskih/kantonalnih inspekcija, prati rad i vrši stručni nadzor i kontrolu rada kantonalnih inspektora i uprava za inspekcijske poslove iz nadležnosti datih federalnim propisima, pruža stručnu pomoć županijskim/kantonalnim upravama

²²⁹ <http://www.fmbi.gov.ba/bosanski/txt.php?id=8>

²³⁰ <http://www.fmon.gov.ba/Sektor/PregledSektora?id=9>

²³¹ www.fmf.gov.ba/v2/userfiles/userfiles/file/2018/ Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva financija.pdf posjećeno 03.07.2020.godine

²³² Zakonom o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine (“Službene novine FBiH”, br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15)

²³³ Zakon o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine (“Sl. novine Federacije BiH” broj 73/14)

za inspekcijske poslove, donosi programe i planove vršenja inspekcijskog nadzora za federalnu inspekciju, daje suglasnost na godišnje planove i programe rada o inspekcijskom nadzoru županijskih/kantonalnih uprava, donosi program stručne obuke inspektora za Federaciju, organizira polaganje stručnog inspektorskog ispita u Federaciji, sudjeluje u stručnoj pripremi federalnih propisa o inspekcijskom nadzoru, osigurava i odgovara za provođenje propisa donesenih od tijela/organa Bosne i Hercegovine kojima se propisuje nadležnost za provođenje tih propisa u entitetima i obavještava organe Bosne i Hercegovine o provedenim mjerama, obavlja i druge upravne i stručne poslove određene federalnim zakonom i drugim propisima.²³⁴

Sjedište Federalne uprave je u Sarajevu a može imati organizacijske jedinice van sjedišta.²³⁵

Prema važećem zakonu u sastavu Federalne uprave za inspekcijske poslove su sljedeći inspektorati:

- Federalni tržišni inspektorat,
- Federalni inspektorat za hranu,
- Federalni inspektorat zdravstva,
- Federalni inspektorat rada,
- Federalni urbanističko-ekološki inspektorat,
- Federalni prometni/saobraćajni inspektorat,
- Federalni poljoprivredni inspektorat,
- Federalni šumarski inspektorat,
- Federalni vodni inspektorat,
- Federalni veterinarski inspektorat,
- Federalni rudarsko, termo i elektro-energetski inspektorat.

Prema dostavljenim podacima²³⁶ Sektor unutarnje kontrole je u fazi formiranja, dok Sektor granične inspekcije funkcionira već godinama kao najveći Sektor u Federalnoj upravi za inspekcijske poslove.

Za potrebe izrade ovog Specijalnog izvješća od Federalne uprave za inspekcijske poslove zatražena je dostava relevantnih podataka, koji će biti prezentirani u nastavku.²³⁷

Federalni inspektor u sastavu Federalne uprave za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: FUZIP) su nadležni da provode nadzore nad primjenom federalnih i propisa Bosne i Hercegovine i dužni su primjenjivati i međunarodne konvencije koje je ratificirala Bosna i Hercegovina.²³⁸

Federalni inspektor u sastavu FUZIP-a primjenjuju, odnosno postupaju po Zakonu o inspekcijama Federacije BiH²³⁹, a supsidijarno primjenjuju odredbe Zakon o upravnom postupku Federacije BiH.²⁴⁰

²³⁴ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/uprave/feder_uprava_inspekcija.php 20.04.2020.g.

²³⁵ Članak 17 stavak 3 i 4 Zakona o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine

²³⁶ Odgovor Federalne uprave za inspekcijske poslove dostavljen putem elektronske pošte dana 03.12.2020.godine

²³⁷ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove broj: 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine

²³⁸ Ibidem

²³⁹ Zakon o inspekcijama Federacije BiH („Službene novine FBiH”, br. 73/14)

²⁴⁰ Zakon o upravnom postupku Federacije BiH („Službene novine FBiH” br. 2/98, 48/99)

Prema zaprimljenom aktu²⁴¹ kao najveći problemi koji se pojavljuju u radu federalnih inspektora, ali i inspektora drugih tijela/organa i razina inspekcija u Federaciji BiH su:

- „loši“ propisi;
- međusobno neusklađeni propisi različitih razina vlasti (federalni sa BiH propisma);
- nedostajući podzakonski akti bez kojih pravilna primjena propisa nije moguća;
- odredbe u mnogim propisima nisu precizne i jasne na koji način ostavljaju prostor za različito tumačenje od strane inspektora, odnosno daje im veliko diskreciono pravo, što dalje rezultira različitom praksom;
- nejednako postupanje koje je prepreka uspostavi vladavine prava.

Federalna uprava za inspekcijske poslove je više puta inicirala donošenje propisa, izmjene i dopune kao i potrebu usklađivanja propisa različitih razina vlasti iz iste upravne oblasti, putem informacija koje je dostavljaо Vladи Federacije BiH i Vijeću ministara, tražili su, posebno u BiH propisima, da se izvrše nužne izmjene i kvalitetno preciziraju odredbe u dijelu propisa koji reguliraju inspekcijski nadzor i nadležnu inspekciju (kako po vrsti, tako i po razini), kako ne bi morali prakticirati odredbu iz Zakona o inspekcijama Federacije BiH (članak 51. stavak 2) prema kojoj, direktor FUZIP-a daje ovlaštenje, županijskim/kantonalnim inspektorima za vršenje nadzora po propisu Bosne i Hercegovine.²⁴²

Problem je i neprecizno određivanje drugostupanjskog tijela/organa za odlučivanje po žalbama na rješenja koja su donesena od strane kantonalnog/federalnog inspektora kada postupa po propisu Bosne i Hercegovine. To u praksi znači da u situaciji kada je prvostupansko rješenje donio federalni inspektor po propisu Bosne i Hercegovine drugostupanjski organ/tijelo koji postupa po žalbi je nadležno federalno ministarstvo iz te upravne oblasti, dok je direktor Federalne uprave za inspekcijske poslove drugostupansko tijelo/organ na rješenja koja je donio kantonalni/županijski inspektor po propisu Bosne i Hercegovine.

Također se postavlja pitanje kako obrađivač zakona na razini Bosne i Hercegovine (nadležno ministarstvo) ima povratnu informaciju o tomu kakva je provedba propisa, odnosno postoji li potreba za izmjenama i dopunama, s obzirom na to da analizu takvog stanja mogu praviti dva tijela/organa niže razine vlasti: Federalna uprava za inspekcijske poslove i nadležno federalno ministarstvo.

Evidentna je problematika u slučajevima kada se na razini Bosne i Hercegovine usvoji podzakonski akt (naredba) i koja se objavi u Službenom glasniku BiH, a na snazi još uvijek, na federalnoj razini važe zakoni i podzakonski akti iz bivše SFRJ, koji na drugačiji način utvrđuju istu materiju. Faktički gledano i jedni i drugi su „pozitivno zakonodavstvo“.

U aktu se navodi da u takvim situacijama, nerijetko, inspektor ima dilemu i problem, po kojem propisu treba postupiti i donijeti rješenje, a da ne učini povredu prava subjektu nadzora ili da inspektor svojom odlukom ne prouzroči štetu subjektu nadzora za koju bi se ovaj mogao obratiti tužbom sudu za zaštitu i povrat izgubljene dobiti.

²⁴¹ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove broj: 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine

²⁴² Članak. 51. stavak 2. Zakona o inspekcijama FBiH glasi: „Kada je propisom BiH (donesenim od nadležnih organa Bosne i Hercegovine) utvrđeno da inspekcijski nadzor vrše entitetske inspekcije, nadzor će vršiti federalna inspekcija, a po ovlaštenju direktora Federalne uprave i nadležni kantonalni inspektor te upravne oblasti, uz suglasnost rukovoditelja županijskog/kantonalnog organa za inspekcijske poslove ili premijera vlade županije/kantona.“

2.2.4.1. Proračun

Ukupan proračun za 2019. godinu iznosi 9.597.751,00 KM.

2.2.4.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva (uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema) koju trenutno posjeduje Federalna uprava za inspekcijske poslove zadovoljavaju potrebe za rad, no zbog zastarjelosti vozila, tehnološke zastarjelosti IT opreme, istu treba kontinuirano obnavljati. Problem predstavlja nedovoljno odobrena sredstava od strane Federalnog ministarstva financija u godišnjem proračunu. Opća ocjena je da nije postignuta optimalna razina raspoloživosti materijalno-tehničkih sredstava.

Federalna uprava za inspekcijske poslove svoj rad obavlja u iznajmljenim prostorijama i postojeći radni prostor ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih. Osobama sa invaliditetom nije omogućen pristup.

2.2.4.3. Ljudski resursi

Struktura uposlenika u Federalnoj upravi za inspekcijske poslove utvrđena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Federalne uprave za inspekcijske poslove²⁴³

Na dan 17.10.2019. godine u ovoj Upravi je bilo 167 stalno uposlenih, dok je Pravilnikom sistematizirano 273 izvršitelja. Zaključcima Vlade Federacije BiH data je načelna suglasnost za prijam još 40 federalnih inspektora, međutim, zbog nedostatka finansijskih sredstava u odobrenom proračunu FUIP, nije došlo do realiziranja donesenih zaključaka. Trenutno je upražnjeno 106 radnih mjesta, a za efikasno izvršavanje mandata Uprave potrebno je dodatno angažirati još 40 federalnih inspektora, kao i minimalno pet administrativnih radnika koji bi trebalo da prate rad novih inspektora. Školska spremi svih uposlenika u Upravi je uskladjena sa propisanim uvjetima za svako radno mjesto prema Pravilniku o unutarnjoj organizaciji.

Glavni federalni inspektori i federalni inspektori ove Uprave imaju dodatak od 30% od osnovne plaće po osnovu posebnih uvjeta rada, i taj dodatak se isplaćuje svim federalnim inspektorima svaki mjesec. Sukladno sa Zakonom o plaćama i naknadama u tijelima/organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine nema mogućnosti da se daju druge stimulacije i naknade po osnovu rezultata rada. Što se tiče dodatka od 30%, isti je različito tretiran od tijela/organa do tijela/organa, tako da u nekim federalnim i županijskim/kantonalnim organima vlasti taj dodatak je utvrđen u iznosu od 20%.

Odgovornost uposlenika ove Uprave propisana je Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosni i Hercegovini i Uredom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe u Federaciji Bosni i Hercegovini.

Federalna uprava za inspekcijske poslove svake godine organizira zajedničku dvodnevnu edukaciju za sve federalne inspektore, te se tom prigodom nastoji osigurati prisustvo što većeg broja inspektora (izuzev inspektora koji u tom razdoblju moraju biti na radnom mjestu na graničnim prijelazima/mjestima carinjenja). Također, omogućava se prisustvo svim uposlenicima na edukacije koje organizira Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, kao i druge domaće i međunarodne organizacije.

²⁴³ Pravilnik o unutarnjoj organizaciji Federalne uprave za inspekcijske poslove broj: 01-02-1-05522/2015 od 06.02.2015. godine; broj: 01-02-1-01884/2017 od 15.09.2017. godine i broj: 01-02-1-05133/2018 od 31.12.2018. godine.

Federalna uprava za inspekcijske poslove smatra da bi bilo poželjno organizirati specijalizirane edukacije po upravnim oblastima za federalne inspektore sa posebnim osvrtom na usvojene standarde i zakonodavstvo Europske unije, a koje je neophodno ugraditi i u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Obveza svih uposlenika Uprave je poštivanje Etičkog kodeksa državnih službenika u Federaciji Bosni i Hercegovini, dok federalni inspektori su dužni poštivati i odredbe Etičkog kodeksa za inspektore koji je donesen od strane direktora Federalne uprave za inspekcijske poslove. U dosadašnjem radu svaka prijava na kršenje kodeksa od strane uposlenika uprave je provjeravana i razmatrana. U posljednje dvije godine u dva slučaja su pokrenuti disciplinski postupci, te je jedan okončan na način da je uposlenik oglašen odgovornim i izrečena mu je mjera javna pismena opomena, a drugi postupak nije okončan, s obzirom na to da se po istoj stvari vodi i krivični postupak.

2.2.4.4. Djelokrug rada

Federalna uprava za inspekcijske poslove ima uspostavljenu elektroničku bazu predmeta, elektroničku evidenciju o vođenju inspekcijskog nadzora tzv „e-inspektor” koja se vodi u programu LOTUS.

U 2018. godini tržišni inspektorat je izvršio 487 inspekcijskih nadzora po Zakonu o zaštiti potrošača dok podatke po organizacionim jedinicama u svezi postupanja po prijavama građana ne vode u formi „posebne evidencije” nego se takvi predmeti nalaze u Izvješćima o radu svakog Federalnog inspektorata.

U 2018. godini, u Federalnoj upravi je ukupno izvršeno 15.941 inspekcijskih nadzora u unutarnjoj kontroli. Na graničnim prijelazima i carinskim ispostavama /GP/CI FBIH/BIH obavljen je ukupno 131.117 nadzora²⁴⁴. Prema dostavljenim podacima ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini je 450 prijava putem e-mail-a i 392 putem automatskog aparata u 2018. godini. U 2018. godini, doneseno je ukupno 2.458 rješenja u unutarnjoj kontroli kojima je naloženo više različitih upravnih mjer u ovisnosti od nadzirane djelatnosti i zatečenog stanja, a u pogledu poštivanja propisa od strane subjekta nadzora (otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, zabrane obavljanja djelatnosti do dobijanja odobrenja/suglasnosti, odnosno do ispunjavanja MTU, isključenja iz prometa, dovodenje u prvobitno stanje objekta, zabrane rada do pribavljanja vodne ili okolinske dozvole is1).

Broj prekršajnih postupaka koji podrazumijeva i izdavanje prekršajnih naloga je 5.618 u 2018. godini, od čega je pred nadležnim općinskim sudovima zatraženo sudska odlučivanje za 1.285 izdatih prekršajnih naloga.

Nadležnom tužilaštvu podneseno je 10 izvješća o počinjenom krivičnom djelu.

Prema odredbama Zakona o inspekcijama FBiH, mjesечne planove rada i godišnje planove rada sačinjavaju glavni federalni inspektori za oblasti koje nadziru. U posebnim slučajevima direktor uprave donosi posebne programe inspekcijskih nadzora koji uključuju zajedničko djelovanje federalnih i kantonalnih inspektora.

Planovi nadzora se izraduju na bazi utvrđenih materijalnih propisa za oblasti koje su predmet nadzora, uvažavajući predviđene normative inspekcijskih nadzora kao i zahtjeve/mišljenja resornih ministarstava, te uzimajući u obzir i podatke o izvršenim inspekcijskim nadzorima koji su evidentirani u bazi podataka.

²⁴⁴ Iz Godišnjeg izvješća o radu FUZIP-a koji je dostupan na službenoj web. stranici.

Odabir subjekata nadzora se vrši temeljem procjene rizičnosti, vrste djelatnosti, ishodima prethodnih kontrola (da li je kod subjekta utvrđeno ponavljanje nepravilnosti odnosno prekršaja ili nisu utvrđene nepravilnosti), s akcentom na suzbijanje sive ekonomije, kontrole fiskalizacije i izdavanja fiskalnih računa, zaštita potrošača, i sl. Realiziranje naloženih mjera prati svaki inspektor koji vodi evidenciju o subjektima koji su bili predmet nadzora.

Eventualne pritužbe o učestalim kontrolama nisu zaprimljene u menadžementu, ali je moguće da takve podatke imaju federalni inspektori na čiji konkretan predmet se eventualno pritužba odnosi/odnosila.

Prema podacima iz akta²⁴⁵ Federalne uprave za inspekcijske poslove osoba koja podnese zahtjev da se obavi inspekcijski nadzor nije stranka u postupku (nije subjekt nadzora u postupku inspekcijskog nadzora, koji će inspektor pokrenuti po službenoj dužnosti), te iz tog razloga ne dobija zapisnik o obavljenom nadzoru, nego informaciju u formi obavijesti da je nadzor koji je inicirao/la obavljen. U slučaju da stranka, shodno odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama FBiH, obrati se službeniku za informiranje, službenik će sprovesti postupak sukladno sa navedenim zakonom, te shodno tomu, odlučiti da li će dostaviti traženi zapisnik. Mogućnost izjavljivanja pravnog lijeka ima samo subjekt nadzora kome je inspektor rješenjem naložio odgovarajuću upravnu mjeru.

Federalna uprava za inspekcijske poslove suradnju sa županijskim/kontonalnim inspekcijskim tijelima/organima ocjenjuje kao izuzetno dobrom. Redovno, godišnje Federalna uprava organizira sastanak sa zastupnicima svih županijskih/kontonalnih uprava za inspekcijske poslove, kao i sa predstavnicima županijskih/kontonalnih resornih ministarstava iz Srednjobosanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije.

Kao slabosti i prepreke koje utječu na efikasnost rada navedeni su:

- neadekvatan smještaj u smislu nedostatka kvalitetnog prostora za normalno i efikasno manipuliranje predmetima;
- složenost pravnog sustava uslijed čega je nejasno i neprecizno definirana i nadležnost inspekcijskih organa (kako po vrsti tako i po razini inspekcija);
- nedostatak materijalnih sredstava (kompjutorska oprema, vozila);
- nedostatak specijalističkih edukacija vezanih za „dobre prakse” i zakonska rješenja primjenjiva u Europskoj uniji.

Za obavljanje inspekcijske funkcija najvažniji su ljudski resursi, dakle kvalitetan, stručan, iskusni i obučen kadar za obavljanje složenih i manje složenih nadzora iz nadležnosti kako su zakonom utvrđene.

Dobra unutarnja organizacija, planiranje kadrova, suradnja sa županijskim/kontonalnim inspekcijskim organima/tijelima, sinhronizirane akcije pojačanog nadzora u cilju suzbijanja sive ekonomije, transparentan rad, zaprimanje zahtjeva, pritužbi i komentara od strane subjekata nadzora, samo su neki od preduvjeta efikasnog rada Federalne uprave za inspekcijske poslove.

Federalna uprava za inspekcijske poslove smatra da su mjere koje bi doprinijele unaprjeđenju rada:

- Kvalitetniji sustav elektroničkog vođenja predmeta, koji bi imao razrađen „modul za proc-

²⁴⁵ Akt Federalne uprave za inspekcijske poslove broj: 01-05-8-05177/2019 od 22.10.2019. godine

jenu rizika” za vršenje korektnog odabira subjekata, na način da se kontroliraju oni sa visokim rizikom, kako se to i očekuje od moderne inspekcije kakvu poznaje EU;

- Potrebno se više posvetiti analitičkim poslovima koji bi imali za cilj mogućnost upravljanja „javnim rizicima”, i kako bi se stvorio prostor za prevenciju negativnih pojava, a time i do krajnjeg cilja - Uređenje oblasti u smislu maksimalne zaštite ljudi, imovine i okoliša;
- Popunjavanje Regionalnih ureda (Zenica, Mostar, Tuzla, Bihać);
- Kvalitetnije upravljanjem ljudskim resursima (odgovarajući federalni inspektor) kako bi se smanjili transportni troškovi inspektora iz Sarajeva do npr. Bihaća radi obavljanja nadzora koje bi mogli obavljali federalni inspektori u regionalnom uredu u Bihaću, a na koji način bi pored uštede svojim stalnim prisustvom u ovom dijelu Federacije, doprinijeli i kvalitetnijim nadzorima i uređenjem stanja u nadziranim upravnim oblastima.

2.3. Razina županija/kantona

U ovom dijelu Izvješća prezentiran je sustav inspeksijskog nadzora uspostavljenog na razini županija/kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, što uključuje: organizacionu strukturu, materijalno-tehnička sredstva i resurse, namijenjena proračunska sredstva, ljudske resurse, način i djelokrug rada inspeksijskih tijela/organa, suradnju sa građanima, te ostala opća pitanja od važnosti za djelovanje inspeksijskih tijela/organa.

Na razini Federacije Bosne i Hercegovine formirane su županijske/kantonalne uprave za inspeksijske poslove: Unsko-sanskog, Bosansko-podrinjskog, Posavskog, Zeničko-dobojskog, Sarajevskog, Tuzlanskog, Zapadno-hercegovačkog kantona/županije i Županije/ Kantona 10 dok u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu/županiji nisu formirane uprave za inspeksijske poslove, nego inspekcije organizacijski funkcioniraju unutar resornih županijskih/kantonalnih ministarstava.

Vršenje poslova inspeksijskog nadzora na razini županije/kantona temelji se na primjeni pravnih propisa Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, županija/kantona ali i preuzetih propisa SFRJ što umnogome usložnjava rad inspeksijskih tijela.

Kantonalni zakoni o organizaciji i nadležnostima organa uprave koji također sadrže odredbe koje se primjenjuju na inspekcije organizirane u organima uprave su:

- Zakon o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu/županiji²⁴⁶,
- Zakon o organizaciji i nadležnostima županijskih/kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija²⁴⁷,
- Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Županije/ Kantona Sarajevo²⁴⁸,
- Zakon o organizaciji tijela uprave u Zapadnohercegovačkoj županiji/kantonu²⁴⁹,
- Zakon o organizaciji tijela/organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine²⁵⁰.

²⁴⁶ Zakon o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu/županiji (“Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona”, broj: 9/09)

²⁴⁷ Zakon o organizaciji i nadležnostima županijskih/kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona/županije“, br. 9/13, 11/14, 8/15)

²⁴⁸ Zakon o organizaciji i djelokrugu organa uprave i upravnih organizacija Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 2/12 - Prečišćeni tekst, 41/12 , 8/15 i 13/17)

²⁴⁹ Zakono organizacijitjelaupraveuZapadnohercegovačkomkantonu/županiji(„NarodnenovineZapadnohercegovačkog kantona“, broj: 9/06)

²⁵⁰ Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl.novine FBiH“, broj: 35/05)

Županijskim/kantonalnim zakonima o inspekcijama uređuje se vršenje poslova inspeksijskog nadzora iz nadležnosti županijskih/kantonalnih uprava za inspeksijske poslove, radi osiguranja kontrole nad primjenom izvršavanja županijskih/kantonalnih i drugih zakona, drugih propisa i općih akata, organizacija kantonalne/županijske inspekcije, inspeksijski poslovi i njihov djelokrug, postupak inspeksijskog nadzora, prava, obveze i odgovornosti županijskih/kantonalnih inspektora, prava i obveze subjekta nadzora, preventivno djelovanje županijskih/kantonalnih inspektora u vršenju inspeksijskog nadzora i druga pitanja koja su značajna za funkcioniranje inspeksijskog organa u županiji/kantonu. U nastavku su prezentirani navedeni zakoni:

- Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona/županije²⁵¹,
- Zakona o inspekcijama Kantona Sarajevo²⁵²,
- Zakon o inspekcijama Tuzlanskog kantona/županije²⁵³,
- Zakon o inspekcijama Zapadnohercegovačkog kantona/županije²⁵⁴
- Zakon o inspekcijama u Bosansko-podrinjskog kantona/županije Goražde²⁵⁵
- Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona/županije²⁵⁶
- Zakon o inspekcijama Posavskog kantona/županije²⁵⁷

U vršenju svojih nadležnosti inspeksijski organi/tijela, ovisno o polja svoje nadležnosti, primjenjuju zakonske propise iz oblasti poljoprivrede, zaštite voda, šumarstva, veterinarstva, urbanizma i građenja, okoliša, elektorenergetike, termoenergetike, rudarstva, prometa, cestovnog prijevoza, trgovine, obrta, zaštite potrošača, ugostiteljstava, turizma, mjeriteljstva, kontrole cijena, rada, zaštite na radu, socijalne zaštite, zdravstva, faramaceutske i sanitарne oblasti, obrazovanja, znanosti, kulture i sporta, kao i propise koji reguliraju radno-pravni status državnih službenika i namještenika, plaće, unutarnju organizaciju, rad i poslovanje županijskih/kantonalnih organa uprave. Zbog brojnosti ovih propisa isti nisu prezentirani u ovom izvješću.

Odredbe Zakon o organiziranju tijela/organa uprave u Federaciji BiH primjenjuju se na inspekcije koje su organizirane u tijelima/organima uprave, kao i na inspekcije organizirane u okviru posebnih uprava za inspekcije, ali samo u pitanjima koja zakonom o organiziranju tih inspekcija nisu drukčije uređena.

Zakon o organiziranju tijela/organa uprave u Federaciji BiH, između ostalog sadrži odredbe kojima je propisano da federalna inspekcija surađuje s županijskom/kantonalnom inspekcijom i pruža joj potrebnu stručnu pomoć u svim pitanjima od zajedničkog interesa. Suradnja i stručna pomoć obvezno se ostvaruje u onim pitanjima u kojima je federalnim zakonom predviđeno da određene poslove inspeksijskog nadzora na sprovođenju federalnog zakona vrši županijska/kantonalna inspekcija, u kojim slučajevima, federalna inspekcija ima pravo županijskoj/kantonalnoj inspekciji davati naloge, upute i instrukcije o načinu vršenja inspeksijskog nadzora, a županijska/kantonalna inspekcija je dužna postupiti po zahtjevima federalne

²⁵¹ Zakon o inspekcijama Unsko-sanskog kantona („Sl. glasnik USK-a“, br. 12/11, 3/13)

²⁵² Zakona o inspekcijama Kantona Sarajevo („Sl.novine Kantona Sarajevo“ broj: 2/17)

²⁵³ Zakon o inspekcijama Tuzlanskog kantona („Sl. novine TK“, br. 10/12, 13/15 i 9/16)

²⁵⁴ Zakon o inspekcijama Zapadnohercegovačkog kantona („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, broj: 04/09)

²⁵⁵ Zakon o inspekcijama u Bosansko-podrinjskog kantona Goražde („Sl.novine BPK Goražde“, broj: 13/15)

²⁵⁶ Zakon o inspekcijama Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/l)

²⁵⁷ Zakon o inspekcijama Posavskog kantona („Narodne novine Posavskog kantona“, broj: 09/13)

inspekcije i obavijestiti je o poduzetim mjerama.

Od strane županijskih/kantonalnih inspekcijskih organa su zaprimljeni sljedeći podaci:

2.3.1. Unsko-sanski kanton/županija

Inspekcijski nadzor na području ovog kantona/županije organiziran je u okviru Kantonalne/županijske uprave za inspekcijski nadzor Unsko-sanskog kantona/županije²⁵⁸ (u daljem tekstu: Uprava).

Organizaciona struktura Uprave je uređena Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji iz 2019. godine i poslovi su grupisani prema njihovoj međusobnoj povezanosti i srodnosti, vrsti, obimu, stupnju složenosti i odgovornosti te se obavljaju u okviru temeljnih organizacionih jedinica koje u svom sastavu nemaju unutarnjih organizacionih jedinica, i to kako slijedi: Inspektorat veterinarske inspekcije, Inspektorat urbanističko-gradevinske, ekološke i komunalne inspekcije, Inspektorat tržišno, turističko-ugostiteljske inspekcije, Inspektorat za tehniku, industriju i ceste, Inspektorat za rad, zaštitu na radu i socijalnu zaštitu, Inspektorat za obrazovanje, znanost/nauku, kulturu i sport, Inspektorat za sanitarne, zdravstvene, farmaceutske poslove i hranu, te Sektor za stručne i zajedničke poslove.

U Upravi je zaposlen ukupno 41 inspektor i svi posjeduju VII stupanj stručne spreme.

2.3.1.1. Proračun

Godišnji proračun Uprave iznosi 1.890.893,00 KM.

2.3.1.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva kojima raspolaže Uprava ne zadovoljavaju ni minimum koji je neophodan za obavljanje propisanih poslova i djelatnosti. Naime, Uprava nema svoj prostor nego djeluje u iznajmljenom prostoru koji ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih, nije adekvatan za pristup građanima i nije omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.1.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih u Upravi utvrđena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i ukupno je zaposleno 50 osoba. Uzimajući u obzir broj uposlenih, Uprava smatra da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave. Ukupan broj upražnjenih mesta u Upravi je 26, dok je njihovo mišljenje da bi za efikasno i uspješno izvršavanje mandata broj uposlenih trebalo da bude između 75 i 80 osoba. Uposlenici ostvaruju prava na nagrađivanje, ocjenjivanje, te druga prava iz radnog odnosa sukladno sa propisima koji reguliraju prava državnih službenika u županijskim/kantonalnim organima državne službe, odnosno Zakonom o plaćama i naknadama u organima vlasti Unsko-sanskog kantona/županije²⁵⁹.

²⁵⁸ Akt Kantonalne uprave za inspekcijski nadzor Unsko-sanskog kantona broj: UP-1-17-05-11616/19-1048-002 od 24.10.2019. godine

²⁵⁹ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 11/15)

Odgovornost zaposlenika u radu Uprave regulirana je Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Unsko-sanskom kantonu²⁶⁰ i nije bilo kršenja kodeksa ponašanja od strane zaposlenih. Inspekcija Unsko-sanskog kantona je ukazala na nedostatak redovnih i dodatnih edukacija za zaposlene, te smatraju da je potrebno omogućiti što veći broj edukacija u svim oblastima u okviru djelokruga i rada Uprave, kako državnih službenika, tako i namještenika.

2.3.1.4. Pitanja iz djelokruga rad

Uprava za obradu podataka i rad ima uspostavljenu bazu podataka, odnosno softversku aplikaciju naziva Lotus Notes. Broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana i po službenoj dužnosti ex officio koji su izvršeni tijekom 2018. godine definirani su po organizacionim jedinicama koje su prikazane u tabeli.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora ex officio
Inspektorat za poljoprivredu, vodoprivredu, šumarstvo i veterinarstvo	1.162	2.481
Inspektorat za promet roba i usluga	574	1.348
Inspektorat za tehniku, prostorno uređenje, građenje i ekologiju	353	891
Inspektorat za rad, socijalnu politiku i prosvjetu	372	973
Inspektorat za sanitarne, zdravstvene, farmaceutske poslove i hranu	460	452
Ukupan broj obraćanja građana	2.921	6.145

Tabela 2. broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana i po službenoj dužnosti – ex officio

Uprava je donijela 1.712 rješenja kojim su određene upravne i druge mjere, od čega se 1.600 rješenja odnosi na upravne mjere kojim je naloženo otklanjanje nedostataka i nepravilnosti, a 112 rješenja se odnose na zabranu rada. Uprava je pokrenula 1.001 prekršajnih postupak pred nadležnim sudovima, dok su četiri prijave podnesene nadležnom tužilaštvu.

Svaka stranka koja zatraži inspekcijski nadzor, nakon izvršenog inspekcijskog nadzora bude pismeno obaviještena o izvršenom nadzoru, a zapisnik o izvršenom nadzoru može dobiti po osnovu zahtjeva za pristupu informacijama, sukladno sa odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na prigovor nadležnom glavnom inspektoru, odnosno direktoru Uprave.

Sukladno sa odredbama Zakona o kantonalnim/županijskim inspekcijama Unsko-sanskog kantona, Uprava donosi godišnji program rada i mjesecne planove inspekcijskog nadzora. Program i plan inspekcijskog nadzora sadrži vrstu i obim inspekcijskog nadzora po upravnim oblastima. Prigodom izrade programa i planova rada, planira se vršenje inspekcijskog nadzora putem mješovitih inspekcijskih timova, ovisno od vrste i obima inspekcijskog nadzora i djelatnosti nadzora, a u izuzetnim slučajevima donosi se poseban plan inspekcijskog nadzora. Inspektori sačinjavaju

²⁶⁰ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Unsko-sanskom kantonu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 24/17)

godišnje, kvartalno, mjesечно i dnevno izvješće o radu glavnom županijskom/kantonalnom inspektoru, a inspektori koji nemaju glavnog županijskog/kantonalnog inspektora, izvješće o radu dostavljaju direktoru ili pomoćniku direktora. Glavni županijski/kantonalni inspektor je dužan godišnje, kvartalno i mjesечно izvješće o radu dostaviti direktoru ili punomoćniku direktora. Oblik, sadržaj i način sačinjavanja izvješća o radu utvrđuje direktor, te utvrđuje normative vršenja inspekcijskog nadzora iz nadležnosti inspekcije, uz pribavljeni mišljenje Stručnog kolegija Uprave.

Sukladno sa Uredbom o načelima za utvrđivanje unutarnje organizacije organa državne službe u Unsko-sanskom kantonu²⁶¹ i Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Uprave ovaj organ uprave ima formiran Stručni kolegiji koji razmatra načelna i druga bitna pitanja iz nadležnosti Uprave i daje mišljenja direktoru Uprave za razrješavanje tih pitanja. Također, Stručni kolegiji utvrđuju programe i planove rada Uprave, razmatra Izvješća o radu Uprave, razmatra nacrte zakona i drugih propisa, te drugih akata koji se pripremaju u Upravi, razmatra opće akte koji se pripremaju u Upravi, razmatra nacrte zakona, drugih propisa i općih akata koje pripremaju županijska/kantonalna ministarstva, druga tijela/organi županijske/kantonalne uprave i federalne uprave, a dostavljeni su Upravi radi davanja mišljenja. Stručni kolegiji sačinjavaju direktor Uprave, sekretar i glavni županijski/kantonalni inspektori. Uprava nije zaprimila pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom razdoblju bili više puta predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje suradnju sa inspekcijama na drugim razinama vlasti kao dobru, a naročito sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove. Najveće prepreke koje utječu na rad Uprave su slaba opremljenost materijalno-tehničkim sredstvima za rad, što uključuje nedostatak službenih vozila, računarske opreme, telekomunikacija, kancelarijskog materijala, neadekvatnih prostorija za rad itd. Upravi najviše znači podrška Vlade Unsko-sanskog kantona/županije koja je sukladno sa mogućnostima Vlade.

Mjere koje bi po mišljenju Uprave najviše doprinijele radu su dovoljan broj službenih vozila i odgovarajuće informatičke opreme, kancelarije, kao i poslovna zgrada Uprave odnosno adekvatne prostorije kako za inspektore, tako i za prijem stranaka, prostorije za oduzetu robu, odgovarajući mjerni instrumenti za potrebe veterinarske i sanitарne inspekcije, oprema i službena odjeća za inspektore.

2.3.2. Bosansko-podrinjski kanton Goražde

Kantonalna/županijska uprave za inspekcijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde (u daljem tekstu: Uprava) dostavila je Instituciji akt²⁶², te će u nastavku biti prezentirani njegovi ključni djelovi.

2.3.2.1. Proračun

Godišnji proračun Uprave iznosi 663.500,00 KM

2.3.2.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva uključujući uredsku opremu, vozila, labaratorijsku opremu

²⁶¹ Uredba o načelima za utvrđivanje unutarnje organizacije organa državne službe u Unsko-sanskom kantonu („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 22/17)

²⁶² Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona Goražde broj: 12-05-00395/2019-AH-0002 od 06.11.2019. godine

su ispod svakog minimuma. Uprava svoju djelatnost obavlja u prostoru koji je u vlasništvu Kantona koje ne zadovoljava minimum potreba, a planirano je skoro preseljenje u drugi prostor u vlasništvu Kantona, koji po mišljenju Uprave ne zadovoljava minimum potreba. Prostor u kojem Uprava trenutno obavlja svoju djelatnost nije adekvatan za prijem građana i nema omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.2.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih Uprave uređena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, a na koji je Vlada Bosansko-podrinjskog kantona Goražde dala suglasnost. Ukupan broj zaposlenih je 17, dok je sistematizirano 28 radnih mjesta, tako da je popunjeno 60% u odnosu na sistematizirana radna mjesta. Uprava ne posjeduje dovoljno ljudskih resursa za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Stimulacije i dodatne naknade za uposlenike vezano za težinu posla i terenski rad nisu predviđene, a Zakonom o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde je određen postotak od 20% kao dodatak za obavaljanje poslova sa posebnim ovlastima i uvjetima rada. Pitanje odgovornosti je regulirano posebnim propisima koji reguliraju oblast inspekcijskog nadzora. Za očuvanje integriteta inspekcije treba poduzeti sve radnje koje bi za cilj imale da su inspekcije profesionalnije, a naročito u domenu maksimalnog udaljavanja od političkih struktura. Što se tiče edukacija uposlenih u Upravi do sada su imali edukacije iz oblasti prekršaja i korištenja informacijskih tehnologija dok bi bile potrebne edukacije iz oblasti očuvanja integriteta, autoriteta i zdravlja inspektora prigodom vršenja inspekcijskog nadzora. Kodeks ponašanja se apsolutno poštuje iako okolnosti često imaju deprimirajuće djelovanje.

2.3.2.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu bazu podataka. Ukupan broj donesenih rješenja, kao i rješenja kojima su određene upravne i druge mjere Uprave za 2018. godinu je 186.²⁶³ Ukupan broj pokrenutih prekršajnih postupaka Uprave za 2018. godinu je 20, a prijava nadležnom tužilaštvu nije bilo.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Poljoprivredna inspekcija	5	144
Vodna inspekcija	11	79
Inspekcija rada za oblast zaštite na radu	0	91
Šumarska inspekcija	0	219
Inspekcija za ceste i cestovni promet	5	136
Tržišna inspekcija	5	180
Turističko-ugostiteljska inspekcija	0	180
Sanitarna inspekcija	4	204

²⁶³ Ista su se odnosila na: nedozvoljen promet sjemena i sadnog materijala i nedozvoljeno korištenje poljoprivrednog zemljišta, zabrana obavljanja javnog prevoza putnika, zabrana obavljanja poslova vozača, zabrana prekovremenog rada, ažuriranje evidencije o radnom vremenu, uspostavljanje matične evidencije za radnike i korištenje prava na godišnji odmor

Ekološka inspekcija	1	155
Inspekcija rada za oblast radnih odnosa	6	201
Ukupan broj nadzora	37	1.589

Tabelarni prikaz ukupnog broja nadzora po prijavi građana i ex officio

Shodno odredbama Zakona o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde subjektu nadzora se uručuje zapisnik o inspekcijskom nadzoru, a stranka koja je podnijela zahtjev za uručenje inspekcijski nadzor i kontrolu se obavještava u roku od 15 dana o rezultatima izvršenog pregleda. Stranka kojoj je izrečena upravna mjera putem rješenja ili protiv kojeg je izdat prekršajni nalog ima pravo na pravni lijek. Plan rada Uprave sastavlja Direktor za kvartalno razdoblje, dok subjekta nadzora određuju inspektori i direktor. Realiziranje plana rada nadgleda direktor, te postoje evidencije o subjektima koji su predmet nadzora. Uprava nije imala slučajevne pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmetom nadzora.

Prema ocjeni Uprave, odnos i suradnja Uprave sa federalnim inspekcijama je na zavidnoj razini, međutim ima dosta prostora za poboljšanje suradnje sa inspekcijama na lokalnoj i državnoj razini. Slabosti koje utječu na efikasnosti rada Uprave su nedovoljan broj izvršitelja, nedostatak obuke po pojedinim pitanjima, neadekvatan sustav nagrada i kazni, neadekvatna suradnja i komunikacija sa nadređenim tijelima i nedovoljna opremljenost u svim segmentima. Kao najveće prepreke koje uječu na rad Uprave izdvojeni su nedostatak materijalnih sredstava, dok Uprava najviše koristi u radu ima od implementiranosti informacionog sustav e-inspekcije. Na unaprjeđenju rada Uprave najviše bi utjecalo kadrovsко popunjavanje, materijalna potpora, organizacija potrebnih edukacija, te izmjene pojedinih propisa i donošenja nedostajućih. Godišnje izvješće Uprave se podnosi Vladi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde na osnovu članka 18. Stavak 1. Točka f) Zakona o inspekcijama u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde.

2.3.3. Županija/Kanton 10

Inspeksijski nadzor organiziran je u okviru Uprave za inspeksijske poslove Županije/Kantona 10 (u daljem tekstu: Uprava), te će u nastavku biti prezentirani ključni djelovi akta²⁶⁴ u kojem je prezentirala stanje u oblasti inspeksijskog nadzora na području Županije/Kantona 10.

2.3.3.1. Proračun

Godišnji proračun Uprave iznosi *1.067.782 KM*.

2.3.3.2. Materijalno-tehnička sredstva

Prema dostavljenim informacijama materijalno-tehnička sredstva koju čine uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema, koju posjeduje Uprava djelomično zadovoljavaju potrebe za rad.

Uprava svoju djelatnost obavlja u iznajmljenom prostoru, koji djelomično zadovoljava potrebe spram broja uposlenih, međutim, pristup osobama sa

²⁶⁴ Akt Uprave za inspeksijske poslove Kantona 10 broj: 19-01-49-0522/19-003 od 21.10.2019. godine

invaliditetom nije omogućen.

2.3.3.3. Ljudski resursi

Unutarnja stuktura zaposlenih u Upravi utvrđena je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Uprave za inspekcijske poslove Županije/Kantona 10. U Upravi je trenutno zaposleno 25 osoba, u odnosu na 52 sistematizirana radna mjesto po pravilniku, dakle u Upravi je 27 upražnjenih mesta. Uprava smatra da bi optimalan broj za obavljanje djelatnosti bio 44 uposlena. Uzimajući u obzir navedeno, Uprava smatra da ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova njihove nadležnosti.

Broj uposlenih i njihova školska sprema usklađena su odredbama unutarnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Dodatne stimulacije i naknade za zaposlenike, a u svezi sa težinom posla i terenskim radom dodjeljuju se Rješenjem o nagradi koja se obračunava uz plaću. Važno je napomenuti da uposlenici Uprave učestvuju na raznim seminarima i edukacijama, ali i da smatraju da je potrebno organizirati dodatne edukacije iz svih oblasti koje pokrivaju inspekcije. Pitanje odgovornosti uposlenika u radu regulirano je važećim zakonskim propisima. Kodeks ponašanja poštuje se u zadovoljavajućoj mjeri, te nije bilo kršenja niti poduzetih mjera protiv zaposlenih.

2.3.3.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

U 2018. godini Uprava je donijela ukupno 1148 rješenja²⁶⁵, pokrenula 46 postupaka pred nadležnim sudovima, i podnijela osam prijava nadležnom tužilaštvu.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspektorat 02	325	92
Inspektorat 03	15	141
Inspektorat 04	9	674
Inspektorat 05	55	490
Ukupan broj nadzora	404	1397

Tabelarni prikaz ukupnog broja nadzora po prijavi građana i ex officio

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijom nadzoru, te ima pravo na pravni lijek. Uprava posjeduje Lotus program u kojem su svi subjekti nadzora i njihovi predmeti na kojima su inspektorji postupali, a svake godine izrađuju plan rada. Uprava nije zaprimila pritužbe subjekta nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje kao zadovoljavajuću suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti. Kao najveće slabosti Uprave koje utječu na efikasnost rada inspekcije istaknuta je nedovoljna popunjenošć kadrom, odnosno inspektorima i sredstvima rada. Najveće prepreke koje utječu na rad Uprave su neusklađenost materijalnih propisa sa radom inspekcije, kvantitet kadra i sredstva za rad. Uprava

²⁶⁵ Ukupno je doneseno 641 rješenje o izrečenim mjerama, 91 rješenje o zabrani rada, 379 rješenja o otklanjanju nedostataka, 33 rješenja o mjerama suzbijanja bolesti, 34 rješenja o otvaranju i zatvaranju karantena, te 104 ostale upravne mјere

smatra da je najveća pomoć pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije iskustvo inspektora stečeno u višegodišnjem radu u inspekcijskim nadzorima. U svezi sa godišnjim izvješćem istaknuto je da uprava dostavlja izvješće Vladi Županije/ Kantonu 10 na nadležno postupanje.

2.3.4. Posavska županija/kanton

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Posavske županije/kantona (u daljem tekstu: Uprava) u svome odgovoru prezentirala je stanje u oblasti inspekcijskog nadzora na području Posavske županije/kantona²⁶⁶

2.3.4.1. Proračun

Ukupni proračun Uprave za 2019. godinu iznosio je 485.920 KM.

2.3.4.2. Materijalno-tehnička sredstva

Uprava posjeduje sva potrebna materijalno-tehnička sredstava, ne iznajmljuje prostor, odnosno svoje djelatnosti obavlja u vlastitom prostoru koji je u vlasništvu Vlade Posavske županije/kantona. Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih i adekvatan za prijam građana, te ima omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.4.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih u Upravi je uređena Pravilnikom o unutarnjem ustroju i načinu rada Županijske/Kantonalne uprave za inspekcijske poslove, dok je ukupno 14 uposlenih osoba. Smatraju da imaju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave i da školska sprema uposlenika uskladjena sa odredbama unutarnjih akta kojim je uređeno ovo pitanje. Ukupno je upražnjeno 9 radnih mjesta, te trenutno ne postoji potreba za popunjavanjem istih. Svi inspektori imaju 20% dodatka na plaću zbog posebnih uvjeta rada, i to je regulirano Zakonom o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Posavskom kantonu.²⁶⁷ Federalna uprava za inspekcijske poslove organizuju edukacije inspektora, ali Uprava smatra da bi trebale biti češće za svaku vrstu inspekcije. Kodeks ponašanja uposlenih u Upravi se veoma poštuje tako da do sada nisu evidentirana kršenja.

2.3.4.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava nema uspostavljenu bazu podataka. U 2018. godini izvršeno je 10 nadzora po prijavi građana, a po službenoj dužnosti (*ex officio*) izvršeno 4.685 nadzora što ukazuje na mnogo veći broj nadzora po službenoj dužnosti. Zaprimljeno je ukupno 30 obraćanja građana, te je doneseno 446 rješenja kojim je određena upravna ili neka druga mjera. Uprava je pokrenula 28 prekršajnih postupaka pred nadležnim sudovima, ali nisu imali niti jedan slučaj prijave nadležnom tužilaštvu od strane Uprave.

Stranka koja zatraži nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, kao što stranka koja nije zadovoljna inspekcijskim nadzorom ima pravo na

²⁶⁶ Odgovor Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Posavskog kantona od 16.10.2019. godine.

²⁶⁷ Zakon o državnim službenicima i namještenicima u tijelima državne službe u Posavskom kantonu („Narodne novine Posavskog kantona“ br. 9/13, 11/13, 2/14)

pravni lijek. Za Upravu plan rada sačinjava direktor sa inspektorima, prvenstveno godišnji i nadalje na sedmičnoj bazi realizira godišnji plan. Direktor Uprave je zadužen za praćenje realiziranje istog, dok inspektori vode evidencije o subjektima koji su bili predmetom nadzora. Nisu zaprimljene pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmetom nadzora.

Uprava ocjenjuje svoju suradnju sa inspekcijsama uspostavljenim na drugim razinama vlasti kao odličnu, te dalje smatraju da njihova Uprava nema slabosti kao ni prepreka koje utječu na efikasnost rada inspekcije. Navode da Upravi najviše pomaže hijerarhija, stručnost i odgovornost u efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije, dok bi unaprjeđenju rada doprinijelo ujednačeno djelovanje i rad svih inspekcija na području cijele Bosne i Hercegovine. Uprava je na kraju dostavila skraćeno godišnje izvješće.

2.3.5. Tuzlanska županija/kanton

Županijska/kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanske županije/kantona (u daljem tekstu: Uprava) u svome odgovoru prezentirala je stanje u oblasti inspekcijskog nadzora na području Tuzlanskog kantona²⁶⁸

2.3.5.1. Proračun

Proračun Uprave iznosi 3.743.378,00 KM.

2.3.5.2. Materijalno-tehnička sredstva

Vozni park ne zadovoljava potrebe Uprave, s obzirom na starost, amortizaciju i kvarove na vozilima, što utječe na godišnje planiranje i vršenje inspekcijskih nadzora, za što je potrebna plansko obezbjeđenje i nabavka.

Uprava ne posjeduje laboratorijsku opremu, te za potrebe uzorkovanja i analize angažira druge institucije.

Informacijska oprema koju posjeduju je u funkciji, ali se ista koristi već devet godina, zbog čega se često kvari, i zbog čega je planirana obnova jednog dijela te opreme.

Uprava svoj rad obavlja u iznajmljenom prostoru, a postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja uposlenih.

Prostor je adekvatan za pristup građanima, i ima omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.5.3. Ljudski resursi

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji kantonalne/županijske uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona je utvrđena struktura uposlenih u Upravi. Zaposleno je 86 od ukupno 127 izvršitelja predviđenih Pravilnikom, što nije potreban broj uposlenih. Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Ukupan broj upražnjenih radnih mesta je devet, dok je optimalan broj izvršitelja 118.

Za rad sa posebnim ovlaštenjima i uvjetima rada inspektori ove Uprave imaju dodatak na plaću u iznosu od 20%.

²⁶⁸ Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona broj: 17/1-10-009220/19 od 17.10.2019.

Disciplinska i materijalna odgovornost uposlenika Uprave regulirana je Zakonom o državnoj službi Tuzlanskog kantona²⁶⁹, zatim Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu²⁷⁰, kao i Etičkim kodeksom za državne službenike u Federaciji BiH²⁷¹ i Etičkim kodeksom za inspektore Kantonalne uprave za inspekcijske poslove²⁷².

Za očuvanje integriteta inspekcije važno je: moralna i ljudska odgovornost inspektora, visina plaće koja trenutno nije zadovoljavajuća, kontinuirano educiranje inspektora iz stručnih oblasti, kao i iz oblasti etike, morala i etičkih kodeksa te uspostavljanje internih kontrola.

Zaposlenici imaju organizirane povremene edukacije koje su interne ili eksterne iz stručnih oblasti nad kojima vrše nadzor. Obim edukacija zavisi od visine proračunske pozicije predviđene za edukacije, te smatraju da je potrebno više edukacija za uposlenike Uprave, kako iz oblasti materijalnih propisa tako i iz oblasti organizacionih zakona, zatim oblasti borbe protiv korupcije.

Unutar Uprave sa predavačima, ili eksternim predavačima pa čak i za sve kantonalne uprave organiziraju se minimalno dvije do tri edukacije godišnje, iz oblasti kodeksa, materijalnih i procesnih zakona.

Do sada su evidentirana ili utvrđena četiri kršenja kodeksa od strane uposlenika koji su suspendovani do okončanja krivičnog postupka, jedan od navedenih je u međuvremenu dobrovoljno istupio iz državne službe.

2.3.5.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu elektroničku bazu podataka. U 2018. godini, Uprava je donijela ukupno 3.534 rješenja, 13.690 upravnih i drugih mjera i akata, od čega 1.076 rješenja o zabrani rada.²⁷³ Uprava je izdala 1.958 prekršajnih naloga i podnijela 11 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, što znači da je Uprava pokrenula 1.969 prekršajnih postupaka. Međutim, samo osam prijava je podneseno nadležnom tužilaštvu od strane pomenute Uprave.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspektorat za poljoprivredu, vode, šumarstvo i veterinarstvo	67	772
Inspektorat za urbanizam, građevinarstvo, ekologiju i industriju	27	853

²⁶⁹ Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 7/17, 10/17 i 14/18).

²⁷⁰ Uredba o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika i namještenika u organima državne službe u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 1/18 i 5/18).

²⁷¹ Etički kodeks za državne službenike u Federaciji BiH („Službene novine FBiH“, broj: 27/14).

²⁷² Etički kodeks za inspektore Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj: 13/10).

²⁷³ Uprava je donijela 22.893 rješenja iz raznih upravnih oblasti koja su se odnosila na slijedeće 2.458 rješenja o otklanjanju nedostataka, pet potvrda o oduzimanju robe, 215 rješenja i potvrda o stavljanju robe van prometa i 161 rješenje koja su se odnosila na otvaranje i zatvaranje karantina, produženja roka za izvršenje upravne mjere, povrat poticajnih sredstava i dozvole za upotrebu termoenergetskih postrojenja, 7.867 uvjerenja i isprava i 1.908 ostalih mjeri i akata koji se odnose na slijedeće: uzeto je 1.395 uzoraka i proslijedeno na analizu, izdato je 15 upozorenja, podnesena su 28 zahtjeva za brisanje polazaka zbog neodržavanja istih sukladno sa redom vožnje, te doneseno je 470 zaključaka

Inspektorat za promet roba, usluga i saobraćaja	327	2288
Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	133	2898
Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove	2	141
Inspektorat za obrazovanje, znanost, kulturu i sport	11	283
Ukupan broj nadzora	567	7235

Tabelarni prikaz ukupnog broja nadzora po prijavi građana i ex officio

Samo stranka po čijem zahtjevu se izvrši inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a navedeno je da to pravo nemaju stranke po čijim predstavkama odnosno prijava se postupa, jer ista dobija obavijest o izvršenom nadzoru i poduzetim mjerama. Samo stranke po čijim zahtjevima se donosi rješenje ima pravo na pravni lijek (ista donosi elektroenergetska i termoenergetska inspekcija).

Direktor u suradnji sa sekretarom Uprave, pomoćnikom direktora i glavnim inspektorima utvrđuje Program rada Uprave za svaku kalendarsku godinu, a isti se izrađuje u nacrtu do 20. studenog tekuće godine za narednu godinu, te se dostavlja Vladi Tuzlanskog kantona. Mjesečne planove rada sačinjavaju glavni inspektori, u njima se definiraju subjekti koji će biti predmet nadzora a realiziranje istog prati Stručni kolegij. Uprava posjeduje elektroničke evidencije o subjektima koji su bili predmet nadzora, a Uprava nije službeno zaprimila da su pritužbe subjekata nadzora u kratkom roku više puta bile predmet nadzora, ali je imala samo neformalna saznanja o tome.

2.3.6. Zeničko-dobojski kanton

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Uprava) dostavila je slijedeće podatke.²⁷⁴

2.3.6.1. Proračun

Ukupan godišnji proračun Uprave za 2019. godinu iznosi 2.604.015 KM.

2.3.6.2. Materijalno-tehnička sredstva

Uprava trenutno koristi 25 službenih vozila, a koje koristi 16 vrsta inspekcija. U 2019. godini izvršena je nabavka tri službena vozila, ali je i to nedovoljno za redovne potrebe, tako da se, uvažavajući specifičnost određenih inspekcija svakodnevni problem nedostatka vozila djelomično prevazilazi organiziranjem poslova u poslijepodnevnim i noćnim satima, te u dane vikenda.

Poseban problem ogleda se u nedostatku terenskih službenih vozila koja su neophodna za vodnu, šumarsku i inspekciju za ceste, zbog specifičnosti šumskog i brdskog terena. Laboratorijsku opremu ova Uprava ne posjeduje, te iz tog razloga za

²⁷⁴ Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona broj: 18/01-1-34-15128-1/19 od 07.11.2019. godine

potrebe uzorkovanja i analiza angažira druge institucije.

Uredska oprema djelomično zadovoljava potrebe u dijelu kancelarijskog namještaja, a ista je nabavljena sukladno sa planiranim i odobrenim sredstvima u proračunu.

Informatička oprema također djelomično zadovoljava potrebe Uprave, ista se stalno nadograđuje, te planiraju stalne nabavke laptopa i printer-a za potrebe inspektora.

Prostor u kojem Uprava vrši svoje inspekcijske poslove je iznajmljen, te postojeći radni prostor ne zadovoljava potrebe spram uposlenih, pošto veći broj zaposlenih koristi jednu kancelariju.

Osim prostora u zgradama Vlade kantona u Zenici, Uprava koristi i prostor van sjedišta i to u općinama Maglaj i Visoko, koji je također iznajmljen. U postojećem radnom prostoru omogućen je pristup građanima i osobama sa invaliditetom.

2.3.6.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih uređena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove, Zeničko-dobojskog kantona. Trenutno je zaposleno 70 od ukupno 112 izvršitelja predviđenih Pravilnikom tako da Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka. Broj upražnjenih radnih mjesta je 42, dok bi optimalan broj izvršitelja bio 112, kako je i predviđeno Pravilnikom. Broj uposlenih i njihova školska spremna je uskladena sa odredbama unutarnjeg akta. Za rad sa posebnim ovlaštenjima i uvjetima rada inspektori ove Uprave imaju dodatak na plaću u iznosu od 20%, dok inspektori uposleni u Federalnoj upravi za inspekcijske poslove imaju dodatak na plaću u iznosu od 30%, te smatraju da bi navedeno trebalo biti jednoobrazno uređeno.

Odgovornost uposlenika regulirana je Zakonom o državnoj službi FBiH²⁷⁵, a isti je preuzet kao kantonalni/županijski zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o državnoj službi u FBiH²⁷⁶, zatim Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe FBiH²⁷⁷ i Etičkim kodeksom za državne službenike u FBiH²⁷⁸. Za očuvanje integriteta inspekcije važna je profesionalna, moralna i ljudska odgovornost inspektora, također na to utiče i visina plaće, kao i kontinuirane edukacije inspektora iz stručnih oblasti.

Upozlenici Uprave imaju povremene edukacije iz stručnih oblasti po kojima vrše nadzor, edukacije se uglavnom organiziraju putem Agencije za državne službu FBiH, Federalne uprave za inspekcijske poslove, Ureda za veterinarstvo BiH, Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica i ostalih. Uprava smatra da obim edukacije nije dovoljan, a ni vrsta edukacije ne odgovara često trenutnim potrebama, te su iste najčešće kratke. Istaknuto je da je potrebno puno više edukacija za upozlenike Uprave, kako iz oblasti materijalnih propisa, tako i iz oblasti organizacionih zakona, kao i oblasti borbe protiv korupcije. Što se tiče organizacije edukacija za unaprjeđenje djelokruga inspekcija, Uprava smatra je potrebno da se najmanje svaka tri mjeseca organiziraju edukacije na jednom mjestu gdje će biti prisutni inspektori svih razina vlasti koji primjenjuju iste propise u svom radu i koji bi imali prilike na jednom mjestu zauzeti jedinstvena stajališta u primjeni propisa. Edukacije bi trebalo

²⁷⁵ Zakon o državnoj službi u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 23/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12)

²⁷⁶ Zakon o preuzimanju Zakona o državnoj službi u FBiH („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 3/12)

²⁷⁷ Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u organima državne službe FBiH („Službene novine FBiH“, br. 72/04 i 75/09)

²⁷⁸ Etički kodeks za državne službenike u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 27/14)

organizirati iz oblasti primjene materijalnih propisa, kao i stalne edukacije iz oblasti etičkog kodeksa.

Uprava je zabilježila slučajeve kršenja kodeksa ponašanja zbog čega su dva državna službenika suspendovana sa posla, a trenutno je u tijeku postupak prestanka radnog odnosa za iste. Također, protiv jednog državnog službenika vođena su četiri disciplinska postupka.

2.3.6.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu elektroničku bazu podataka „E-inspektor“.

Naziv inspektorata	Broj nadzora po prijavi građana	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Inspekcija rada za oblast radnih odnosa	152	1768
Inspekcija zaštite na radu	16	410
Tržišna inspekcija	209	1994
Turističko-ugostiteljska inspekcija	135	1376
Inspekcija za cestovni promet	113	490
Inspekcija za ceste	60	127
Termoenergetska inspekcija	/	177
Rudarsko-geološka inspekcija	6	130
Poljoprivredna inspekcija	20	490
Vodna inspekcija	62	126
Šumarska inspekcija	15	342
Inspekcija zaštite okoliša	33	270
Građevinska inspekcija	13	150
Veterinarska inspekcija	26	2974
Zdravstvena inspekcija	11	150
Sanitarna inspekcija	18	183
Farmaceutska inspekcija	6	159
Ukupan broj nadzora	895	12.580

Ukupan broj obraćanja građana Upravi je 895, dok je ukupan broj rješenja²⁷⁹koje je donijela Uprava u 2018. godini 2.084. Uprava je pokrenula 2.153 prekršajna postupka pred nadležnim sudovima, ali nije podnosila prijave nadležnom tužilaštvu.

Godišnji programa rada Uprave donosi direktor, a sačinjava se na način da prijedlog

²⁷⁹ Broj rješenja kojima su određene upravne i druge mjere iznosi 2.084 upravnih i drugih mera od čega: rješenja o zabrani rada 495, rješenja o otklanjanju nedostatka 1.427, rješenja o upozorenju 73, rješenja o isključenju vozila 6, rješenja o obustavi gradnje 1, rješenje o obustavi uporabe objekta 4, rješenja o uklanjanju objekata 3 i 75 rješenja za dalji rad.

Programa rada sačinjava inspektor i glavni inspektor i dostavljaju pomoćnicima direktora i sekretaru, koji isti objedini i dostavi direktoru. Uprava dostavlja Godišnji plan rada Uprave i Vladi Zeničko-dobojskog kantona.

Uprava posjeduje elektroničke evidencije o subjektima koja se koriste za planiranje inspekcijskih nadzora kod subjekata. Planovi rada sačinjavaju se za svaki mjesec i za isti se koristi elektronička evidencija na način da se planiraju subjekti nadzora. Realiziranje mjesecnih planova prate inspektori, glavni inspektor, pomoćnici direktora i direktor. Sačinjavaju se kvartalna izvješća i ista se analiziraju na razini Uprave, dostavljaju se Vladi Zeničko-dobojske županije/kantona, a polugodišnje i godišnje izvješće o radu Uprave se razmatra na sjednici Vlade, dok se godišnje izvješće o radu Uprave razmatra na sjednici Županije/kantona.

U 2018. godini je bilo pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmet nadzora.

Uprava stranci po čijoj prijavi se postupa dostavlja obavijest o izvršenom nadzoru i poduzetim mjerama, ali ne dostavlja zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru. Stranka po čijem zahtjevu se donosi rješenje ima pravo na pravni lijek, a stranka po čijem prijavama se postupilo i koja je dobila obavijest o izvršenom nadzoru i poduzetim mjerama nema pravo na pravni lijek.

Uprava ima dobru suradnju sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove, kao i sa drugim županijskim/kantonalnim upravama za inspekcijske poslove u Federaciji Bosni i Hercegovini, inspekcijskim službama u općinama i gradovima te Poreznom upravom Federacije Bosne i Hercegovine.

Kao slabosti Uprave koje utječu na efikasnost izdvojeni su: nedovoljan broj inspektora kao i namještenika; nedovoljna opremljenost materijalno-tehničkim sredstvima; nedovoljan timski rad, pogotovo u mješovitim inspekcijskim razinama; nedovoljno međusobno uvažavanje uposlenih i neuvažavanje različitih mišljenja i tumačenja primjene zakonskih propisa.

Kao najveće prepreke koje utječu na rad Uprave za inspekcijske poslove izdvojeni su: neusuglašenost zakonskih propisa po istim oblastima na državnoj, federalnoj i kantonalnoj/županijskoj razini sa nejasno i neprecizno definiranim nadležnostima inspekcija različite razine; nedostaci u materijalnim propisima; nepreciznost zakonskih normi; nedovoljan broj edukacija; neujednačena sudska praksa i nepotpunjeno radnih mjesta.

Uprava smatra da pri efikasnem ostvarivanju inspekcijske funkcije najviše pomaže elektroničko evidentiranje inspekcijskih nadzora, dobra suradnja sa policijskim tijelima/organima, kao i ostalim kontrolnim organima, suradnja sa ostalim organima vlasti, jasno precizirane zakonske norme i rad nadležnih sudova. Po mišljenju Uprave mjere koje bi doprinijele unaprjeđenju rada su popuna upražnjenih radnih mjesta, poboljšanje stanja voznog parka, poboljšanje ostalih materijalno-tehničkih uvjeta, veća edukacija uposlenih, usklađenost propisa svih razina vlasti, nagrađivanje i napredovanje uposlenih shodno rezultatima rada, jednostavniji i efikasniji postupci protiv uposlenih koji se ne pridržavaju etičkog kodeksa.

2.3.7. Kanton Sarajevo

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Uprava) Instituciji ombudsmana dostavila je akt u kojemu se navode slijedeći podaci.²⁸⁰

2.3.7.1. Proračun

Proračun Uprave za 2019. godinu je iznosio 6.039.995 KM.

2.3.7.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Uprava, kao i postojeći radni prostor zadovoljavaju potrebe za njezin rad. Iako Uprava svoj rad obavlja u iznajmljenom prostoru, on je prilagođen za pristup građanima, međutim nije omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.7.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih utvrđena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji radnih mjeseta Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo na koji je Vlada Kantona Sarajevo dala suglasnost.

Pravilnikom sistematizirano je 205 radnih mjeseta a na dan 01.10.2019. godine uposleno je 137 radnika, što znači da stupanj popunjenoosti iznosi 66.83%. Što se tiče broja uposlenih i kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Uprave u pojedinim inspekcijama, iako se vrši kontinuirano popunjavanje, nedostaje određeni broj inspektora. Određen broj uposlenih inspektora stiče uvjete za prestanak radnog odnosa po osnovu umirovljenja, tako da prijam novih radnika inspektora ne utječe bitno na povećanje broja izvršitelja.

Ukupan broj upražnjenih mjeseta iznosi 68, te bi se njihovom popunom obezbijedio optimalan broj izvršitelja koji bi obezbijedilo efikasno izvršavanje mandata Uprave. Trenutan broj uposlenih i njihova školska sprema su apsolutno uskladjeni sa Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, što je kroz redovne inspekcijske nadzore utvrdila i upravna inspekcija.

Člankom 22. stavak (1) točka a) Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo²⁸¹ regulirano je da uvećanje plaće po osnovu posebnih uvjeta rada iznosi za inspektora, glavnog inspektora i direktora Kantonalne uprave za inspekcijske poslove od 20% do 30% od osnovne plaće. Nabrojane kategorije u Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo, po navedenom osnovu, imaju uvećane plaće od 30%, a stimulacija nije predviđena naprijed navedenim zakonom tako da se ista i ne isplaćuju.

Odgovornost uposlenika regulirana je Zakonom o državnoj službi u Kantonu Sarajevo²⁸², Zakonom o namještenicima u tijelima/organima državne službe u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i Etičkim kodeksom za državne službenike. Za očuvanje integriteta je važna nepristranost u radu kao i poštivanje naprijed navedenih zakonskih i podzakonskih akata. Kada je u pitanju rad inspektora, bitna

²⁸⁰ Akt Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo broj: 14-03-49-04955/19 od 21.10.2019. godine

²⁸¹ Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 5/19)

²⁸² Zakon o državnoj službi u Kantonu Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br.31/16, 45/19)

je moralna dimenzija pojedinca koji obavlja te poslove.

Edukacije se redovno provode putem Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine, kao i po pozivu upućenom od drugih institucija, kao što su Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine. Pojedine edukacije za koje inspektorji iskažu interesovanje se, najčešće od strane direktora, odobravaju, ali smatraju da inspektorji ne pokazuju dovoljno interesa za učešće na edukacijama.

Edukacije koje bi unaprijedile djelokrug rada inspektora su u svezi sa postupkom provođenja inspekcijskog nadzora, kao i u svezi sa primjenom materijalnih propisa iz upravne oblasti koju nadziru.

Kodeks ponašanja se poštuje, te do sada nije bilo pokrenutih disciplinskih postupaka za utvrđivanje odgovornosti zbog kršenja istog.

2.3.7.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava koristi LOTUS aplikacijom u koju se unose podaci o zaprimljenim predmetima. Projekat „E“ inspektor, koji bi olakšao praćenje rada inspektora i pored svih npora još uvijek nije u potpunosti implementiran.

Uprava je dostavila tabelarni pregled planiranih i izvršenih nadzora 2018. godini.

Naziv inspektorata	Planirani broj inspekcijskih nadzora	Izvršeno inspekcijskih nadzora
Inspektorat za poljoprivredu, vodne i šumarske inspekcije	1.666	1.707
Inspektorat veterinarske inspekcije	11.470	12.108
Inspektorat urbanističko-građevinske, ekološke i komunalne inspekcije i stambene inspekcije	2.840	4.253
Inspektorat tehničke inspekcije	830	865
Inspektorat tržišno-turističke inspekcije	5.336	6.143
Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	5.076	5.219
Inspektorat sanitarne, zdravstvene i farmaceutske inspekcije i inspekcije za hranu	4.903	5.052
Inspektorat prometne i cestovne inspekcije	3980	3616
Inspektorat prosvjetne inspekcije	585	805
Ukupan broj inspekcijskih nadzora	36.686	39.768

Putem dežurnog telefona, koji je otvoren u cilju dostupnosti građanstvu, u izvještajnom razdoblju zaprimljeno je ukupno 1.900 telefonskih prijava. Po svim zaprimljenim prijavama je postupljeno na način da je blagovremeno izvršen inspekcijski nadzor, te obaviješten podnositelj predstavke o utvrđenom stanju i poduzetim mjerama. Pored obraćanja putem telefona, građani su se svakodnevno obraćali i pismenim zahtjevima za vršenje inspekcijskog nadzora, što čini gotovo trećinu izvršenih inspekcijskih nadzora.

Naziv inspektorata	Ukupan broj izdatih rješenja u 2018. godini
Inspektorat za poljoprivredu, vodne i šumarske inspekcije	285
Inspektorat veterinarske inspekcije	268
Inspektorat urbanističko-građevinske, ekološke i komunalne inspekcije i stambene inspekcije	218
Inspektorat tehničke inspekcije	482
Inspektorat tržišno-turističke inspekcije	327
Inspektorat rada, zaštite na radu i socijalne zaštite	190
Inspektorat sanitarne, zdravstvene i farmaceutske inspekcije i inspekcije za hranu	730
Inspektorat prometne i cestovne inspekcije	142
Inspektorat prosvjetne inspekcije	79
Ukupan broj izdatih rješenja	2.721

Tabela – Pregled izdatih rješenja u 2018. godini, po inspektoratima

U svim naprijed navedenim rješenjima određena je upravna mjera, što je i i cilj donošenja rješenja²⁸³.

Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo je u 2018. godini izdala 7.536 prekršajnih nalogu u ukupnoj novčanoj vrijednosti od 5.071.315 KM. Navedeno je da Uprava ne pokreće prekršajne postupke pred nadležnim sudom, već isto može uraditi subjekt nadzora, odnosno učinilac prekršaja ukoliko se odluči za sudska zaštitu. U 2018. godini nadležnom tužilaštvu nije dostavljeno niti jedno izvješće o postojanju osnovane sumnje za učinjeno krivično djelo.

U svezi sa dostavom zapisnika stranci koja je zatražila inspekcijski nadzor, navedeno je da je člankom 42. stavak (3) Zakona o inspekcijama Županije/kantona Sarajevo propisano da „jedan primjerak zapisnika se predaje osobi koja je zatečena i prisustvovala inspekcijskom nadzoru kod subjekta nadzora odmah nakon sačinjavanja“. Iz prednje citiranog članka, jasno se može vidjeti da se primjerak zapisnika uručuje isključivo osobi koja je prisutna inspekcijskom nadzoru. Isto tako, nezadovojljiva stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor nema pravo na pravni lijek iz razloga što ista nije strana u postupku inspekcijskog nadzora, jer se inspekcijski nadzor vrši isključivo po službenoj dužnosti, a može biti iniciran zahtjevom za vršenje inspekcijskog nadzora podnesenim od stranaka, koje mogu biti pravne ili fizičke osobe.

²⁸³ Od ukupnog broja izdatih rješenja u oblast trgovine i turizma od čega je 127 rješenja o zabrani rada, i to 76 rješenja o zabrani obavljanja ugostiteljske djelatnosti izdatih pravnim i fizičkim osobama zbog neposjedovanja odobrenja za rad, 21 rješenje o zabrani obavljanja obrtničke djelatnosti zbog neposjedovanja odobrenja za rad, 3 rješenja o zabrani obavljanja turističke djelatnosti, u oblasti prometa 39 rješenja o privremenom isključenju vozila iz prometa, u oblasti veterinarstva 68 rješenja o zabrani prometa i veterinarskih ljekova, 5 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti ili dijela djelatnosti zbog neposjedovanja rješenja ili neispunjavanja propisanih uvjeta, u tehničkoj inspekciji 21 rješenje o zabrani uporabe boca pod pritiskom, postrojenja i opreme. Ostala rješenja odnosila su se na otklanjanje konstatiranih nedostataka vršenja inspekcijskog nadzora, kojima se djelovalo preventivno.

Plan rada Uprave sačinjavaju glavni inspektorji koji rukovode inspektoratima kao posebnim organizacionim jedinicama. Sačinjava se godišnji, mjesecni i tjedni/ sedmični plan rada koji obuhvata broj inspekcijskih nadzor, kao i nazine subjekata nadzora. Glavni inspektor na osnovu dnevnih izvješća o radu inspektora prate realiziranje plana. Spisak subjekata nadzora postoji u Lotus aplikaciji, međutim isti nije ažuriran i ne prate se promjene koje nastaju u poslovanju registriranog subjekta nadzora.

Uprava je zaprimila primjedbe pojedinih subjekata na okolnosti da su kratkom razdoblju bili više puta predmet nadzora, međutim s obzirom na to da se radi o subjektima koji se ponavljaju u prekršaju posebno u dijelu angažovanja radnika suprotno zakonu i neizdavanja fiskalnih računa, navedne žalbe neosnovane.

Efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije pomaže organizirani timski rad odnosno rad više inspekcija iz različitih upravnih oblasti kod istog subjekta nadzora koji se primjenjuje u svim slučajevima kada je to moguće.

Suradnja sa drugim inspekcijama kako na županijskoj/kantonalnoj razini, tako i na višim razinama je ocijenjena kao uspješna i zadovoljavajuća. Posebno je ostvarena suradnja sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove koja se, između ostalog, ogleda i u zajedničkim akcijama na suzbijanju sive ekonomije.

Na efikasnost rada Uprave utječu slaba popunjenošć radnih mjesta što utječe na blagovremeno ispunjavanje radnih zadataka. Najveća prepreka u radu ove Uprave je nepreciznost i nedorečenost pojedinih zakonskih normi koje reguliraju nadležnosti i ovlaštenja inspektora. Međutim, efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije pomaže organizirani timski rad, odnosno rad više inspekcija iz različitih upravnih oblasti kod istog subjekta nadzora koji se primjenjuje u svim slučajevima kada je to moguće.

2.3.8. Zapadnohercegovačka županija/kanton

Uprava za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačke županije/ kantona (u daljem tekstu: Uprava) je Instituciji ombudsmana dostavila sljedeće informacije.²⁸⁴

2.3.8.1. Proračun

Ukupan proračun Uprave je u 2019. godini iznosio 943.600,00 KM²⁸⁵.

2.3.8.2. Tehničko-materijalna sredstva

Uredska oprema i vozila zadovoljavaju potrebe za rad Uprave, dok oprema za uzrokovanje materijala za laboratorijske pretrage nije adekvatna. Međutim, svoje djelatnosti Uprava obavlja u prostorijama koje su date na korištenje od strane Vlade Zapadnohercegovačke županije/ kantona. Postojeći radni prostor Uprave zadovoljava potrebe s obzirom na broj uposlenih te ima omogućen pristup građanima i osobama sa invaliditetom.

²⁸⁴ Akt Uprave za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona broj: 16-01-49-01692/19-2 od 22.10.2019. godine

²⁸⁵ Ibidem

2.3.8.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih u Upravi uređena je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu Uprave za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona/županije²⁸⁶. Ukupan broj uposlenih u Upravi je 24 sa napomenom da je jedan uposlenik prestao raditi zbog odlaska u mirovinu. Ukupan broj upražnjenih mjesta je 8 prema Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu Uprave, te da bi optimalan broj izvršitelja koji bi efikasno izvršavali mandat Uprave bio 32. Uprava ne posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje poslova i radnih zadataka iz nadležnosti (zbog upražnjenih radnih mjesta u sektoru županijskog/kontonalnog zdravstvenog inspektorata, županijskog/kontonalnog farmaceutskog inspektora, županijskog/kontonalnog inspektora socijalne zaštite). Dok za upražnjena radna mjesta županijskog/kontonalnog inspektora zaštite na radu, županijski/kontonalni vodoprivredni inspektor, županijski/kontonalni inspektor za cestovni promet, županijski/kontonalni inspektor zaštite okoliša i županijski/kontonalni stambeno-komunalni inspektor, direktor Uprave daje ovlaštenja postojećim inspektorima da vrše poslove iz njihove nadležnosti. Broj uposlenih i njihova školska sprema usklađeni su sa odredbama Pravilnika.

Pitanje dodatnih naknada vezano za otežane uvjete rada, kao i posebne ovlasti regulirano je Zakonom o inspekcijama Zapadnohercegovačke županije/kantona. Naknada za otežane uslove rada za ostale državne službenike regulirano je Zakonom o državnim službenicima u tijelima državne službe Zapadnohercegovačkog kantona/županije²⁸⁷. Odgovornost uposlenika u radu regulirana je Uredbom o pravilima disciplinskog postupka za disciplinsku odgovornost državnih službenika u tijelima državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu/županiji²⁸⁸, sa napomenom da se predmetna uredba primjenjuje i na namještenike u Upravi za inspekcijske poslove Županije Zapadnohercegovačke.

Svi uposlenici učestvuju na edukacijama, seminarima i raznim radionicama. Za unaprjeđenje djelokruga inspekcija trebale bi se organizirati edukacije iz praktičnog rada za sve oblasti inspekcija. Veoma je bitno napomenuti da do sada nije bilo kršenja Etičkog kodeksa ponašanja te da se Etički kodeks za državne službenike u Zapadnohercegovačkom kantonu/županiji²⁸⁹ izuzetno poštuje.

2.3.8.4. Pitanja iz djelokruga rada

Uprava ima uspostavljenu bazu podataka predmeta - urudžbeni zapisnik predmeta i akata, UP-1 Upisnik prvostupanjskih predmeta upravnog postupka, UP-2 Upisnik drugostupanjskih predmeta upravnog postupka. U 2018. godini nije bilo inspekcijskih nadzora po prijavi građana, jer su prijave građana samo inicirale pokretanje inspekcijskog nadzora po službenoj dužnosti. Upravi se u 2018. godini obratio ukupno 141 građanin.

²⁸⁶ Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Uprave za inspekcijske poslove Zapadnohercegovačkog kantona, broj: 16-01-34-00364/14 od 14. 03.2014. godine.

²⁸⁷ Zakon o državnim službenicima u tijela državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Kantona Zapadnohercegovačkom“, br.16/08, 07/09 i 08/13)

²⁸⁸ Uredba o pravilima stegovnog postupka za stegovnu odgovornost državnih službenika i namještenika u tijelima državne službe u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona“, br. 16/08, 07/09 i 08/13).

²⁸⁹ Etički kodeks za državne službenike u Zapadnohercegovačkom kantonu („Narodne novine Kantona Zapadnohercegovačkog“, broj: 11/09)

Naziv inspekcije	Broj nadzora po službenoj dužnosti
Kantonalna inspekcija rada	371
Kantonalna inspekcija zaštite na radu	6
Kantonalna tržišna inspekcija	260
Kantonalna turističko-ugostiteljska inspekcija	223
Kantonalna poljoprivredna inspekcija	166
Kantonalna vodoprivredna inspekcija	38
Kantonalna inspekcija za šumarstvo i lovstvo	190
Kantonalna rudarsko-geološka inspekcija	64
Kantonalna inspekcija za ceste	108
Kantonalna inspekcija za cestovni promet	13
Kantonalna urbanističko-građevinska inspekcija	24
Kantonalna sanitarna inspekcija	430
Ukupan broj nadzora po službenoj dužnosti	1.893

Tabelarni prikaz broja nadzora po službenoj dužnosti

Ukupan broj rješenja u 2018. godini koje je donijela Uprava za inspekcijske poslove u 2018. godini iznosi 542²⁹⁰. Uprava je također pred nadležnim sudovima pokrenula 185 prekršajnih postupaka sukladno sa članom 53. Zakona o prekršajima²⁹¹, te je izdala 179 prekršajnih naloga i podnijela 6 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka mjerodavnom sudu. Nije bilo podnesenih prijava nadležnom tužilaštvu od strane Uprave.

Direktor Uprave sačinjava Program rada za vremensko razdoblje od godinu dana, te mjesecne planove rada. Prigodom same izrade programa i plana inspekcijskih nadzora kod subjekata nadzora planiran se veći broj inspekcijskih nadzora kod subjekata nadzora koji obavlja djelatnost sa povećanim stupnjem rizika za život, zdravlje i imovinu građana. Realiziranje godišnjeg plana prati direktor Uprave.

Subjekte nadzora određuje inspektor po slobodnoj procjeni prigodom obilaska terena u cilju sprječavanja nezakonitih radnji, zatim direktor izdavanjem naloga za inspekcijski nadzor. Do sada Uprava nije imala pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmet nadzora.

Uprava ocjenjuje svoju suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama kao vrlo dobru. Na efikasnost rada Uprave utječe materijalno-tehnička sredstva i kadrovski resursi koji se odražavaju na smanjenu efikasnost rada. Kao najveća prepreka koja utječe na rad Uprave navedeno je zakonodavstvo odnosno zakoni sa provedbenim propisima, dok Upravi pri efikasnom ostvarenju inspekcijske funkcije najviše pomaže educiranost inspektora i direktor Uprave. Unaprjeđenje i poboljšanje materijalno-tehničkih sredstava doprinijelo bi unaprjeđenju rada Uprave.

²⁹⁰ Od čega 446 rješenja o otklanjanju nedostataka, 7 rješenja o zabrani rada i 91 rješenje po žalbama i ostalo

²⁹¹ Zakon o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/14)

2.3.9.Hercegovačko-neretvanski kanton

U Hercegovačko-neretvanskom kantonu ne postoji Uprava za inspekcijske poslove kao samostalno tijelo, te se odgovori iz Upitnika odnose na Inspektorat, odnosno organizacione jedinice koje su u sastavu ministarstava.

U nastavku će biti prezentirani ključni dijelove odgovora zaprimljenih od strane Ministarstva uprave i lokalne samouprave²⁹², Ministarstva unutarnjih poslova²⁹³, Ministarstva prometa i veza²⁹⁴, Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi²⁹⁵, Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta²⁹⁶, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede²⁹⁷, Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja²⁹⁸ i Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša²⁹⁹.

2.3.9.1 Proračun

Podatke u svezi sa proračunom je dostavilo Ministarstva građenja i prostornog uređenja Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije za 2019. godine i iznosi 1.741.500,00 KM.

2.3.9.2. Materijalno-tehnička sredstva

Inspektorat Ministarstva unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona posjeduje opremu koja zadovoljava potrebe za rad Inspektorata, inspekcijsku djelatnost obavlja u vlastitom prostoru, koji zadovoljava potrebe spram uposlenih. Nije omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije raspolaže opremom koja zadovoljava potrebe inspektorata. Međutim, rad se obavlja u iznajmljenom prostoru koji nije dovoljan naspram broja zaposlenih. Otežan je pristup osobama sa invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi navodi da su osigurana materijalno-tehnička sredstva ali da ona nisu u potpunosti adekvatna. Prostor u kojem Inspektorat pri Ministarstvu vrši svoju djelatnost je u vlasništvu Grada Mostara, nije adekvatan obzirom na broj uposlenih i nema pristup građanima i osobama sa invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede smatra da opremljenost zadovoljava potrebe za rad Inspektorata a rad obavlja u iznajmljenom prostoru. Postojeći radni prostor zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih, ali nema omogućen pristup za osobe sa invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja raspolaže materijalno-tehničkim sredstvima koja zadovoljavaju potrebe za rad Inspektorata, rad obavlja u iznajmljenom prostoru koji ne zadovoljava potrebe spram broja zaposlenih, ima omogućen pristup građanima, ali ne i osobama sa

²⁹² Akt Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave broj: 03-04-51-472/19, od dana 18.11.2019. godine.

²⁹³ Akt Ministarstva unutarnjih poslova broj: 02-03/1-04-10-933/19, od dana 08.10.2019. godine.

²⁹⁴ Akt Ministarstva prometa i veza broj: 08-02-12-1128/19, od dana 22.11.2019. godine.

²⁹⁵ Akt Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi broj: 06-03-36-2107/19, od dana 25.10.2019. godine

²⁹⁶ Akt Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta broj: 05-06-12-2781-1/19 od dana 30.10.2010. godine.

²⁹⁷ Akt Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede od dana 29.10.2019. godine.

²⁹⁸ Akt Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja od dana 07.11.2019. godine.

²⁹⁹ Akt Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša broj: 10-06-12-438-1/19, od dana 30.10.2019. godine

invaliditetom.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša materijalno-tehnička opremljenost cijeni zadovoljavajućom. Postojeći radni prostor, koji je iznajmljen, zadovoljava potrebe spram broja uposlenih, s tim da radni prostor nema omogućen pristup osobama sa invaliditetom.

2.3.9.3. Ljudski resursi

Inspektorat Ministarstva unutarnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije nije dostavio podatke koji se odnose na ljudske resurse.

Unutarnja struktura uposlenih u **Inspektoratu Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta** uređena je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu. Inspektoratom rukovodi glavni inspektor za obrazovanje, a zaposleno je i šest inspektora. Inspektorat posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka iz svoje nadležnosti, nema upražnjenih radnih mjesta, a školska spremna inspektora je usklađena sa odredbama i ustrojbenim aktom Ministarstva. Pitanje dodatnih naknada uređeno je na način da inspektori imaju 20% inspektorskog dodatka na plaću, radi složenosti poslova koje obavljaju. Na inspektore se primjenjuje Zakon o državnoj službi FBiH kao i Zakon o prosvjetnoj inspekciji Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije kada je riječ o odgovornosti. Inspektorima kao državnim službenicima Agencija za državnu službu FBiH organizira edukacije koje su redovne i dovoljne. Inspektorat je mišljenja da bi kada dođe do promjene zakonske regulative koja se odnosi na djelokrug rada inspekcije bilo dobro da inspektori od strane eksperata dobiju stručne komentare i način praktične primjene. Kodeks ponašanja državnih službeni se poštuje, te nije bilo kršenja istog kao i disciplinskih mjera.

Struktura uposlenih u **Inspektoratu Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije** uređena je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva sa sistematizacijom radnih mjesta. Ukupan broj uposlenih u Inspektoratu je sedam inspektora i glavni kantonalni inspektor, dok je Pravilnikom predviđeno devet inspektora i glavni kantonalni/županijski inspektor, dakle dva radna mjesta su upražnjena. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih poslova i zadataka. Broj uaposlenih i njihova školska spremna su usklađeni sa odredbama unutranje akta. Na osnovu posebnih uvjeta rada glavni županijski/kantonalni inspektor i ostali županijski/kantonalni inspektori imaju dodatak plaće u visini od 20% osnovne plaće sukladno sa zakonskim propisima. Pitanje odgovornosti uposlenika uređeno je Zakonom o organizaciji uprave u Hercegovačko-neretvanskom kantonu/županiji i materijalnim propisima. Uposlenici imaju redovne edukacije iz nadležnosti svog inspektorata. Nije bilo kršenja kodeksa ponašanja.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima uređenu strukturu uposlenih koja je utvrđena Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, načinu rada i sistematizaciji poslova Ministarstva i sistematizirano je sedam radnih mjesta (jedan glavni županijski/kantonalni inspektor, tri kantonalna inspektora, jedan stručni savjetnik i jedan samostalni referent), dok je popunjeno šest radnih mjesta. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti, iako je jedno mjesto kantonalnog/županijskog komunalnog inspektora upražnjeno. Broj uposlenih i njihova školska spremna su usklađeni s Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, načinu rada i sistematizaciji poslova Ministarstva. Pitanje dodatnih naknada i stimulacija inspektora vezano za težinu posla i terenski rad je riješeno dodatkom od 20% na plaće inspektora na posebne uvjete rada. Odgovornost

samih uposlenih u inspektoratu regulirana je *Zakonom o državnoj službi*, dok su edukacije samo povremene i to organizirane od strane Agencije za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Edukacija iz oblasti procesnih zakona bi, kako navode, unaprijedila djelokrug inspekcije. Do sada nisu evidentirani slučajevi kršenja kodeksa ponašanja.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede također ima uređenu strukturu uposlenih Pravilnikom o unutarnjoj sistematizaciji radnih mjesta. Ukupno je osam uposlenih inspektora i glavni inspektor, dok su upražnjena četiri radna mjesta županijskog/kontonalnog veterinarskog inspektora, te radi navedenog trenutno ne posjeduju dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti Inspektorata. Trenutna struktura uposlenih odgovara i usklađena je sa odredbama unutarnjeg akta kojim je ovo pitanje uređeno, a navode da je provjeru izvršila i Agencija za državnu službu Federacije Bosne i Hercegovine. Na plaće nemaju dodatnih naknada osim 20% uvećanje plaće u odnosu na druge državne službenike u Ministarstvu. Odgovornost uposlenika uređena je na način da su dužni dostavljati različita izvješća. Uposleni imaju redovne edukacije za uposlene i veoma često predlažu nove edukacije. Za unaprjeđenje djelokruga inspekcija smatraju da bi se edukacije trebale organizovati iz nadležnih oblasti.

Inspektorat Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi ima utvrđenu strukturu uposlenih Pravilnikom o unutarnjem uređenju, načinu rada i sistematizaciji radnih mjesta koji se primjenjuje od 2017. godine, također shodno Pravilniku u Inspektoratu je zaposleno ukupno sedam inspektora. Međutim, ovaj broj inspektora nije dovoljan za obavljanje poslova i radnih zadataka, jer nisu popunjena sva predviđena radna mjesta. Pravilnikom je predviđeno ukupno 10 radnih mjesta za inspektore od kojih su tri upražnjena i to po jedan izvršitelj za radno mjesto zdravstva, radno mjesto farmaceutskog inspektora i oblasti radnih odnosa. Trenutno zaposleni inspektori zadovoljavaju uvjete u pogledu školske spreme koji su predviđeni Pravilnikom. Inspektorima je odlukom Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije o dopuni odluke o utvrđivanju osnovice, platnih razreda i koeficijenta za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika u tijelima/organima državne službe određeno pravo na dodatak u visini od 20% osnovne plaće. Ovaj dodatak se razlikuje za inspektore različitih razina vlasti. Pitanje odgovornosti inspektora regulirano je Zakonom o državnoj službi FBiH. Inspektori nemaju organizirane redovne edukacije, ali povremeno prisustvuju seminarima koji se odnose na primjenu materijalnih i proceduralnih zakona. Unaprjeđenje djelokruga inspekcije moglo bi se postići organiziranjem seminara o temi primjene zakona u praksi kroz simulaciju vršenja inspekcijskog nadzora. Inspektorat do sada nije imao slučaj kršenja kodeksa ponašanja.

2.3.9.4. Pitanja iz djelokruga rada

Inspektorat Ministarstva unutarnjih poslova je u 2018. godini po službenoj dužnosti (*ex officio*) za godinu 2018. obavio ukupno 40 inspekcijskih nadzora. Inspektori za nadzor iz oblasti matičnih knjiga izdaju Rješenje o otklanjanju nedostataka u nepravilnosti u postupku vođenja matičnih knjiga. Nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Člankom 10. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku vršenja inspekcijskog nadzora propisano je da se inspekcijski nadzor vrši prema godišnjem programu inspekcijskih nadzora, a koji donosi inspektor uz odobrenje ministara. Također člankom 23. Pravilnika propisano je da su inspektori dužni voditi evidenciju o izvršenim

inspeksijskim pregledima. Do sada nisu imali pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmetom nadzora.

Inspektorat Ministarstva unutarnjih poslova ima korektnu suradnju sa inspeksijskim organima uspostavljenim na drugim razinama. Najveće prepreke u radu su neusklađenost propisa na različitim razinama vlasti pa samim tim i različitim razinama nadležnosti što dovodi do konfuzije prigodom provođenja propisa datih u nadležnost lokalnih razina uprave i samouprave. Inspektorat smatra da bi trebalo animirati građanje da zatraže inspeksijski nadzor po pitanjima ostvarivanja prava iz oblasti matičnih knjiga, čime bi osigurali inspeksijski nadzor u konkretnom slučaju, a samim tim i bržem, efikasnijem i zakonitom rješavanju svog problema

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, znanosti/nauke, kulture i sporta predmete pohranjuje na klasičan način. Elektroničke baze podataka postoje, predmeti se po okončanju dostavljaju u arhivu. Inspektorat ima samo jednu organizacionu jedinicu, u 2018. godini izvršen je 157 nadzor, dok su po službenoj dužnosti izvršena (*ex officio*) 33 nadzora. Ukupan broj obraćanja građana u 2018. godini je 124, dok je ukupan broj rješenja 64. Svako od donesenih rješenja ima mjeru koju Inspektorat nalaže kao prvi stupanj, rješenje ne može imati manje od jedne naložene mjere, a broj naloženih mera za provođenje je u nekim slučajevima i preko 15. Mjerama se nalaže ispravak utvrđenih nepravilnosti. Inspektorat je u 2018. godini imao četiri prekršajne prijave pred nadležnim sudom, a nije imao prijava nadležnom tužilaštву.

Svaka stranka koja ima pravni interes ima i pravo uvida u dokumentaciju sukladno sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama FBiH, te može dobiti zapisnik o obavljenom nadzoru. Nije nužno da je stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor i stranka u postupku pa znači da u tom slučaju postoji iznimka o pravu a ne zapisnik. Svako rješenje koje napravi postupajući inspektor ima pouku o pravnom lijeku. Dakle, stranka kojoj je izdano rješenje ima pravo koristiti pravni lijek.

Glavni inspektor za obrazovanje pravi godišnji plan rada inspekcije i realiziranje istog. Evidencija je sadržana u predmetu koji se po okončanju pohranjuje u arhivu. Inspektorat je imao nekoliko pritužbi da je subjekat nadzora u kratkom roku više puta bili predmetom nadzora, i to tri prijave.

Inspektorat Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta nema srodnu inspeksijsku djelatnost sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti, pa iz tog razloga nema obimniju suradnju sa drugim inspekcijama. Pretežno je riječ o suradnji oko pitanja nadležnosti. Slabosti Inspektorata su što ne djeluje u sklopu uprave nego je dio resornog Ministarstva, ali Inspektorat je samostalan u svom radu tako da Ministarstvo ne utječe na efikasnost rada inspekcije. Kao najveću pomoć u radu istaknuta je smostalnost inspektora u radu.

Inspektorat Ministarstva prometa i veza ima uspostavljenu bazu podataka, te je u protekloj 2018. godini inspekcija za ceste i inspekcija za cestovni promet imala po šest inspeksijskih nadzora po zahtjevu stranke. Ukupni broj inspeksijskih nadzora po službenoj dužnosti u 2018. godini za inspekcije za ceste je bio 55 dok je za inspekcije za cestovni promet iznosio 440.

Ukupan broj obraćanja građana ovom inspektoratu je 12, a u godini 2018. godini izdato je 11 rješenja kojim su određena upravne i druge mjere mjera od čega inspekcije za ceste tri rješenja o privremenoj zabrani, i pet rješenja o otklanjanju nedostataka. Inspekcija za cestovni promet donijela je dva rješenja o privremenoj zabrani, jedno rješenje o otklanjanju nedostataka, pokrenuto je osam prekršajnih

postupaka pred nadležnim sudom.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom pregledu, također nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni liječ.

Što se tiče godišnjeg plana postoji godišnji plan rada i knjiga evidencije o izvršenim inspekcijskim pregledima. Ovaj inspektorat nije imao pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmetom nadzora.

Inspektorat Ministarstva prometa i veza je ocijenio suradnju sa drugim inspekcijama na drugim razinama vlasti kao jako dobru. Na ostala pitanja iz ovog dijela upitnika nisu dostavljeni odgovori jer smatraju da se odnose na upravu za inspekcijske poslove.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi nema uspostavljenu bazu podataka predmeta, ali ima evdenciju o ukupnom broju obraćanja građana kojih je bilo ukupno 54 kao incijativa za obavljanje inspekcijskih nadzora po službenoj dužnosti, i to u 42 iz oblasti radnih odnosa, tri u oblasti zaštite na radu, šest u sektoru zdravstva i tri u oblasti socijalne skrbi.

Inspektori vrše nadzore po službenoj dužnosti bez obzira na date incijative od strane građana. U 2018. godini inspektori su ukupno obavili 2.390 inspekcijskih nadzora i to inspektor rada iz oblasti radnih odnosa 1.767, inspektor rada iz oblasti zaštite na radu 391, sanitarni inspektor 225 i inspektor za oblast socijalne skrbi, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obiljeti s djecom sedam. Po svakom obraćanju građana izvršen je inspekcijski nadzor ukoliko postoji nadležnost za rad.

Ukupan broj donesenih rješenja je 156, od čega su inspektor rada za oblast radnih odnosa donijeli devet, inspektor rada za oblast zaštite na radu 121 i sanitarni inspektor donio 26 rješenja. Svim donesenim rješenjima inspektori su odredili upravne mjere. Rješenjima se nalaže otklanjanje nedostataka i nepravilnosti uočenih prigodom vršenja inspekcijskog nadzora.

Pokrenuto je 54 prekršajna postupka, a inspektori nisu podnijeli nijednu prijavu nadležnom tužilaštvu.

Inspektor je dužan po obavljenom inspekcijskom nadzoru koji je zatražila stranka obavijestiti imenovanu o zatečenom stanju i poduzetim mjerama, a zapisnik stranka može zatražiti po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama u FBiH. Stranka, koja je zatražila inspekcijski nadzor, a nije zadovoljna istim, nema pravo na pravni liječ.

Tjedne planove rada po općinama za inspektore sačinjava pomoćnik ministra za rad ne imenujući subjekte, dok inspektori o izvršenim inspekcijskim nadzorima vode propisanu eviendeciju i redovno podnose izvješća ministru, Vladi Kantona kao i Federalnoj inspekciji rada. Inspekcija nije pismeno zaprimila pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmet nadzora, ali takve vrste primjerdbi inspektorima se usmeno stalno upućuju prigodom vršenja inspekcijskih nadzora.

Inspektorat Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi surađuje sa svim inspekcijama svih razina vlasti, a kao najveće prepreku u radu inspekcije navedeni su zakonodavstvo koje nije usklađeno sa međunarodnim konvencijama koje je Bosna i Hercegovina ratificirala, kao i nedovoljna edukacija inspektora. Najveća pomoć

u radu inspekcija je savjestan rad inspektora, a unaprjeđenju rada bi doprinijeli povećanje broja inspektora i uspostavljanje baze podataka.

Inspektorat Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Hercegovačko-neretvanske županije/kantona nema uspostavljenu bazu, ali da ima interne dostavne knjige i propisane evidencije.

Naziv inspekcije	Broj nadzora po službenoj dužnosti	Broj donesenih rješenja	Broj prekršajnih prijava
Poljoprivredna inspekcija	317	1	18
Veterinarska inspekcija	1.178	27	-
Vodoprivredna inspekcija	-	-	-
Šumarska inspekcija	136	-	4
Ukupno	1.631	28	22

Tabelarni prikaz broj nadzora, broj donesenih rješenja i broj prekršajnih prijava

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru ako je stranka u postupku, također stranka koja je nezadovoljna a koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek. Plan rada sačinjavaju svi inspektori za godinu dana dok ministar i Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona/županija odobravaju taj plan. U vezi sa planom postoje zapisnici i knjiga evidencija o izvršenim inspekcijskim pregledima. Do sada nisu imali pritužbi od strane subjekata nadzora da su u kratkom vremenskom roku više puta bili predmetom nadzora.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti ocjenjuju kao dobru. Slabosti Inspektorata su nedovoljan broj inspektora dok je najveća prepreka zakonodavstvo. Uvjeti rada, opremljenost i materijalna sredstva za uzimanje uzoraka su najveća pomoć pri obavljanju inspekcijske funkcije. Unaprjeđenje Inspektorata je moguće kroz donošenje i usuglašavanje određenih zakona iz nadležnosti Inspektorata.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima uspostavljenu internu bazu podataka predmeta.

U tijeku 2018. godine nije izvršen nijedan inspekcijski nadzor po prijavi građana jer nije bilo prijava, dok je po službenoj dužnosti obavljen 31 inspekciji nadzor.

Ukupno 19 građana se obratilo inspektoratu, te su žalbe dostavljene na nadležnost inspekcija jedinica lokalne samouprave. Broj izdatih rješenja je 76 za 2018. godinu, dok su izdata tri rješenja kojima se određene upravne mjere a to su naredba o produženju vremenskog razdoblja valjanosti Certifikata i naredba o izradi prijedloga godišnjih planova redovitog održavanja zajedničkih dijelova i uredaja zgrada. Nije pokrenut niti jedan postupak pred nadležnim sudom, te nije podnesena nijedna prijava nadležnom tužilaštvu.

Podnositelj zahtjeva za inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o inspekcijskom nadzoru, ako ima svojstvo stranke u postupku, kao što podnositelj zahtjeva ukoliko je stranka nezadovoljna ima pravo na pravni lijek. Inspektorat nema godišnji, mjesecni ni tjedni/sedmični plan rada, a također nisu evidentirane

pritužbe stranaka da su u kratkom vremenskom razdoblju više puta bili predmetom inspekcijskog nadzora.

Inspektorat Ministarstva građenja/graditeljstva i prostornog uređenja ima korektan odnos sa inspekcijama na drugim razinama vlasti. Uprava za inspekcijske poslove na razini Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije nije formirana, a u okviru ovog Ministarstva nema slabosti koje utječu na efikasnost rada sektora Inspektorata. Najveća pomoć pri radu jeste neovisnost u radu, dok bi usklajivanje propisa doprinijelo unaprjeđenju rada inspekcije.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša nema uspostavljenu bazu podataka predmeta, te se predmeti protokoliraju na zajedničkom protokolu Ministarstva.

Ukupan broj inspekcijskih nadzora po prijavi građana kao i obraćanja građana za 2018. godinu je 30, dok je broj inspekcijskih nadzora po službenoj dužnosti (*ex officio*) 1.701, od čega tržišna inspekcija 722, turističko-ugostiteljska 708, inspekcija zaštite okoliša 189 i inspekcija zaštite prirode 82.

Tijekom 2018. godine donesena su 484 rješenja, a ista se odnose na zabranu rada i otklanjanje nepravilnosti u radu. Pred nadležnim sudom pokrenut je jedan prekršajni postupak, podneseno je 17 prekršajnih naloga i nije bilo prijava nadležnom Kantonalnom/županijskom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, kao i stranka koja zatraži inspekcijski nadzor a nije zadovoljna, ima pravo na pravni lijek.

Inspektori sačinjavaju sedmični i godišnji plan uz suglasnost glavnog kantonalnog inspektora. Navode da su usmenim putem imali slučajeve u kojima se stranka žali na to da je u kratkom vremenskom razdoblju više puta bila predmetom inspekcijskog nadzora, ali da još nisu zaprimili žalbe pismenim putem.

Inspektorat Ministarstva trgovine, turizma i zaštite okoliša ocjenjuje svoju suradnju sa inspekcijama na drugim razinama vlasti kao zadovoljavajuću. Ipak, najveća prepreka u radu i obavljanju inspekcijske funkcije jeste preklapanje nadležnosti, a najveća pomoć je u organiziranju rada i suradnji sa ostalim organizacionim jedinicama.

2.3.10 Srednjobosanski kanton/županija

U Srednjobosanskom kantonu/županiji nije uspostavljena Uprava za inspekcijske poslove kao samostalno tijelo. Inspekcijski nadzor vrše inspektorati koji djeluju u okviru resornih ministarstava. Ministarstvo privrede Srednjobosanskog kantona/županije - Inspektorat Travnik dostavilo je slijedeće informacije³⁰⁰.

2.3.10.1. Proračun

S obzirom na to da Inspektorat Ministarstva privrede Travnik nije samostalna administrativna organizacija nema svoj proračun.

³⁰⁰ Odgovor dostavljen putem elektroničke pošte, e-mail inspektorat@sbk-ksb.gov.ba dana 02.10.2020.godine

2.3.10.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva kojima raspolaže Inspektorat zadovoljavaju potrebe za rad inspekcijskih organa, kao i radni prostor, koji zadovoljava potrebe spram broja uposlenih i omogućava pristup građanima. Prostor koji za rad koriste inspektori u odjeljenjima inspekcije (Travnik, Bugojno i Kiseljak) je većim dijelom vlastiti, a jedan dio je i iznajmljen.

2.3.10.3. Ljudski resursi

Unutarnja struktura uposlenih je utvrđena Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji kantonarnog Ministarstva privrede. U Inspektoratu trenutno radi 46 uposlenika, od toga je 36 inspektora, tri državna službenika i sedam namještenika. Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova. Broj uposlenih i njihova školska sprema su sukladno sa Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji kantonarnog ministarstva privrede. Inspektori po osnovu težine rada i terernskog posla imaju dodatak na osnovu posebnih uvjeta rada sukladno sa zakonskim propisima. Edukacija inspektora se vrši kroz organiziranje seminara putem internih i eksternih stručnjaka za određene oblasti, a iste obuhvataju sticanje novih znanja i iskustava, nabavku stručne literature i drugo.

2.3.10.4. Pitanja iz djelokruga rad

Inspektorat Ministarstva privrede u svom radu koristi program „E-inspektor“ koji je implementiran 2013. godine, u suradnji sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove i Svjetskom bankom i ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

Tijekom 2018. godine ukupno je izvršeno 9.925 inspekcijskih nadzora, izdato 1.349 rješenja o otklanjanju nedostataka, 247 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti, 113 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, 919 prekršajnih naloga. Sam inspekcijski nadzor se vrši prema planu rada Inspektorata Travnik.

Inspektorat ima dobru suradnju sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove Sarajevo, kao i sa drugim kantonarnim/županijskim i općinskim inspekcijama na području ovog kantona.

2.3.11 Inspekcijski organi u općinama/gradovima u Federaciji BiH

Gradske/općinske inspekcije u FBiH izvršavaju poslove inspekcijskog nadzora provođenja propisa lokalne zajednice ali i drugih razina vlasti propisanih zakonom u oblastima: tržišne i turističko-ugostiteljske inspekcije, komunalne, urbanističko-građevinske, sanitарne inspekcije, cestovne inspekcije i drugih oblasti inspekcijskog nadzora, koji se zakonom prenesu na zajednicu.

Za potrebe izrade Specijalnog izvješća upućeni su zahtjevi za dostavu odgovora svim JLS Federacije Bosne i Hercegovine, a zaprimljena su 64 odgovora gradova/općina (Pregled u Aneksu I).

Prema zaprimljenim podacima JLS Doboј Jug, Bužim, Foča u FBiH, Fojnica, Odžak, Kladanj, Pale FBiH, Bosansko Grahovo, Dobretići i Domaljevac-Šamac nemaju uspostavljenu službu za obavljanje poslova inspekcijskog nadzora.

2.3.11.1 Proračun

Inspeksijski nadzor u JLS je veoma rijetko organiziran kroz uspostavu samostalne organizacione jedinice³⁰¹, već djeluje unutar određenih službi. Samim tim inspekcija ne posjeduje samostalan proračun. Troškovi za rad su predviđeni kao proračunska stavka službe unutar koje djeluju³⁰² ili unutar proračuna JLS ili kao proračunka stavka u proračunu namijenjenom za financiranje jedinstvenog tijela/organa uprave.³⁰³

U 2019. godini u Gradu Bihaću došlo je do reforme inspeksijskog nadzora na način da su poslovi inspeksijskog nadzora iz oblasti građenja se obavljali do travnja mjeseca 2019. godine pri Službi inspeksijskih poslova, koja je ukinuta donošenjem Odluke o izmjenama Odluke o organizaciji i djelokrugu rada gradskog tijela/organa uprave Grada Bihaća³⁰⁴ i ovi poslovi su raspoređeni u Službu za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju - Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju. Komunalna inspekcija u Gradu Bihaću djeluje u okviru Službe za komunalne djelatnosti, vode, zaštite okoliša i komunalne inspekciju.

Na važnost osiguranja finansijskih sredstava za djelovanje inspekcije u JLS ukazuje odgovor dobijen od strane Općine Jajce: „*Budžetom su predviđena samo izdavanja za plaće, naknade i doprinose uposlenih u Komunalnoj inspekciji. Za izvršenje rješenja Komunalne inspekcije koriste se budžetske rezerve ili Ostala komunalna potrošnja iz Programa zajedničke komunalne potrošnje*“. Na identičan način je uređeno i pitanje financiranja građevinske inspekcije u Općini Jajce.

Neki JLS su dostavili i informaciju da nemaju planirana sredstva za inspeksijski nadzor³⁰⁵, a neke općine/opštine uopće nisu odgovorile na ovo pitanje.³⁰⁶

U odgovoru, u većini slučajeva JLS su ili dostavili proračun ili dali informaciju da je isti dostupan na web stranici JLS.

³⁰¹ Ilidža -Služba za inspeksijski nadzor raspolaže sa dovoljnim sredstvima za izvršenje a predviđena su u Proračunu Općine Ilijadža, Općina Novo Sarajevo – proračun 54.000,00 KM u 2019. godini je planiran za rušenje/uklanjanje objekata, Služba za inspeksijske poslove Grada Tuzla – Proračun za Službu – 1.355.700,00 KM, Čelić - ukupan godišnji iznos proračuna Službe za inspeksijske poslove za 2019. godinu iznosi: 60.970,00 KM, Sanski Most - proračun za Službe je 227.075,73 KM, Travnik - Godišnji proračun Službe za inspeksijski nadzor 242.834,00 KM, Kiseljak – Proračunom za 2019. godinu za Službu za inspeksijski nadzor-inspektorat predviđeno je 72.480,00 KM (dva uposlena) i to se odnosi na plaće i naknade uposlenih.

³⁰² Gradačac, Kalesija- (Odsjek za inspekcije unutar Stručne službe za poslove općinskog načelnika), Kupres, Lukavac, Orašje, Vitez (u 2019. godini u proračunu planirano 90.000,00 KM za inspeksijske poslove), Donji Vakuf, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Hadžići, Posušje, Usora, Tomislavgrad (Proračun Službe za privredu i inspekciju za 2019. godinu iznosi 346.970,00 KM), Kakanj ima uspostavljen Odsjek za inspekcije unutar Stručne službe za poslove općinskog načelnika, Kalesija, Sapna, Mostar ima Inspeksijsku službu unutar Odjela za privredu, inspeksijske i komunalne poslove. Ukupan iznos proračuna za Službu za inspeksijske poslove iznosi po stawkama: za prinudna inspeksijska izvršenja - 100 000,00 KM za obavljanje mjera DDD (deratizacija, dezinfekcija i dezinsekcija) po rješenjima sanitarnih inspektora – 20.000,00 KM, Visoko, Vareš, Konjic, Maglaj.

³⁰³ Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica- ima Službu za inspeksijske poslove, ali je budžetska stavka unutar Proračuna Grada za 2019. godinu u iznosu 133.150,00 KM), Ljubuški, Prozor-Rama, Zavidovići, Jablanica, Jajce, Livno, Stolac, Banovići, Drvar, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg, Kreševo.

³⁰⁴ Odluka o organizaciji i djelokrugu rada gradskog organa uprave Grada Bihaća („Sl.glasnik Grada Bihaća“, br. 3/19)

³⁰⁵ JLS Doboj Istok, Ilijaš, a inspeksijski nadzor je organiziran unutar Službe za promet, stambeno-komunalne poslove i građenje, Konjic

³⁰⁶ JLS Cazin, Goražde – inspeksijski nadzor organiziran unutar Službe za prostorno uređenje, stambeno - komunalne poslove i raseljene osobe

2.3.11.2 Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva (uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema) koju posjeduju inspekcijski organi/tijela u većini općina/gradova zadovoljava potrebe rada inspekcijskog organa.³⁰⁷ Istovremeno, u pojedinim općinama/gradovima materijalno tehnička sredstva djelimično ili minimalno zadovoljavaju potrebe za rad inspekcijskih organa.³⁰⁸ U Službi za inspekcijske poslove Općine Sanski Most, s obzirom na trenutni broj uposlenika, materijalno tehnička sredstva zadovoljavaju potrebe službe, ali smatraju da je upošljavanjem novih uposlenika potrebno popuniti Službu sa novim kancelarijskim namještajem i opremom kao i dodatnim vozilom.

Određenu uredsku opremu je potrebno inovirati³⁰⁹, a pojedini inspekcijski organi smatraju da materijalno-tehnička sredstva ne zadovoljavaju³¹⁰ ili u potpunosti nisu dosta³¹¹ za rad inspekcija. Službi za financije i inspekcijski nadzor Općine Bugojno nedostaje vozilo i softverska oprema koja bi uvezala inspekcijsku-sudstvo-policiju. Odjel za privredu, komunalne i inspekcijske poslove Službe za inspekcijske poslove Grada Mostara raspolaže sa dva vozila, što je nedovoljno u odnosu na broj inspektora, dok Služba za privredu, financije i inspekcijske poslove Općine Drvar nema vozilo koje može koristiti.

Inspektori Općine Busovača imali su problema sa automobilom i odlaskom na teren jer je vozilo koje su koristili bilo dotrajalo i nije bilo primjerno za terenski rad. U drugoj polovini 2019. godine inspektori su dobili novo namjensko vozilo za obavljanje terenskih poslova i zadataka što Ombudsmani pozdravljaju kao pozitivan primjer.³¹²

Pojedine JLS su istakli da ne raspolaže sa adekvatnom opremom potrebnom za uzimanje uzoraka hrane³¹³, ili da ne posjeduju laboratorijsku opremu.³¹⁴

Većina inspekcijskih organa svoj rad obavlja u vlastitom prostoru.³¹⁵ Rad u vlastitom i iznajmljenom prostoru, na dvije lokacije obavlja Odsjek za inspekcijske poslove Grada Gradačca dok Služba za inspekcijske poslove Grada Mostara svoj rad obavlja u vlastitom prostoru, odnosno prostoru Grada Mostara, međutim cijela gradska administracija se ne nalazi u jednoj zgradi, što dodatno otežava rad svih uposlenika, jer je nemoguće adekvatno surađivati sa kolegama drugih službi i odjela.

Radni prostor većine inspekcijski organa zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih.³¹⁶ U praksi su prisutne i situacije da trenutno inspekcijski organi raspolažu

³⁰⁷ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Gradačac, Kakanj, Kalesija, Ilijadža, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Donji Vakuf, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Jajce, Centar Sarajevo, Posušje, Kiseloj, Kreševo, Livno, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Kupres, Banovići, Zavidovići, Goražde, Sapna

³⁰⁸ Dobojski Istok, Bihać, (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju, Lukavac, Konjic

³⁰⁹ Bihać (Gradski organ uprave)

³¹⁰ Orašje, Tuzla, Čelić, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Ilijaš, Široki Brijeg, Mostar, Drvar

³¹¹ Vitez, Bugojno

³¹² Busovača

³¹³ Mostar

³¹⁴ Zavidovići, Visoko, Drvar

³¹⁵ Cazin, Dobojski Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilijadža, Kupres, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Centar Sarajevo, Posušje, Sanski Most, Kiseloj, Kreševo, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju, Livno, Maglaj, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Banovići, Ilijaš, Široki Brijeg, Drvar, Bihać (Gradski organ uprave)

³¹⁶ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Ilijadža, Kupres, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce,

prostorom koji zadovoljava potrebe u odnosu na broj zaposlenih, ali ovu činjenicu treba uzeti sa rezervom s obzirom na to da nisu popunjena sva sistematizirana radna mjesta.³¹⁷ Također, neophodna je sanacija prostora kao i zamjena postojećeg namještaja, jer je isti u uporabi već dugi niz godina.³¹⁸

U pojedinim inspekcijskim organima radni prostor ne zadovoljava potrebe obzirom na broj zaposlenih.³¹⁹ Istovremeno, postojeći radni prostor djelomično odgovara potrebama Inspektorata Općine Centar, dok je Službi za inspekcijske poslove Općine Stari Grad Sarajevo potreban veći radni prostor. U Gradu Ljubuškom, u jednoj prostoriji su smještena tri inspektora iz različitih oblasti.

Većina inspekcijskih organa je smještena u radni prostor koji je adekvatan i omogućen je pristup osobama sa invaliditetom.³²⁰ Naprimjer Općina Posušje je organizirala rad sa strankama koji se obavlja preko „šalter sale“, tako da stranka u svakom trenutku u sklopu radnog vremena može kontaktirati određenog inspektora, a nakon radnog vremena stranka ima mogućnost putem besplatnog telefona poslati anonimnu prijavu inspekciji. Također, urađena je pristupna rampa za osobe sa invaliditetom.

U JLS Goraždu i Lukavacu osobe sa invaliditetom ne mogu pristupiti gornjim katovima (stepenice/stube) gdje je smještena inspekcija, te u tim slučajevima inspekcija koristi prostor u prizemlju.

Pojedini inspekcijski organi imaju prostor koji je adekvatan, ali pristup osobama sa invaliditetom nije omogućen³²¹ ili nije adekvatan i nije omogućen pristup osobama sa invaliditetom³²² (u većini slučajeva zgrada bez lifta).

2.3.11.3 Ljudski resursi

Struktura uposlenih na razini JLS utvrđena je unutarnjim aktom, odnosno pravilnicima o unutarnjoj organizaciji/ustroju i sistematizaciji radnih mesta, a školska sprema uposlenih je uskladjena sa odredbama ovih akata uz izuzetak Općine Čelić gdje to nije slučaj.

Većina JLS je dostavila odgovor da posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz nadležnosti inspekcijskih tijela/organa³²³

Posušje, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građavinsku inspekciju), Livno, Maglaj, Usora, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stolac, Tomislavgrad, Travnik, Banovići, Ilijaš, Široki Brijeg, Drvar, Konjic

³¹⁷ Npr. Komunalna inspekcija Grad Bihać, Gradski organ uprave su ukazali da je 60% nepopunjenih radnih mesta (nedostaje dva komunalna inspektora, tri komunalna redara i jedan vodni inspektor), te u slučaju popune navedenih randih mesta radni prostor ni približno neće biti dovoljan za normalan rad.

³¹⁸ Busovača

³¹⁹ Gradačac, Tuzla, Vitez,

³²⁰ Gračanica, Kakanj, Kalesija, Iličić, Novo Sarajevo, Orašje, Sapna, Tuzla, Zavidovići, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Konjic, Općina Centar Sarajevo, Sanski Most, Kiseljak, Livno, Maglaj, Usora, Stolac, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg

³²¹ Gornji Vakuf-Uskoplje, Bihać (Gradski organ uprave i Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Čitluk, Tomislavgrad, Banovići, Mostar

³²² Gradačac, Bihać (Gradski organ uprave), Kupres, Ljubuški, Vitez, Kupres, Ljubuški, Bugojno, Hadžići, Jajce, Kreševo, Visoko, Ilijš, Drvar

³²³ Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Kakanj, Kalesija, Iličić, Ljubuški, Orašje, Prozor-Rama, Općina Vitez, Zavidovići, Donji Vakuf, Busovača, Čitluk, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Kiseljak, Livno, Tomislavgrad, Travnik, Mostar, Visoko, Ilijaš, Tešanj, Široki Brijeg

Općina Lukavac smatra da ima djelomično dovoljan broj uposlenih, dok Općina Posušje sukladno sa unutarnjim aktom nema upražnjenih radnih mjesta, iako bi, imajući u vidu opis poslova, složenosti poslova i stanje na terenu urbanističko-građevinska i komunalna inspekcija trebale imati još jednog izvršitelja.

Općina Kreševo ima potrebu za još jednim inspektorom za građenje i urbanizam, a u Općini Usora je u tijeku dostavljanja podataka Instituciji ombudsmana BiH u proceduri bio prijam urbanističko-građevinskog inspektora koji bi bio dovoljan da zadovolji potrebe za inspektorima.

JLS Gradačac, Tuzla, Bihać, Goražde, Doboј Istok, Novo Sarajevo, Sapna, Vareš, Općina Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Centar Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Sanski Most, Maglaj, Stolac, Banovići, Novo Sarajevo nemaju dovoljan broj uposlenih u službama za inspekcijski nadzor.

Dodatne naknade/stimulacije, vezano za težinu posla i terenski rad inspekcijskih organa osigurane su u navećem broj JLS, a regulirane su primjenom odredbi Zakona o plaćama i drugim primanjima u organima uprave u Federaciji BiH³²⁴, Zakona o inspekcijama³²⁵, odredbi općinskih/gradskih pravnih akata odluka/pravilnika o plaćama i naknadama³²⁶ ili unutarnjeg pravnog akta³²⁷ i iznose 20% dodatka na plaću.

Inspekcijski organi JLS Gradačaca, Kupres, Sapna, Čelić, Hadžići, Centar Sarajevo, Busovača, Kreševo, Maglaj, Stolac, Ilijaš i Drvar nemaju dodatnih naknada/stimulacija dok se u Općini Posušje prekovremeni rad nagrađuje uzimanjem slobodnog dana.

U Općini Konjic, Službi za opću upravu i inspekcijske poslove imaju propisan „*Dodatak od 20% osim komunalnog redara koji nema dodatak*“.

2.3.11.4 Pitanja iz okvira djelokruga rada

Analizom dostavljenih odgovora utvrđeno je da većina inspekcijskih organa u JLS Federacije Bosne i Hercegovine ima uspostavljenu bazu podataka predmeta³²⁸. JLS Doboј Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kupres, Bugojno, Čitluk, Kiseljak, Usora, Stolac, Banovići nemaju uspostavljenu bazu podataka³²⁹, dok u Općini Bugojno zbog neuspostavljene baze podataka inspektor vodi evidenciju o izvršenim inspekcijskim pregledima i poduzetim upravnim mjerama. U Općini Čitluk predmeti se protokoliraju na protokolu organa uprave, a u Općini Drvar bazu podataka vodi šef službe za privredu, financije i inspekcijske poslove kroz evidenciju zaduženja predmeta pojedinom inspektoru.

Uočeno je da pojedine JLS imaju urbanističko-građevnisku inspekciju i komunalnu inspekciju³³⁰, dok neke JLS pored navedenih inspekcija imaju i tržišno-ugostiteljsku

³²⁴ Gornji Vakuf –Uskoplje, Kakanj, Kalesija, Lukavac, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Tuzla, Vareš, Vitez, Zavidovići, Bugojno, Čitluk, Goražde, Jablanica, Novo Sarajevo, Travnik, Vsoko

³²⁵ Cazin, Ljubuški, Orašje, Bihać, Sanski Most

³²⁶ Usora, Doboј Istok, Tešanj, Široki Brijeg, Stari Grad Sarajevo, Mostar, Banovići, Tomislavgrad, Kiseljak, Livno, Donji Vakuf, Bosanska Krupa, Gračanica

³²⁷ Jajce

³²⁸ Cazin, Gradačac, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju), Bihać (Gradski organ uprave), Kakanj, Kalesija, Ilidža, Ljubuški, Novo Sajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Sanski Most, Kreševo, Livno, Maglaj, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Tomislavgrad, Travnik, Ilijaš, Široki Brijeg, Mostar

³²⁹ Doboј Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kupres, Bugojno, Čitluk, Kiseljak, Usora, Stolac, Banovići

³³⁰ Gornji Vakuf-Uskoplje

inspekciju³³¹, te sanitarnog inspektora³³². Dakle, primjetno je da JLS imaju oformljene različite inspekcije. Naprimjer, Općina Kupres ima inspektora za lov, ribolov i šumarstvo, kao i inspektora za komunalne i lokalne puteve, Općina Sanski Most ima komunalno-vodnu inspekciju i urbanističko-građevinsku inspekciiju, dok Grad Livno ima stambeno-komunalnu inspekciju, tržišnu inspekciju i urbanističku inspekciju.

Sukladno sa ovlaštenjima inspeksijski organi pokreću prekršajne postupke pred nadležnim sudovima³³³ izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka pred nadležnim sudom.

Bitno je istaći da postoje i inspeksijski organi koji u 2018. godini nisu pokrenuli nijedan prekršajni postupak.³³⁴ Grad Bihać, Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju, Odsjek za urbanistiko-građevinsku inspekciju ne pokreće prekršajni postupak iz razloga što posjeduje sve uvjete za izdavanje prekršajnog naloga, kako je to predviđeno odredbama članka 53. Zakona o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine a u 2018. godini ovaj organ inspekcije je izdao 21 prekršajni nalog.

Služba za inspeksijske poslove Grada Tuzle u 2018. godini je izdavala prekršajne naloge, u pojedinim slučajevima „prekršitelji“ su tražili sudske odlučivanje, pri čemu je interesantno istaći da u preko 95% slučajeva je dokazan prekršaj, a sud je u preko 75% takvih dokazanih prekršaja odredio „uslovnu/uvjetnu kaznu“.³³⁵ Služba za inspeksijske poslove Općine Sanski Most je navela da je bilo prekršajnih postupaka, ali ne i sudske odlučivanja. Općina Kiseloj je pokretala prekršajne postupke, ali je izdavala prekršajne naloge.

Kada su u pitanju prijave nadležnom tužilaštvu, veći broj inspeksijskih organa nije podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.³³⁶ Služba za inspeksijske poslove Općine Novo Sarajevo nije podnosila prijave nadležnom tužilaštvu, jer kako navode, u prethodnim godinama presudjivano je da izvođenje građevinskih radova bez pravomoćne građevinske dozvole nema karakter krivičnog dijela, iako je Zakonom o prostornom uređenju³³⁷ bespravna gradnja okarakterizirana kao krivično dijelo. Određeni broj inspeksijskih organa je podnosio prijave nadležnom tužilaštvu.³³⁸

U vezi sa pitanjem dostavljanja zapisnika o rezultatima provedenog inspeksijskog nadzora bitno je istaknuti da je praksa organa JLS u Federaciji Bosne i Hercegovine različita i zaprimljeni odgovori djeluju veoma konfuzno. Tako pojedini inspeksijski organi navode da stranka koja je zatražila inspeksijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik³³⁹, dok u određenim JLS inspeksijski organi stranku, koja je podnijela

³³¹ Gračanica

³³² Kalesija i Lukavac

³³³ Cazin, Gračanica, Bihać (Gradski organ uprave), Kalesija, Kupres, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Lukavac, Orašje, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Livno, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Tomislavgrad, Travnik, Mostar, Stolac, Banovići, Drvar

³³⁴ Dobojski Istok, Gradačac, Ilijadža, Ljubuški, Sapna, Hadžići, Jablanica, Kreševo, Usora, Široki Brijeg, Ilijaš

³³⁵ Tuzla

³³⁶ Cazin, Dobojski Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Kalesija, Ilijadža, Kupres, Ljubuški, Novo Sarajevo, Prozor-Rama, Orašje, Sapna, Tuzla, Vitez, Zavidovići, Vareš, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Jablanica, Hadžići, Goražde, Jajce, Posušje, Kiseloj, Kreševo, Livno, Usora, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Novo Sarajevo, Visoko, Tešanj, Stari Grad Sarajevo, Travnik, Široki Brijeg, Mostar, Drvar, Ilijaš

³³⁷ Zakonom o prostornom uređenju (“Sl. novine Kantona Sarajevo”, br. 24/2017 i 1/2018)

³³⁸ Gračanica, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Bihać (Gradski organ uprave), Lukavac, Čitluk, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most

³³⁹ Cazin, Dobojski Istok, Gornji Vakuf-Uskoplje, Ilijadža, Kupres, Lukavac, Orašje, Prozor-Rama, Sapna, Zavidovići, Donji

zahtjev za inspekcijski nadzor, obavještavaju o provedenom postupku i poduzetim mjerama u roku od 15 dana od dana okončanja inspekcijskog nadzora bez dostavljanja zapisnika.³⁴⁰ Općina Konjic dostavlja zapisnik ukoliko je stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor i stranka u postupku, a ako nije dostavljaju joj obavijest o poduzetim mjerama. Slično navedenom Općina Posušje stranci, koja je zatražila inspekcijski nadzor, u zakonskom roku, pisanim putem dostavlja obavještenje o učinjenom nadzoru, a ukoliko prijavljena stranka ima pravni interes, odnosno stranka je u postupku, ima pravo da bude nazočna inspekcijskom pregledu, kao i mogućnost u zapisniku priložiti svoju primjedbu, a nakon što se stranci dostavi rješenje ima pravo na pravni lijek. Općina Usora strankama koje su zatražile vršenje inspekcijskog nadzora dostavlja informaciju o obavljenom inspekcijskom nadzoru, bez zapisnika, a stranci koja to posebno zatraži zapisnik daje na uvid, dok u Općini Tešanj ukoliko stranka zatraži dostavlja joj se kopija zapisnika.

Na osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine uvid u zapisnik mogu izvršiti stranke u JLS Tuzli, Bosanskoj Krupi, Centru Sarajevo, Starom Gradu Sarajevo i Vitezu. U Općini Vareš pravo na zapisnik zavisi od vrste predmeta. Grad Mostar, sukladno sa zakonom o upravnom postupku, stranci koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da uzvrši uvid u predmet, pa samim tim i zapisnik, te putem Službe za informiranje dobije sve potrebne informacije iz pokrenutog predmeta, a inspektor je obvezan pismenim putem obavijestiti podnositelja zahtjeva o svim poduzetim mjerama u konkretnom predmetu. U inspekcijskom postupku inspektor sačinjava zapisnik, te jedan primjerak ostavlja kod osobe kod koje se vrši uviđaj.

JLS Gradačac, Gračanica, Novo Sarajevo i Banovići, navode da stranka nema pravo na zapisnik. Općina Travnik navodi da stranka ima samo pravo na uvid u zapisnik, dok je u Općini Ilijaš to pravo omogućeno samo subjektu nadzora.

Slična situacija je i vezano za korištenje prava na pravni lijek. Pitanje u istraživanju se odnosilo na pristup pravnom lijeku u odnosu na podnositelja zahtjeva za inspekcijski nadzor, dok odgovori inspekcijskih organa su se uglavnom referirali na pravo stranke, istodobno ukazujući da podnositelj prijave se ne smatra strankom u postupku.

Zaprimaljeni odgovori ukazuju na različite prakse, kako u pogledu subjekta koji ima pravo na pristup pravnom lijeku, tako i u pogledu nadležnosti organa za postupanje po istom. Subjekt inspekcijskog nadzora koji nije zadovoljan inspekcijskim nadzorom ima pravo na pravni lijek³⁴¹, međutim, pojavljuju se razlike u načinu korištenja istog. Primjera radi, Grad Cazin stranke koje koriste pravo na pravni lijek upućuje Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove, Općina Gornji Vakuf-Uskoplje navodi da stranka ima pravo prigovora na postupanje općinskih inspektora općinskom načelniku kao rukovoditelju tijela/organa. Slična situacija je i u Općini Drvar, gdje stranka ima pravo žalbe drugostupanjskom žalbenom vijeću Općine Drvar.

U Gradu Bihaću, Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciiju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciiju podnositelj zahtjeva može se obratiti rukovoditelju nadležnog organa za vršenje inspekcijskih poslova radi zaštite svojih prava u roku tri mjeseca od dana saznanja za učinjenu

Vakuf, Čelić, Čitluk, Goražde, Jablanica, Jajce, Sanski Most, Kiseljak, Kreševo, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Visoko, Drvar, Široki Brijeg

³⁴⁰ Bihać, Kalesija, Ljubuški, Bugojno, Busovača, Hadžići

³⁴¹ Dobojski, Kalesija, Kupres, Lukavac, Orašje, Prozor-Rama, Donji Vakuf, Cazin, Čitluk, Goražde, Jablanica, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Kreševo, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Visoko, Tešanj, Stari Grad, Široki Brijeg

povredu, a najkasnije u roku šest mjeseci od dana učinjene povrede, dok u Gradskom organu uprave Grada Bihaća ima pravo na žalbu u roku od osam dana.

Općina Ilijadža navodi da subjekti, koji su samo inicijatori pokretanja upravnog postupka, nemaju svojstvo stranke u postupku i ne mogu sudjelovati u postupku. U Gradu Mostaru nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo prigovora na postupak koji vodi nadležni inspektor, te ima pravo da od strane Upravne inspekcije pokrene postupak radi toga što je nezadovoljna provođenjem postupka u konkretnom predmetu, ali, prije svega, stranka mora dokazati svoj status stranke (po ZUP), odnosno da ima pravni interes u postupku koji se vodi.

U Općini Sapna stranka ima pravo na pravni lijek ukoliko je stranka u upravnom postupku. U Gradu Tuzli samo zainteresirana stranka u postupku ima pravo na pravni lijek.

Općina Vareš navodi da ima pravo na pravni lijek ako je to propisano zakonom, dok u Općini Vitez stranka na obavljenje može uputiti prigovor, a u Općini Zavidovići je to moguće u svakom upravnom postupku.

U Općini Busovača stranka, koja je zatražila inspekcijski nadzor, ima pravo na pravni lijek jer rješenja koja su donijeli inspektori dostavljaju i zainteresiranim strankama u postupku. Interesantno je istaći da u Općini Travnik pravo na pravni lijek stranka ima samo kada se inspektor oglasi nenađežnim za postupanje. U JLS Ilijadži i Kakanju nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor nema pravo na pravni lijek.

Kada se govori o djelokrugu rada, onda je za efikasno funkcioniranje inspekcije važno sačinjavanje planova rada. Prema dostavljenim odgovorima, plan rada ima većina inspekcijskih organa³⁴², koji se izrađuje u ovisnosti od organa do organa na godišnjoj, tromjesečnoj, mjesecnoj i tjednoj razini. Šef službe u suradnji sa inspektorima najčešće izrađuje godišnji plan.

Plan rada nemaju JLS Kupres, Prozor-Rama, Čelić, Čitluk, Usora, Tešanj i Gornji Vakuf-Uskoplje tako da inspektori postupaju po prijavama i zahtjevima pravnih i fizičkih osoba, te vlastitim obilascima terena i uočavanju nedostataka - kršenja propisa za radnje koje su u nadležnosti općinskih inspekcija.

Većina inspekcijskih organa nije zaprimala pritužbe subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmetom nadzora³⁴³, međutim postoje takvi slučajevi³⁴⁴, a pritužbe su u nekim slučajevima bile usmene.³⁴⁵

Općini Kakanj subjekti nadzora se redovno žale na bilo kakvo postupanje inspektora, bilo da je malo intervencija, ili puno, ili samu pojavu inspektora. U Općini Novo Sarajevo je zaprimljena samo jedna usmena pritužba u jednom slučaju, ali je svaki

³⁴² Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Gradačac, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Kakanj, Ilijadža, Ljubuški, Bihać (Gradski organ uprave), Kalesija, Novi Grad Sarajevo, Orašje, Tuzla, Vareš, Vitez, Zavidovići, Bosanska Krupa, Bugojno, Goražde, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Posušje, Kiseljak, Livno, Maglaj, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Travnik, Mostar, Visoko, Drvar, Stari Grad Sarajevo, Široki Brijeg, Ilijadža

³⁴³ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Gračanica, Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građavinsku inspekciju), Ilijadža, Kupres, Ljubuški, Orašje, Prozor-Rama, Sapna, Tuzla, Vareš, Vitez, Donji Vakuf, Čelić, Bosanska Krupa, Bugojno, Busovača, Čitluk, Goražde, Jablanica, Hadžići, Jajce, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most, Kiseljak, Kreševio, Livno, Maglaj, Usora, Stolac, Tomislavgrad, Banovići, Mostar, Visoko, Tešanj, Drvar, Široki Brijeg, Ilijadža

³⁴⁴ Dobojski Istok, Kalesija, Lukavac, Zavidovići, Posušje, Travnik, Stari Grad Sarajevo

³⁴⁵ Novo Sarajevo, Gradačac

inspeksijski nadzor tog subjekta bio iniciran prijavom stranke, subjekt nadzora je to znao, i subjekt nadzora je bio uvijek u prekršaju. Inspeksijski organi svoj odnos ili suradnju sa ispekcijsama uspostavljenim na drugim razinama vlasti ocjenjuju kao zadovoljavajuću³⁴⁶, dobru³⁴⁷, relativno dobru³⁴⁸, kao korektnu³⁴⁹ ili kao odličnu³⁵⁰, međutim postoje i pojedini inspeksijski organi koji svoj odnos sa ispekcijsama uspostavljenim na drugim razinama ocjenjuju kao slabu³⁵¹ ili lošu³⁵².

Grad Gradačac navodi da je suradnja sa drugim inspekcijsama nikakva, te da pojedinačno inspektori obavljaju nadzor bez upoznavanja ove inspekcije, čak i po prosljeđenom zahtjevu, kao i da ne raspolažu sa informacijama o poduzetim mjerama drugih inspekcijskih na području Grada. Slično je u JLS Tomislavgrad i Drvar, gdje je odnos Općinske inspekcije sa kantonalm/županijskom i Federalnom inspekcijom nije na zadovoljavajućoj razini, nema nikave suradnje, i općinska inspekcija ne zna kad su druge inspekcijske na terenu.

Općina Bugojno navodi da se suradnja ogleda samo po pitanju rješavanja žalbi, jer je kantonalni inspektor drugostupanjski organ za rješavanje žalbe na rješenje općinskog inspektora. Općina Posušje ističe da ne postoji koordinacija, pa tako ni suradnja sa inspekcijsama koje su uspostavljene na drugim razinama vlasti, što predstavlja velik problem, npr. o njihovima aktivnostima, predmetu i subjektima nadzora, dok u Općini Kiseljak suradnja postoji, ali nije na zavidnoj razini.

Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju Grada Bihaća navodi da je inspekcija samostalna u radu, ali ovisna o tehničkim, organizacionim i drugim uvjetima koji direktno ili indirektno utječu na motivaciju, efikasnost u radu, kvalitet i konačno realiziranje donesenih rješenja. Također, kao problem ističu sporost u popunjavanju upražnjenih radnih mjesta i mali broj izvršitelja na poslovima urbanističko-građevinske inspekcije, što uzrokuje nedostatak kontinuiranog inspeksijskog nadzora i preventivnog djelovanja inspekcije na terenu, a kao posljedica toga je povećani broj bespravnih graditelja.

JLS Novo Sarajevo, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Čelić, Sanski Most i Tešanj, također ukazuju na problem nedostatka ljudskih resursa.

Grad Ljubuški navodi da bi postupak inspeksijskog nadzora trebalo bi da bude jedinstven za sve bez obzira na razinu vlasti, a prava i obveze inspektora jasno definirana. Isto tako postojanje nekvalitetnih podzakonskih akata ili, pak, njihovo nepostojanje, kao i zakonska regulativa utječe na kvalitet rada inspekcije, kao slabost navedene od strane JLS Bihać (Gradski organ uprave) Hadžići, Ilijaš, Jajce, Banovići i Drvar. Općina Travnik kao slabost navodi nedostatak županijskog/kantonalnog zakona o inspekcijsama, a Općina Vitez nedostatak pravnog okvira za rješavanje brojnih predmeta.

³⁴⁶ Cazin, Gornji Vakuf-Uskoplje, Lukavac, Orašje, Sapna, Bihać (Gradski organ uprave), Vareš, Bosanska Krupa, Busovača, Jablanica, Kreševlo, Usora, Mostar, Visoko, Ilijaš

³⁴⁷ Dobojski Istok, Gračanica, Kakanj, Vitez, Zavidovići, Čitluk, Hadžići, Široki Brijeg

³⁴⁸ Bihać (Služba za urbanističko planiranje, građenje i urbanističko-građevinsku inspekciju, Odsjek za urbanističko-građevinsku inspekciju), Centar Sarajevo, Tuzla

³⁴⁹ Kalesija, Kupres, Novo Sarajevo, Donji Vakuf-Uskoplje, Čelić, Jajce, Sanski Most, Maglaj, Banovići, Novo Sarajevo, Tešanj, Stari Grad Sarajevo

³⁵⁰ Ilidža, Grad Goražde, Stolac

³⁵¹ Prozor-Rama,

³⁵² Bugojno, Konjic, Livno, Travnik

Pojedina inspekcijska tijela smatraju da je potrebno sistematizirati posebnu službu za inspekcijske poslove ili organizirati posebnu upravu³⁵³, a u Općini Vareš nisu formirane inspekcije propisane zakonom (vodna, sanitarna, putna), niti poseban odsjek. Grad Goražde smatra da je glavna slabost to što je u okviru Grada Goražde organizirana samo jedna inspekcija.

Općina Stari Grad Sarajevo je kao slabost navela veliki broj prijava bez osnova, što iziskuje da se izvrši inspekcijski nadzor, na terenu utvrdi da je lažna prijava, ili se prijavljuje nešto za što postoje odobrenja nadležnih službi.

Općina Bugojno je, između ostalog, navela da je inspektor prepušten sam sebi, nema timskog rada na terenu, niti tematskih sastanaka sa nadležnim službama, na osnovu kojih bi se mogle odrediti obostrane smjernice u radu kako inspektora, tako i radu službi.

Nedostatak suradnje sa drugim službama istakli su JLS Livno, Jablanica i Tomislavgrad.

Općina Visoko navodi da s obzirom na to da su inspektori samostalni u radu i da Odsjek za inspekcijske poslove raspolaže materijalno-tehničkim uvjetima, nema prepreka unutar organizacije koje bi utjecale na efikasnost rada inspekcije. JLS Gračanica, Ilijadža, Zavidovići i Donji Vakuf navode da nema slabosti.

Kao najveće prepreke većina inspekcijskih tijela/organa pojedini gradovi/općine navode zakonodavstvo³⁵⁴, nedostatak materijalnih sredstava.³⁵⁵ U svezi sa navedenim u Općini Stolac se u inspekcijskom uredu nalazi samo jedan kompjutor, što umanjuje efikasnost rada, a u Općini Tomislavgrad nedostaju materijalna sredstva za uzimanje i analizu uzoraka po pojedinim oblastima.

Nedovoljna edukacija je prepreka za efikasniji rad u mnogim općinama/gradovima³⁵⁶, Općina Jablanica navodi nedostatke edukacija sa primjerima iz prakse kako bi pomogli u rešavanju konkretnih slučajeva.

Pojedini inspekcijski organi kao najveće prepreke navode nedostatak ljudskih resursa³⁵⁷, pa tako Općina Novo Sarajevo ističe da česta promjena inspektora dovodi do smanjenja broja izvršitelja, a samim tim se gubi kontinuitet u postupanju.

Interesantan primjer je Općinska inspekcija Općine Drvar, koja kao najveću prepreku u radu ističe nepostojanje Kantonalnog zakona o inspekcijama u Kantonu/Županiji 10, slično kao i Općina Bugojno nepostojanje Zakona o inspekcijama u Srednjobosanskom kantonu. Općina Tešanj je, između ostalog, navela i nedostatak prinudnog izvršitelja inspekcijskih rješenja, nejasnu definiranost poslova inspektora u pojedinim oblastima na svim razinama, te sporo rješavanje žalbi na višim razinama i tužbi po pokrenutim upravnim sporovima.

JLS Gračanica, Ilijadža, Prozor-Rama, Usora i Kiseljak navode da nemaju prepreka u radu.

³⁵³ Lukavac

³⁵⁴ Cazin, Kakanj, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Vitez, Zavidovići, Goražde, Hadžići, Konjic, Centar Sarajevo, Sanski Most, Travnik, Visoko, Tešanj, Bugojno, Bihać, Banovići, Jajce, Bugojno

³⁵⁵ Lukavac, Orašje, Tuzla, Bihać (Gradski organ uprave), Zavidovići, Livno, Drvar, Banovići

³⁵⁶ Kalesija, Lukavac, Orašje, Sapna, Tuzla, Donji Vakuf, Jablanica, Stolac, Visoko, Drvar, Banovići, Livno

³⁵⁷ Gradačac, Novo Sarajevo, Bihać (Gradski organ uprave), Čelić, Goražde, Sanski Most

Inspeksijski organi, između ostalog, navode da pri efikasnom ostvarivanju inspekcijske funkcije najviše pomaže dobra i pravodobna suradnja sa drugim službama i inspekcijama³⁵⁸, organizacija rada unutar odsjeka³⁵⁹, timski rad³⁶⁰, samostalnost u radu³⁶¹ i dobra zakonska regulativa³⁶².

JLS Lukavac, Travnik i Goražde navode suradnju sa građanima kako efikasan način ostvarivanja inspekcijske funkcije.

Iz dostavljenih odgovora proizilazi da bi doprinijeli unaprjeđenju rada inspekcijskih organa u općinama/gradovima između ostalog: bolja kadrovska opremljenost³⁶³; institucionalna zaštita integriteta inspektora³⁶⁴; povećan broj edukacija za sve inspektore³⁶⁵; bolja zakonodavna regulativa³⁶⁶; bolja opremljenost inspektora/službi³⁶⁷; bolja suradanja sa drugim organima³⁶⁸.

2.4. Brčko distrikt Bosne i Hercegovine

Zakonom o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁶⁹ propisano je obavljanje inspekcijskog nadzora u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Distrikt) radi osiguranja izvršavanja zakona i drugih propisa, načela inspekcijskog nadzora, organizacija inspekcije, obveze, odgovornosti i ovlaštenja inspektora, prava i obveza subjekta nadzora, postupak inspekcijskog nadzora, posebne radnje inspektora, odnosi inspekcijskih i drugih organa, zajedničko vršenje inspekcijskog nadzora, status inspektora i druga pitanja od značaja za funkcioniranje inspekcijskog sistema u Distriktu.

Inspeksijski nadzor, sukladno sa navedenim zakonom i drugim propisima, vrše inspektori Vlade Distrikta, kao osobe sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.³⁷⁰ Inspektorat je sektor Vlade Distrikta koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Distrikta i Bosne i Hercegovine.³⁷¹

Za potrebe sačinjavanja Specijalnog izvješća relevantne podatke dostavili su Kancelarija/Ured gradonačelnika-Inspektorat³⁷²(u daljem tekstu: Inspektorat) i Direkcija za finansije/financije Brčko distrikta BiH, Finansijska inspekcija Porezne uprave Brčko distrikta BiH.³⁷³

³⁵⁸ Gračanica, Kakanj, Lukavac, Zavidovići, Čitluk, Jablanica, Tomislavgrad

³⁵⁹ Gradačac

³⁶⁰ Kalesija

³⁶¹ Stolac, Travnik, Vitez

³⁶² Novo Sarajevo, Tuzla, Busovača, Konjic, Kiseljak

³⁶³ Gračanica, Gradačac, Bihać, Lukavac, Novo Sarajevo, Tuzla, Bugojno, Konjic, Tešanj

³⁶⁴ Kalesija, Zavidovići, Visoko

³⁶⁵ Kalesija, Ljubuški, Goražde, Jablanica

³⁶⁶ Ljubuški, Busovača, Hadžići, Jajce, Travnik, Mostar

³⁶⁷ Novo Sarajevo

³⁶⁸ Novo Sarajevo, Konjic, Sanski Most, Drvar

³⁶⁹ Zakon o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 24/2008, 25/2008 , 20/2013, 16/2018, 8/2019 i 11/2020)

³⁷⁰ Članak 5.

³⁷¹ Članak 12.

³⁷² Akt Ureda Gradonačelnika-Inspektorata broj broj predmeta: 33-003505/20, broj akta: 01.6-0049 AI-002/20 od 08.10.2020. godine.

³⁷³ 20.10.2019. godine

2.4.1. Ured gradonačelnika-Inspektorat

Zakonom o inspekcijskim radovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁷⁴ propisano je obavljanje inspekcijskog nadzora u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko distrikta BiH) radi osiguranja izvršavanja zakona i drugih propisa, načela inspekcijskog nadzora, organizacija inspekcije, obveze, odgovornosti i ovlaštenja inspektora, prava i obveze subjekta nadzora, postupak inspekcijskog nadzora, posebne radnje inspektora, odnosi inspekcijskih i drugih organa, zajedničko vršenje inspekcijskog nadzora, status inspektora i druga pitanja od značaja za funkcioniranje inspekcijskog sustava u Distriktu.

Inspeksijski nadzor, sukladno sa navedenim zakonom i drugim propisima, vrše inspektori Vlade Distrikta, kao osobe sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima.³⁷⁵ Inspektorat je sektor Vlade Distrikta koji samostalno obavlja poslove utvrđene propisima Distrikta i Bosne i Hercegovine.³⁷⁶

Propisi koji su u primjeni u Brčko distriktu BiH usvojeni i doneseni su od nadležnih organa Bosne i Hercegovine, Brčko distrikta BiH, entiteta, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine i Republike Bosne i Hercegovine, te od Supervizora za Brčko putem obvezujućih naloga sukladno i na osnovu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Konačne odluke Arbitražnog tribunala za spor oko međuentitetske linije razgraničenja u oblasti Brčkog³⁷⁷.

Propisi usvojeni od strane organa vlasti Brčko distrikta BiH, kao i Supervizora za Brčko doneseni putem obvezujućih naloga, u Brčko distriktu BiH primjenjuju se temeljem Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁷⁸.

2.4.1.1. Proračun

Inspektorat Brčko distrikta BiH nije samostalna upravna organizacija, nego dio organa javne uprave Brčko distrikta BiH Ureda gradonačelnika, stoga nema samostalan proračun, nego se unutar organa javne uprave u proračunu Brčko distrikta BiH izdvaja iznos za potrebe Inspektorata Brčko distrikta BiH.

U proračunu za 2019. godinu za potrebe Inspektorata Brčko distrikta BiH odobreno je ukupno 2.379.436,00 KM.

2.4.1.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja trenutno posjeduje Inspektorat ne zadovoljavaju njegove potrebe. Ovo posebno kada je u pitanju računarska oprema koja je zastarjela, kao i dio službenih vozila, uredska oprema i ostalo.

³⁷⁴ Zakon o inspekcijskim radovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 24/2008, 25/2008 , 20/2013, 16/2018, 8/2019 i 11/2020)

³⁷⁵ Članak 5.

³⁷⁶ Članak 12.

³⁷⁷ „O prethodnom postoje relevantne odluke nadležnih organa Bosne i Hercegovine i Supervizora za Brčko objavljene u Službenom listu Republike Bosne i Hercegovine, br. 2/92, 6/94 i 13/94 i u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, br. 23/06, 1/08 i 37/12).“

³⁷⁸ Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine-pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 2/10).

Rad se obavlja djelomično u prostoru koji je vlasništvo Brčko distrikta BiH, a djelomično u iznajmljenom prostoru.

Postojeći radni prostor, u odnosu na trenutni broja uposlenih, ne odgovara potrebama Inspektorata Brčko distrikta BiH, nije adekvatan za smještaj, potrebe, rad i aktivnosti Inspektorata Brčko distrikta BiH. Kako se u odgovoru navodi: “*Uredi, uredski namještaj, unutarnje uređenje ureda i općenito zgrada u kojoj se nalazi Inspektorat Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne zadovoljavaju ni minimum uvjeta za normalan rad i funkcioniranje, posebno u zimskom razdoblju (ne postoji centralno grijanje, loša izolacija i slično)*”.

Pristup zgradi (samo ulaz i prizemlje) za sve osobe je omogućen. Međutim, prostor nema lift, iako je potreban za starije osobe i osobe koje se teže kreću ili osobe sa invaliditetom, jer su svi uredi na višim katovima, tako da su svi građani, odnosno stranke, uskraćene za kvalitetan pristup uredima, iako potreba za tim postoji.

2.4.1.3. Ljudski resursi

Struktura uposlenih utvrđena je Organizacionim planom Ureda/Kancelarije gradonačelnika Brčko distrikta BiH. Zaposlena su 64 uposlenika po Organizacionom planu Ureda/Kancelarije gradonačelnika Brčko distrikta BiH i Inspektorat posjeduje dovoljno kapaciteta za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti.

Upravnjena su četiri radna mjesta. Broj uposlenih i njihova školska spremu su usklađeni sa odredbama unutarnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje.

Uposlenici Inspektorata imaju plaću utvrđenu Zakonom o plaćama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta BiH³⁷⁹, a glavni inspektori i inspektori imaju i dodatak na ovlasti od 15 % od osnovne plaće za efektivno radno vrijeme. Nema dodataka na težinu posla i terenski rad i dodatak na ovlasti se razlikuje od načina na koji je ovo pitanje regulirano na entitetskoj razini.

Pitanje odgovornosti uposlenika Inspektorata Brčko distrikta BiH uređeno je Zakonom o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH³⁸⁰ i Pravilnikom o disciplinskom postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti službenika i namještenika u organima javne uprave Brčko distrikta BiH³⁸¹.

Kodeks ponašanja se poštuje.

Uposlenici Inspektorata imaju organizirane edukacije koje nisu iste za sve uposlenike. Kod nekih su to redovne edukacije, kod nekih edukacije vezane za određene projekte, dok za neke uopće nisu organizirane edukacije, ili su vrlo rijetke.

Edukacije su različitih vrsta, ovisno o tome tko je organizator edukacije, šta se želi postići, kome je ista upućena, kao i ovisno od određenih projekata.

U kontekstu prethodnog, neke edukacije opravdaju u potpunosti očekivanja, dok kod nekih je to djelomično, a kod nekih ispod očekivanja. Općenito, edukacije su uvijek potrebne.

³⁷⁹ Zakon o platama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 8/19, 10/19 i 12/19)

³⁸⁰ Zakon o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 99/14, 4/15, 17/15, 37/15, 48/16, 9/17, 50/18, 14/19, 15/19 i 24/20)

³⁸¹ Pravilnik o disciplinskom postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti službenika i namještenika u organima javne uprave Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 42/14).

Za unaprjeđenje djelokruga inspekcija poželjno bi bilo organizirati edukacije na aktualne teme iz usklađivanja i usuglašavanja propisa s EU zakondavstvom i Zakona o upravnom postupku (praktična primjena Zakona o upravnom postupku).

2.4.1.4. Pitanja iz djelokruga rada

Inspektorat Brčko distrikta BiH nema uspostavljenu vlastitu bazu predmeta.

Ianspekcijskih nadzora tijekom 2018. godine izvršeno je:

1. po prijavi građana:

- Odsjek inspekcije poslovanja – 162
- Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline – 221
- Odsjek inspekcije djelatnosti – 704

2. po službenoj dužnosti (ex officio):

- Odsjek inspekcije poslovanja – 2.316
- Odsjek inspekcije zaštite zdravlja i okoline – 3.162
- Odsjek inspekcije djelatnosti – 2.928

Građani se svakodnevno obraćaju uposlenicima Inspektorata Brčko distrikta BiH (telefonski, osobno, ili putem pisanih podnesaka), a evidencija postoji samo za pisane podneske (inicijative).

Ukupan broj rješenja koje je donio Inspektorat Brčko distrikta BiH u 2018. godini je 1.645, od toga su u 1.582 određene upravne i druge mjere. Rješenja su se uglavnom odnosila na nalaganje otklanjanja nedostataka kod subjekata nadzora, nalaganje određenih zabrana, nalaganje pribavljanja dozvola, i ostalih mjera iz nadležnosti pojedinih inspekcija.

Inspektorat Brčko distrikta BiH je u 2018. godini ukupno izdao 375 prekršajnih naloga, a u 2019. godini 262 prekršajna naloga.

Pred Temeljnim/Osnovnim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine Inspektorat je u 2018. godini pokrenuo 25, a u 2019. godini 27 prekršajnih postupaka.

U 2018. i 2019. godini nije podnijeta nijedna prijava nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru i pravo na žalbu drugostupanjskom tijelu, sukladno sa važećim propisima (Apelaciona komisija Vlade Brčko distrikta BiH).

Sukladno sa Zakonom o inspekcijama Brčko distrikta BiH³⁸² Plan rada za narednu godinu dostavlja se gradonačelniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine najkasnije do 30.09. tekuće godine.

Plan rada se prati preko kvartalnih i godišnjeg izvješća koja Inspektorat Brčko distrikta BiH dostavlja na razmatranje Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Inspektori su samostalni u radu i vode postupak inspekcijskog nadzora po službenoj

³⁸² Zakon o inspekcijama Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 24/08, 25/08, 20/13, 16/18, 8/19, 11/20 i 24/20)

dužnosti. Ukoliko postoji inicijativa za inspekcijski nadzor, ili postoji zadatak ili zahtjev tijela/organa, ili institucija za inspekcijskim nadzorom, glavni inspektor kao neposredno prepostavljeni istu proslijedi postupajućem inspektoru. Osim toga, inspektori sami na osnovu saznanja obavljaju inspekcijske nadzore kod subjekata nadzora.

Sukladno sa Zakonom o inspekcijama Brčko distrikta BiH postoji mogućnost da glavni inspektor izda i nalog za inspekcijski nadzor.

Bilo je pritužbi subjekata nadzora da su u kratkom roku više puta bili predmet nadzora, no s obzirom na to da se o istom ne vodi posebna evidencija, ne može se dobiti točan broj pritužbi te vrste, kako se navodi u odgovoru: „*U 2019. godini možda 2 ili 3*“.

Svoj odnos i suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti Inspektorat ocjenjuje dobrom i korektnom.

Kao slabosti i prepreke koje utječu na efikasnost rada inspekcije navedeno je zakonodavstvo.

Prepreke koje utječu na rad su:

- nedostatak adekvatnog prostora, nove opreme i službenih vozila,
- nedostatak kontinuiranih edukacija svih uposlenika, a posebno inspektora iz svih upravnih oblasti za koje se obavljaju inspekcijski nadzori.

Inspektoratu pri efikasanom ostvarivanju inspekcijske funkcije pomaže Zakon o inspekcijama Brčko distrikta BiH (preventivne mjere).

Mišljenja su da bi: „*rad bio efikasniji ukoliko bi Inspektorat Brčko distrikta Bosne i Hercegovine bio samostalna upravna organizacija. Zatim, smještaj u adekvatan prostor, nabava nove opreme i službenih vozila, te kontinuirane edukacije iz svih upravnih oblasti svih uposlenika, a posebno inspektora koji obavljaju inspekcijski nadzor, znatno bi doprinijeli poboljšanju rada i funkcioniranju Inspektorata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Osim prethodnog, donošenje kvalitetnih i jasnih propisa u velikoj mjeri bi olakšao rad Inspektorata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*“.

2.4.2. Direkcija za finansije/financije Brčko distrikta BiH, Finansijska inspekcijska porezne uprave Brčko distrikta BiH

U odgovoru se navodi da u obavljanju inspekcijskog nadzora iz okvira svoje djelatnosti Direkcija za finansije/financije Brčko distrikta BiH, Finansijska inspekcijska porezne uprave Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: Finansijska inspekcijska) primjenjuje: „*Zakon o Poreskoj upravi, Zakon o porezu na dobit, Zakon o porezu na dohodak, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zapošljavanju i pravima za vrijeme neuposlenosti, zakon o PIO (RS i F BiH), Zakon o zaštiti voda, Zakon o šumama, Zakon o fiskalnim sustavima, Zakon o platnim transakcijama, Zakon o financijskom poslovanju, Zakon o poduzećima, Zakon o igrama na sreću, Zakon o prekršajima, Zakon o računovodstvu, Zakon o visini stope zatezne kamate, Zakon o administrativnim taksama, Zakon o boravišnim taksama i Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti*“, te „*Zakon o upravnom postupku, Zakon o državnoj službi i druge opće zakone*“.

2.4.2.1. Proračun

Proračun za 2018. godinu iznosio je 54.438,18 KM, dok je za 2019. godinu iznosio 59.532,66 KM.

2.4.2.2. Materijalno-tehnička sredstva

Materijalno-tehnička sredstva koja posjeduje Financijska inspekcija Porezne uprave Brčko distrikta BiH ne zadovoljavaju potrebe za obavljanje inspekcijskih poslova. Inspekcija svoj rad obavlja u vlastitom prostoru koji ne zadovoljava potrebe u odnosu na broj uposlenih i ima ograničen pristup osobama sa invaliditetom.

2.4.2.3. Ljudski resursi

Organizacionim planom Direkcije za finansije/financije Brčko distrikta BiH je utvrđena struktura uposlenih.

Ukupno uposlenih u Financijskoj inspekciji je 19, što nije dovoljno za obavljanje radnih zadataka i poslova iz svoje nadležnosti. Upravnjena su dva radna mesta, a optimalan broj izvršitelja za efikasno izvršavanje mandata bi bio 22. Broj uposlenih i njihova školska sprema su uskladeni sa odredbama unutarnjeg akta kojim je uređeno ovo pitanje. Za obavljanje poslova inspektora neophodna je VSS sa minimalno 240 ETSC bodova, ekonomskog smjera i minimalno tri godine radnog iskustva nakon sticanja navedene stručne spreme. Pitanje dodatnih naknada/stimulacija za uposlenike vezano za težinu posla i terenski rad, regulirano je Zakonom o plaćama i postoje razlike u odnosu na upravne inspektore Inspektorata i policijske inspektore.

Pitanje odgovornosti uposlenika u radu regulirano je relevantnim zakonima, a važna stvar za očuvanje integriteta je neovisnost u radu. Uposleni nemaju organizirane redovne edukacije i sve vrste edukacija bi bile poželjne.

Kodeks ponašanja se poštaje u najvećoj mjeri, zabilježen je jedan slučaj kršenja i izrečena je disciplinska/stegovna mjera zbog lakše povrede službene dužnosti.

2.4.2.4. Pitanja iz okvira djelokruga rada

Financijska inspekcija ima uspostavljenu bazu podataka predmeta.

Tijekom 2018. godine, po službenoj dužnosti izvršeno je 596 inspekcijskih nadzora, evidentirano je 15 obraćanja građana, doneseno 437 rješenja, a u 233 slučaja donesena su rješenja kojima su određene upravne i druge mjere. Financijska inspekcija je pred nadležnim sudovima pokrenula 186 prekršajnih postupaka, a tri prijave su podnesene nadležnom tužilaštvu.

Stranka koja zatraži inspekcijski nadzor ima pravo da dobije zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru, a nezadovoljna stranka koja je zatražila inspekcijski nadzor ima pravo na pravni lijek.

Plan rada sačinjava šef Sektora zajedno sa glavnim inspektorima na godišnjoj i mjesечноj razini. Izbor kontrole se vrši na osnovu zahtjeva stranke, zahtjeva organa, liste rizičnih obveznika i redovnih kontrola. Izvršenje Plana rada prate glavni inspektori, a uspostavljene su evidencije kontroliranih obveznika.

Financijska inspekcija suradnju sa inspekcijama uspostavljenim na drugim razinama vlasti cijene nedovoljnom. Slabosti i prepreke koje utječu na efikasnost rada Financijske inspekcije su materijalna i kadrovska nepotpunjenost i neadekvatna zakonska regulativa, dok programska podrška najviše pomaže pri efikasanom ostvarivanju inspekcijske funkcije.

Edukacija inspektora bi doprinijela unaprjeđenju rada Financijske inspekcije.

III ŽALBE NA INSPEKCIJSKE ORGANE REGISTRIRANE U INSTITUCIJI OMBUDSMANA ZA LJUDSKA PRAVA BIH

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institucija), shodno odredbama Zakona o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine³⁸³ je neovisna institucija uspostavljena u cilju promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba, kako je garantirano posebno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog Ustava, koja će s tim u vezi nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njezinih entiteta i Brčko distrikta BiH sukladno sa odredbama ovog Zakona.

Postupak pred Institucijom ombudsmana pokreće se po žalbama građana i po službenoj dužnosti.

Ombudsman može dati preporuke vladinim organima u cilju usvajanja novih mjera. Tijela/organi vlade koji dobiju takve preporuke dužni su pismeno odgovoriti i obavijestiti Ombudsmana o učinku preporuka u roku koji je Ombudsman odredio.³⁸⁴

Informacije o svojim aktivnostima, uočenim povredama prava i preporukama u cilju otklanjanja istih Ombudsmani redovno, u okviru Godišnjeg izvješća o aktivnostima Institucije ombudsmana za ljudska prava, dostavljaju Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srbije³⁸⁵.

Žalbe na inspekcijske organe/tijela razmatraju se najčešće u okviru Odjela za praćenje ostvarivanja političkih i građanskih prava Institucije, pri čemu se ima u vidu da inspekcijski nadzor ima izuzetnu važnost pri provođenju cijelog niza pravnih akata na kojima se zasniva zaštita prava fizičkih i pravnih osoba.

U svom svakodnevnom radu Ombudsmeni se susreću sa žalbama građana izjavljenim na rad inspekcijskih organa na svim razinama vlasti. Za potrebe ovog izvješća analizirano je razdoblje od 2016. godine do 2019. godine, te utvrđen evidentan porast broja obraćanja građana po ovom osnovu.

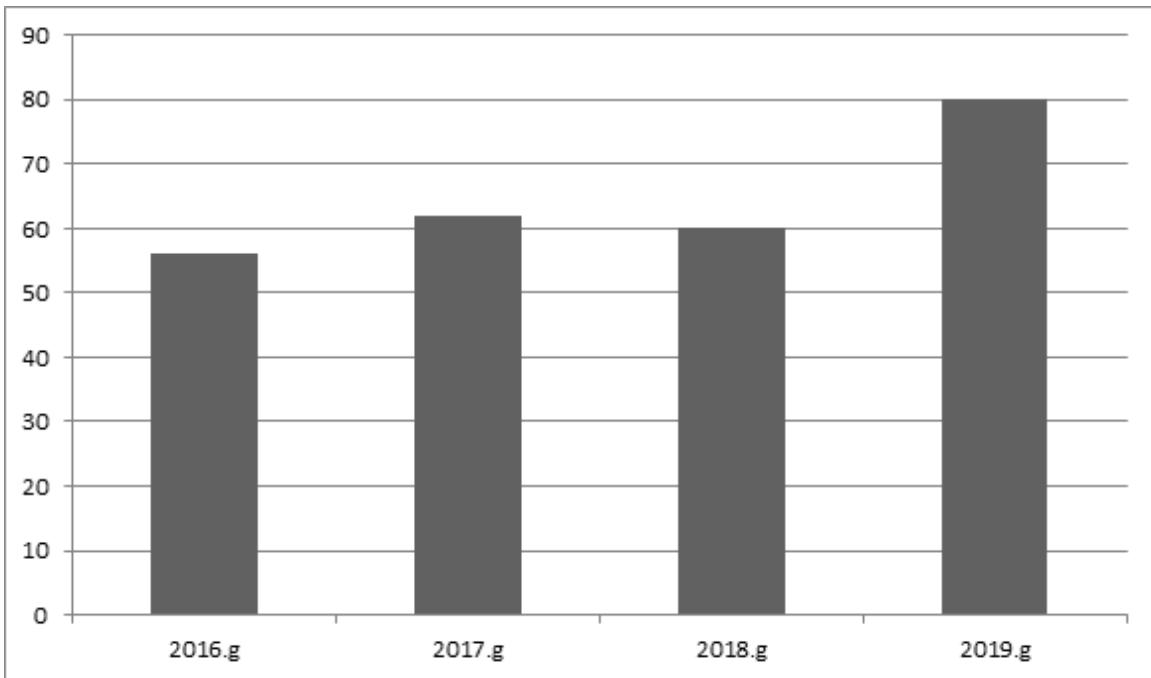
Godina	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj žalbi	56	62	60	80

Tabela - Broj zaprimljenih žalbi u razdoblju 2016. - 2019. godine

³⁸³ Zakon o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, (Službeni glasnik BiH, br. 32/00, 19/02, 35/04 i 32/06)

³⁸⁴ Članak 32. Stavak 1 Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine,

³⁸⁵ Čl. 34. i 35. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH,

Dijagram 1. Broj zaprimljenih žalbi u razdoblju 2016.-2019. godine

Analizom žalbi utvrđeno je da se žalbeni navodi najčešće odnose na:

- nepostupanje inspekcijskih tijela po prijavama građana,
- neblagovremeno vršenje inspekcijskog nadzora,
- nepoduzimanje propisanih zakonskih radnji od strane inspekcijskih tijela,
- neupućivanje, odnosno dostavljanje predstavke ili žalbe građanina nadležnom tijelu u slučaju nenadležnosti,
- nesprovodenje mjera utvrđenih donesenim rješenjima,
- nesprovodenje postupka prinudnog izvršenja.

Prethodnih godina Ombudsmani su u svojim preporukama i godišnjim izvješćima ukazivali da su tijela i organi vlasti dužni osigurati nadzor nad provođenjem zakonskih propisa, jer samo reguliranje bilo koje oblasti je suštinski bez efekta ukoliko ne postoji efikasan mehanizam nadzora praktične provedbe. Bez obzira na eventualni ishod inspekcijskog postupka po prijavi, odnosno činjenicu hoće li se nakon provedenog inspekcijskog nadzora utvrditi kršenje propisa, sama činjenica da se inspekcijski nadzor ne vrši, predstavlja kršenje prava i neizvršavanje pozitivnih obveza koje za vlasti proizlaze kako na osnovu zakona i ustava, tako i na osnovu niza međunarodnih dokumenata.

Iako je u svome radu inspektor dužan surađivati s drugim državnim organima, pravnim licima, udruženjima, sredstvima javnog informiranja, građanima i drugim subjektima u pitanjima od značaja za efikasno provođenje propisa nad kojima vrše inspekcijski nadzor, kao i radi sprječavanja i otklanjanja štetnih posljedica, te obavijestiti nadležni organ/tijelo ukoliko prigodom vršenja inspekcijskog nadzora uoči određene nejasnoće i nedostatke u primjeni zakona i drugih propisa, razmatrane su žalbe zbog neupućivanja predstavke/zahtjeva za provođenje inspekcijskog nadzora nadležnom organu.

Neblagovremeno i nedjelotvorno postupanje inspekcijskih organa najočitije je u slučajevima prijava zbog nelegalne gradnje stambenih i poslovnih objekata. Ovdje je potrebno naglasiti

da tijekom vremena u kojem nisu poduzete zakonite radnje završavaju se izvođački radovi na objektima, njihovi vlasnici pokreću postupke legalizacije istih, koji mogu trajati i više godina zbog slabosti administrativnog aparata, što može proizvesti nesagledive posljedice ne samo u smislu povrede prava na pravnu zaštitu, nego i povrede imovinskih prava građana.

Iz žalbi koje su razmatrane od strane Ombudsmana može se izvesti zaključak da značajan problem predstavlja i nesprovođenje mjera prinudnog izvršenja donesenih u postku pred nadležnim inspektoratom. Naime, utvrđeno je da tijekom postupka inspektori konstatiraju povredu prava, donesu rješenje kojim se utvrdi propust, nalože zakonom propisanu mjeru i tu završavaju svoj rad.

Samo donošenje rješenja, čije se izvršenje neće pratiti, niti poduzeti sve mjere predviđene zakonom, ne predstavlja adekvatnu zaštitu prava građana, čime se s pravom dovodi u pitanje svrha inspekcijskog nadzora.

Nadalje, nemogućnost izvršenja inspekcijskog nadzora zbog nedostatka stručnih kadrova predstavlja izostanak pravne zaštite građana u cijelosti.

U nastavku dajemo kraći pregled praktičnih primjera iz prakse Institucije.

Primjer:³⁸⁶ Podnositelj žalbe kao odgovornu stranu označio je Upravu za inspekcijske poslove Kantona 10. Navodi da je odgovornoj strani podnio zahtjev za inspekcijsku kontrolu u Javnom poduzeću „LI ČISTOĆA“ d.o.o. Livno, pa od Institucije traži da prati rad inspekcijskog organa po podnesenom zahtjevu, a radi zaštite prava na odlučivanje u razumnom roku. Odgovorna strana obavijestila je Ombudsmane da je protiv poslodavca i odgovorne osobe društva pokrenut prekršajni postupak i izdat prekršajni nalog, o čemu je obaviješten i podnositelj žalbe.

Primjer: Podnositelj žalbe³⁸⁷ odgovornom stranom označio je Općinu Bužim zbog nadogradnje garaže čime se, kako navodi, zagrađuje njegovo dvorište. Iz dostavljene dokumentacije proizlazi da je Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Bihać dana 15.08.2016. godine donijela rješenje kojim se naređuje vlasniku garaže da ukloni bespravno izgrađeni pomoćni objekat i uspostavi prвobitno stanje na terenu, ukoliko u tom razdoblju ne pribavi odobrenje za izgrađeni pomoćni objekat. Nakon prijama žalbe, Ombudsmani su se obratili Kantonalnoj inspekciji koja je u svom odgovoru navela da „sprovođenje navedenog rješenja nije moguće jer Općina Bužim nema ni građevinskog inspektora, kao ni službu za rušenje“. Ombudsmani su dana 06.03.2017. godine izdali preporuku Općini Bužim da poduzme sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se formirale službe za rušenje i izvršilo rješenje Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Bihać od 15.08.2016. godine. Općina Bužim je dana 06.07.2017. godine dostavila odgovor u kojem se navodi da je „završen postupak izbora građevinskog i komunalnog inspektora, te da je rješenjem postavljen građevinski i komunalni inspektor Općine Bužim dana 20.05.2017. godine i imenovanom dostavljen na nadležno postupanje predmet podnositelja žalbe“ čime je preporuka Ombudsmana ispoštovana.

Primjer: Postupajući po žalbi koja je upućena Ombudsmanima, radi zaštite radnih prava i zbog diskriminacije na radnom mjestu³⁸⁸, nadležna kantonalna inspekcija rada (pri Kantonalnoj upravi za inspekcijske poslove Kantona Sarajevo) oglasila se nenađežnom, odnosno odbacila je žalbu podnositeljice žalbe zbog nenađežnosti³⁸⁹.

³⁸⁶ Ž-LI-05-46/19

³⁸⁷ Ž-BL-05-496/16, preporuka broj: P-56/17

³⁸⁸ Ž-SA-04-964/18;

³⁸⁹ Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona;

Jasno upoznaju Ombudsmane da su nenađležni za zaštitu pojedinačnih prava radnika, odnosno da je potrebno zatražiti zaštitu radnih prava sudskim putem. Međutim, u sličnoj pravnoj situaciji, u drugom predmetu³⁹⁰, radi zaštite radnih prava, Kantonalna uprava za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona izvršila je inspekcijsku kontrolu.

Primjer: Ombudsmani su zaprimili žalbu³⁹¹ zbog neizvršavanja Rješenja o uklanjanju objekta i Zaključka o dozvoli izvršenja prinudnim putem inspekcije Općine Bugojno u postupku uklanjanja bespravno izgrađenog dimnjaka i kotlovnice od strane jednog poduzeća. Nakon sprovedenog postupka istraživanja, Ombudsmani su uputili Preporuku, urbanističko - građevinskom inspektoru općine Bugojno, da sukladno sa člankom 128. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine poduzme sve propisane mjere u cilju okončanja postupka rušenja bespravno izgrađenih objekata smještenih u blizini nekretnine u vlasništvu podnositelja žalbe, te da u roku od 30 dana obavijesti Ombudsmane o realizaciji Preporuke.³⁹² U vezi sa realizacijom navedene preporuke u Instituciji je zaprimljen akt Općine Bugojno, broj: 01-31-02630-17 od 26.06.2020. godine u kojem je između ostalog navedeno da je „...Dana 09.04.2020. godine Urbanističko-građevinski inspektor je zaprimio od stranke Hifa-Petrol d.o.o. Sarajevo podnesak u kojem se navodi da je Rješenje o uklanjanju broj: 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine u potpunosti izvršeno, nakon čega je urbanističko-građevinski inspektor općine Bugojno kontrolnim pregledom od 18.05.2020. godine konstatovao da je sporni dimnjak na lokaciji koja se nalazi na adresi 307. Motorizovane brigade br.29 uklonjen kako je i naloženo rješenjem. Objekat koji se trenutno koristi kao kotlovnica, a koji nije planiran u investiciono-tehničkoj dokumentaciji na osnovu koje je dobivena dozvola je u postupku uklanjanja. Prigodom kontrolnog inspekcijskog pregleda nije zabilježena dodatna bespravna gradnja na predmetnoj lokaciji...“. Urbanističko-građevinska inspektorica Općine Bugojno je Instituciji dostavila akt u kojem je između ostalog navedeno: „...Kontrolnim pregledom od 12.08.2020. godine konstatovano je da je u potpunosti izvršeno Rješenje o uklanjanju broj: 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine i da je u cijelosti uklonjena kotlovnica i dimnjak na adresi Ul. Motorizovane brigade br. 29 u Bugojnu kako je naloženo Rješenjem o uklanjanju broj: 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine...“³⁹³ Ovime je Preporuka broj: P-77/19 realizirana u cijelosti, te je nakon više intervencija Ombudsmana Rješenje o uklanjanju, broj: 07-23-00952-11 od 13.09.2012. godine izvršeno u potpunosti.

Primjer: Ombudsmani su se, postupajući po žalbi, obratili nadležnoj Republičkoj upravi za inspekcijske poslove Republike Srpske, zbog činjenice što je, prigodom izgradnje nove stambene zgrade u Bijeljini odmah do zgrade u kojoj živi podnositeljica žalbe, u potpunosti proraz njezinog stana zaklonjen. Shodno utvrđenom činjeničnom stanju, nadležna inspekcija donosi Rješenje o uklanjanju objekata koji su sagrađeni 2003. godine. U konkretnom predmetu nadležna inspekcija je izvršila nadzor po zahtjevu Ombudsmana i naložila je uklanjanje bespravno izgrađenih objekata.³⁹⁴

Primjer: Podnositelj žalbe kao odgovornu stranu označio je Odjeljenje za inspekcijske poslove Grada Prijedora - Urbanističko-građevinsku inspekciju zbog neizvršenja donesenog rješenja. Pomenutim rješenjem određenoj osobi, kao investoru, naređeno je da u roku od 60 dana ukloni o svom trošku izvedene radove na zemljanom nasipu. Ombudsmani su izdali Preporuku³⁹⁵ kojom se odgovornoj strani nalaže da poduzme

³⁹⁰ Ž-SA-06-987/18;

³⁹¹ Ž-SA-05-1232/18

³⁹² Peoporuka, broj: 77/19 od dana 24.04.2019.godine

³⁹³ Akt Urbanističko-građevinskog inspektora Općine Bugojno broj: 07TČ-028 od 13.08.2020. godine

³⁹⁴ Ž-BL-05-443/18;

³⁹⁵ P-192/18 od 27.08.2018. godine

sve mjere iz svoje nadležnosti kako bi se pomenuto rješenje izvršilo u cijelosti. Inspekcija je dostavila odgovor u kojem se navodi da je investitor odustao od građenja i da će izvršiti rekultivaciju zemljišta u poljoprivredne svrhe, da izvedeni nasip više ne predstavlja građenje, pa urbanističko-građevinski inspektor nema više nadležnost da kontrolira njegovu izgradnju. Kako je člankom 23. Zakona o općem upravnom postupku određeno da organ pazi po službenoj dužnosti, tijekom cijelog postupka, na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost, urbanističko-građevinski inspektor ne može postupiti po izdatoj preporuci.³⁹⁶

Primjer: Institucija je *ex officio* otvorila predmet u svezi događaja u selu Kruščica³⁹⁷, općina Vitez, nakon što su mediji informirali javnost o prekomjernoj uporabi sile uposlenika Ministarstva unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona/županije, prema mještanima Mjesne zajednice Kruščica, Općina Vitez, a nakon što su građani pokušali spriječiti izvođenje radova na izgradnji mini hidrocentrale. Firma Higracon d.o.o. Sarajevo, od nadležnih organa je pribavila potrebne dozvole za izgradnju navedene hidrocentrale, a građani Mjesne zajednice Kruščica smatraju da se izgradnjom hidrocentrale ugrožava njihovo pravo na pitku vodu, te vrši uništavanje okoliša, a što su nadležna tijela prigodom izdavanja potrebne dokumentacije navedenom poduzeću, zanemarili. Ombudsmani su od relevantnih tijela vlasti zatražili odgovarajuća izjašnjenja, iz kojih je vidljivo da je pribavljena sva potrebna dokumentacija za izvođenje navedenih radova. Tijekom rada na predmetu u više navrata ostvarivana je korespondencija i komunikacija, kako sa mještanima Kruščice, Savjetom Mjesne zajednice Kruščica i njihovim advokatima, tako i sa kantonalnim/županijskim vlastima, MUPSBK, Općinom Vitez, Kantonalnim sudom u Novom Travniku i Vrhovnim sudom FBiH. Tijekom rada na predmetu ostvarena je i suradnja sa Misijom OSCE-a u BiH. U međuvremenu, Kantonalni sud u Novom Travniku je dana 19.02.2018. godine donio presudu broj 06 0 U 011224 17 kojom se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSV, broj: 03-23-46/17 od 20.10.2017. godine, se poništava i predmet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku. Zatim, presudu broj: 06 0 U 011223 17 od dana 19.02.2018. godine kojoj se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB, broj: 03-23-47/17 od 20.10.2017. godine, se poništava i predmet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku. Kantonalni sud u Novom Travniku donio je presudu broj: 06 0 U 011191 17 U od dana 19.02.2018. godine kojom se tužba uvažava i zaključak Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova SBK/KSB, broj: 03-23-44/17 od 18.10.2017. godine poništava i prednet vraća tuženom na ponovni postupak i odluku, kao i presudu broj: 06 0 U 011431 18 U od dana 27.03.2018. godine, kojom se tužba uvažava, rješenje tuženog Federalno ministarstvo okolišta i turizma Sarajevo, broj: UP-II-05/2-02-23-5-212/17 OD 14.12.2017. godine, kao i rješenje SBK/KSB, Ministarstva prostornog uređenja, građenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova, broj: 06-23-33/17 od 20.09.2017. godine, se poništavaju i predmet vraća prvostupanjskom tijelu na ponovni postupak i odluku.

Primjer: Žalbeni navodi u predmetu³⁹⁸ se odnose na činjenicu da Uprava za inspekcijske poslove Županije/Kantona 10 Livno, nije donijela rješenje po Zahtjevu za pristup informacijama od 15.11.2018. godine, već je žalitelju dostavila podnesak od 20.11.2018. godine, bez pouke o pravnom lijeku. Po provedenom istražnom postupku, Institucija je izdala Preporuku broj: P-16/19 od 20.02.2019. godine, kojom

³⁹⁶ Ž-BL-05-615/17

³⁹⁷ Ž-SA-05-835/17

³⁹⁸ Ž-LI-05-286/18

se direktoru Uprave za inspekcijske poslove Županije/Kantona 10, preporučuje da, Zahtjev za pristup informacijama Ivana Sabljića od 15.11.2018. godine, riješi sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama Federacije Bosne i Hercegovine. Uprava za inspekcijske poslove Županije/Kantona 10 svojim podneskom od 08.03.2019. godine, obavještava Instituciju da je postupila po izdatoj preporuci.

IV ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Kroz inspekcijski nadzor organi vlasti nadziru provođenje propisa, otklanjaju eventualna kršenja istih i sankcioniraju odgovorne osobe. Bez inspekcijskog nadzora, kao posebnog mehanizma upravnog nadzora, nemoguće je govoriti o dobroj upravi, vladavini prava i zaštiti prava pojedinca. Stoga je od izuzetne važnosti da upravo postupanje inspekcijskih organa bude efikasno, blagovremeno i sukladno s pozitivnim zakonskim propisima.

Inspekcijski nadzor ne može postojati neovisno od profesionalaca koji provode taj nadzor, niti može biti efikasan ako nije uspostavljen kao sustav. U principu, inspekcijski nadzor treba da bude sproveden prema zadanim obrascima, predlošcima i strategijama i nije moguć bez inspektora koji su u stanju profesionalno se nositi i sa nepredviđenim situacijama. Inspektori, zavisno od upravne oblasti u kojoj vrše nadzor moraju imati visoku razinu tehničkog, ali i pravničkog znanja. Inspektori bi trebalo da budu upoznati sa širokim spektrom komunikacijskih strategija, kao što su ljudska interakcija, tehnike obavljanja razgovora, pregovaračke tehnike, tehnike upravljanja sukobima, te čak i tehnike ispitivanja.

Sve inspekcijske aktivnosti poduzimaju se od strane javne uprave ili su pod njezinom nadležnošću, što znači da podliježu načelima dobrog upravljanja. U tom pogledu, od inspekcijskog nadzora se zahtijeva da bude uspostavljen na sljedećim vrijednostima: transparentnost, profesionalnost, odgovornost, ali i koherentnost, proporcionalnost, otvorenost, participativni pristup i efikasnost.

Nadalje, inspekcijski nadzor je samo dio cijelog niza inspekcijskih aktivnosti i kao takav trebalo bi da zauzima najmanji dio radnog vremena inspektora, dok se većina posla odnosi na pravilno planiranje, pripremu i dovršavanje inspekcijskog nadzora. Podaci prikupljeni tijekom inspekcijskog nadzora su od ključne važnosti za kreatore politika i zakona i u procesu izdavanja dozvola, zbog čega ti podaci moraju biti neosporivi i visoke kvalitete. Zaključci o poštivanju propisa su izvrsni pokazatelji za provjeru učinkovitosti pojedinih politika i predstavljaju osnovu za procjenu potrebe poduzimanja mjera u cilju poboljšanja pojedinih politika i/ili zakonskih rješenja. Mehanizam prikupljanja povratnih informacija putem inspekcijskog nadzora dio je regulatornog ciklusa. Efikasno zatvaranje tog ciklusa unutar javne uprave ključan je primjer dobrog upravljanja i predstavlja osnov za provedbu i izvršenje zakona.

U Bosni i Hercegovini, na svim razinama vlasti, uspostavljen je inspekcijski nadzor.

Međutim, analizirajući zakonodavni okvir na svim razinama vlasti, kao i trenutno stanje (a na osnovu podataka pribavljenih od inspekcijskih tijela/organa svih razina tijekom izrade ovog izvješća), teško da se može govoriti o potpuno uspostavljenom i harmoničnom inspekcijskom sustavu, s obzirom na to da inspekcijski sustav prepostavlja kontinuiran razvoj inspekcijske službe, pravilno određivanje prioriteta, planiranje aktivnosti, praćenje, upravljanje, primjenu načela dobrog upravljanja i drugo.

U tijeku istraživanja, inspekcijska tijela/organi, posebno u Federaciji BiH, su ukazali da složenost pravnog sustava za posljedicu ima nejasno i neprecizno definiranu nadležnost inspekcijskih organa, kako po vrsti, tako i po razini inspekcijskog nadzora.

Inspekcijski organi/tijela u Bosni i Hercegovini su uspostavljeni kao samostalne organizacione jedinice u sustavu organizacije državne uprave, sa vlastitim proračunom (Inspektorat Republike Srpske ili Federalna uprava za inspekcijske

poslove) ili su inkorporirani u okviru organa uprave koji je nadležan za tematsku oblast koja je predmet inspekcijskog nadzora. Ovaj drugi model otvara pitanje neovisnosti inspekcijskog nadzora, posebno u slučaju ako se kršenje prava dešava od strane organa uprave unutar kojeg inspekcijski organ djeluje. U odnosu na ovaj model, funkcionalni način organiziranja inspekcijskih službi predstavlja adekvatan, racionalan i efikasan način organiziranja inspekcijskog nadzora, jer inspektor, kao osobe sa posebnim ovlaštenjima, koje neposredno vrše inspekcijski nadzor obavljaju svoje poslove u okviru jednog organa uprave.

Oba naprijed navedena modela funkcioniranja inspekcijskih tijela/organa su evidentna i na županijskoj/kantonalnoj razini vlasti. Naime, Unsko-sanski, Bosansko-podrinjski, Posavski, Zeničko-dobojski, Sarajevski, Tuzlanski, Zapadno-hercegovački kanton/županija i Županija/Kantona 10 imaju uspostavljene županijske/kantonalne uprave za inspekcijske poslove dok u Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu/županiji nisu formirane uprave, nego inspekcije organizacijski funkcioniraju unutar resornih županijskih/kantonalnih ministarstava.

Ključni instrument vladavine prava, uz ustave jeste zakonodavstvo, a prije svega to su oni zakoni čija je praktična primjena u specifičnim situacijama podrobniјe određena sekundarnim zakonodavstvom, odnosno podzakonskim aktima kao što su uredbe, pravilnici, uputstva i dr. Inspekcijski organi/tijela su u svojim izjašnjenjima ukazali na niz nedostataka vezanih za zakonodavstvo, od njegove neharmoniziranosti, do toga da pojedina pravna pravila potiču iz nekog drugog razdoblja, npr. Zakon o zaštiti na radu³⁹⁹ koji se primjenjuje u Federaciji Bosne i Hercegovine, kojim su, između ostalog, propisane kazne u dinarima, drugog političkog okruženja, ili iz vremena u kojima su vrijedile druge norme i vrijednosti, zbog čega predstavljaju „mrtvo slovo na papiru“.

Provedba „mrtvih pravila“ može naškoditi vjerodostojnosti inspekcijske službe i predstavlja pogrešno korištenje već oskudnih ljudskih potencijala zbog čega je potrebno poduzeti mjere u cilju eliminiranja ovih praksi. Prema iznesenim stajalištima inspekcijskih organa, pojedine oblasti obuhvaćene inspekcijskim nadzorom nisu pokrivenе materijalnim propisima, posebno podzakonskom regulativom; propisi su „loši“, međusobno neusklađeni, posebno između različitih razina vlasti; odredbe u mnogim propisima nisu precizne i jasne što ostavlja prostor za različito tumačenje od strane inspektora, odnosno daje im veliko diskreciono pravo što dalje rezultira različitom praksom. Sve navedeno za posljedicu može da ima nejednako postupanje koje je prepreka uspostavi vladavine prava, a i otežano je praćenje primjene propisa i izvještavanje donositelja politika i zakona kako bi mogli poduzeti mjere na unaprjeđenju zakonodavstva, a u interesu građana. Kada se govori o zakonodavstvu vezano za funkcioniranje inspekcije, onda je potrebno napraviti dinstinkciju u odnosu na zakonodavstvo koje uređuje funkcioniranje inspekcije, odnosno postupanje, gdje se, prije svega, misli na zakone o inspekciji, zakone o upravnom postupku, zakone o prekršajima i dr., te zakone u određenim tematskim oblastima (turizam, obrazovanje, socijalna zaštita, komunalne usluge itd.) kojim se utvrđuje nadležnost za postupanje inspekcije. U obje grupacije zakona postoje nedorečenosti, a posebno je zabrinjavajuća neusklađenost zakona o inspekciji i zakona o upravi, jer se radi o zakonima koji uređuju proceduru.

Proceduralni propusti su često osnova za ukidanje rješenja i drugih mjera donesenih od strane inspekcijskih tijela/organa u sudskim postupcima, što ozbiljno narušava vladavinu prava. Institucija je tijekom istraživanja prikupila informacije o svim

³⁹⁹ Zakon o zaštiti na radu („Službeni list SRBiH“, broj 22/90)

propisima koje primjenjuju inspekcijski organi na različitim razinama vlasti, ali zbog njihove obimnosti iste nije moguće prikazati čak ni u tabelarnom pregledu koji bi sadržavao samo informaciju o nazivu propisa i datumu njegovog stupanja na snagu. Pitanje zakonodavstva vezanog za inspekcijski nadzor je toliko kompleksno i ozbiljno da zahtijeva da bude predmetom zasebne analize koja treba da pomogne donositeljima politika i zakona da poduzme mjere u cilju unaprjeđenja stanja u ovom segmentu.

Jedna od aktivnosti inspekcijskih organa svakako treba da bude i promocija vladavine prava. Aktivnosti promocije su usko vezane sa praćenjem poštivanja propisa. Ishodi inspekcijskog nadzora i primjene mjera procjenjuju se kako bi se utvrdilo jesu li zakonske odredbe ostvarive i mogu li dovesti do poboljšanja zakonskih odredbi kako bi se ostvarili ciljevi politike i kako bi zakoni i djelovanje inspekcijske službe ostali uvjerljivi i prihvaćeni od strane javnosti. Dobro vrijeme za korištenje promocije poštivanja propisa je trenutak kad novo zakonodavstvo stupa na snagu. Promocijske aktivnosti ne bi trebale biti ograničene na najavu i objavu zakona u službenim glasilima, jer iskustva su pokazala da takve objave nisu dovoljne. Što je regulirana zajednica bolje informirana, to će nadležna tijela brže moći ispraviti nepoštivanje propisa. Kada je očito da je prekršitelj trebao znati za određeni propis, korektivna akcija za osiguravanje poštivanja propisa postaje jednostavnija. Nažalost, promocija, kao aktivnost inspekcijskih organa nije zastupljena u mjeri u kojoj bi to trebalo da bude.

Bez obzira na funkcionalnu i teritorijalnu organizaciju inspekcijskih organa ukazano je na problem nedostatka koordinacije, posebno između različitih razina inspekcijskog nadzora, što se u nekim slučajevima, odražava i kroz strukturu inspektora u lokalnim zajednicama⁴⁰⁰. Postoje i druge oblasti za poboljšanje koordinacije, na primjer u procesu planiranja i izvještavanja.

Za obavljanje inspekcijske funkcija najvažniji su ljudski resursi, dakle kvalitetan, stručan, iskusni i obučen kadar za obavljanje složenih i manje složenih nadzora iz nadležnosti kako su zakonom utvrđene. Inspekcijski organi su ukazali na problem ljudskih resursa, sa aspekta nepotpunjenosti radnih mjeseta, ali i nedostatka sustavnog pristupa stalnom usavršavanju inspektora, koje bi trebale da uključuju organiziranje specijaliziranih edukacija po oblastima, sa posebnim osvrtom na usvojene standarde i zakonodavstvo Europske unije, te primjenu propisa u praksi.

Pitanje prostora u kojem inspekcija djeluje je različito riješeno, od toga da se nalaze u vlastitom prostoru, prostoru organizacione teritorijalne jedinice unutar koje djeluju do iznajmljenog prostora. U značajnom broju slučajeva prostor nije adekvatan i otežan je pristup građanima,

⁴⁰⁰ Federalna uprava za inspekcijske poslove dostavila je Instituciji ombudsmana putem elektroničke pošte, dana 03.12.2020.godine, podatke o uočenim slabostima inspekcijskih organa JLS među kojima su:

„1. Nedovoljna samostalnost u radu,
2. neujednačeno postupanje,
3. nedostatak materijalnih i tehničkih resursa,
4. nepostojanje bilo kojeg vida edukacije,
5. loša i nedovoljna komunikacija između općinskih, gradskih i inspektora viših nivoa razina vlasti u Federaciji BiH,
6. nejasnoće u pogledu propisa kojima je utvrđena nadležnost općinskih inspekcija
7. neujednačena praksa kod pokretanja i vođenja postupka inspekcijskog nadzora, te kod određivanja “stranke“ u postupku nadzora,
8. neujednačeno reguliran status inspektora u pogledu uvjeta za postavljenje u pogledu stručne spreme,
9. neujednačeni dodaci na plaću na osnovu uvjeta rada (dodatak se kreće od 10% do 30 %, odnosno neki općinski inspektori nemaju uopće dodatak na uvjete rada)“

a posebno osobama sa invaliditetom.

Pitanje materijalno-tehničke opremljenosti inspekcije (uredska oprema, vozila, laboratorijska oprema, IT oprema) je različito uređeno, ali generalno može se zaključiti da je oprema nedostatna ili zastarjela. Nažalost, zbog nedostatka opreme i nedovoljne posvećenosti pitanju informacijske obuke inspektora još uvijek su prisutne prakse da se zapisnici i druga dokumentacije vode „ručno“, što se indirektno odražava i na proces elektroničkog vođenja predmeta. Ovo je značajno iz razloga što bi kvalitetniji sustav elektroničkog vođenja predmeta, koji bi imao razrađen „modul za procjenu rizika“ osigurao korektan odabir subjekata kontrole, na način da se kontroliraju oni sa visokim rizikom, kako se to i očekuje od moderne inspekcije kakvu poznaje EU. Unaprjeđenje elektroničkog sustava u djelovanju inspekcijskih organa je značajno i za obavljanje analitičkih poslova čiji cilj je da se osigura efikasnije upravljanje javnim rizicima i time stvori prostor za prevenciju negativnih pojava.

Sa aspekta postupanja inspekcijskih organa, značajno je pitanje odnosa prema podnositeljima prijave, odnosno osobama koje su tražile inspekcijski nadzor. U Instituciji se značajan broj predmeta odnosi na ovo pitanje, gdje građani navode da nisu obaviješteni o rezultatima inspekcijskog nadzora po podnesenoj prijavi, odnosno da im nije omogućeno da dobiju zapisnik i da koriste pravni lijek ukoliko su nezadovoljni postupanjem inspekcijskog organa. Tijekom istraživanja inspekcijski organi su ukazali da osoba, koja podnese zahtjev da se obavi inspekcijski nadzor, nije stranka u postupku (nije subjekt nadzora u postupku inspekcijskog nadzora, koji će inspektor pokrenuti po službenoj dužnosti), te iz tog razloga ne dobija zapisnik o obavljenom nadzoru, nego informaciju u formi obavijesti da je nadzor koji je inicirao/la obavljen. U slučaju da se stranka, shodno odredbama zakona o slobodi pristupa informacijama, obrati službeniku za informiranje, službenik će sprovesti postupak, sukladno sa navedenim zakonom, te shodno tomu, odlučiti da li će dostaviti traženi zapisnik. Mogućnost izjavljivanja pravnog lijeka ima samo subjekt nadzora kome je inspektor rješenjem naložio odgovarajuću upravnu mjeru

V PREPORUKE

Vijeću ministara Bosne i Hercegovine

Vladi Federacije Bosne i Hercegovine

Vladi Republike Srpske

Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Vladama svih županija/kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine

Gradonačelnicima u gradovima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

Načelnicima u općinama/opštinama Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske

da:

1. sukladno sa svojim nadležnostima i ovlaštenjima poduzmu potrebne mjere u cilju oticanja slabosti u funkcioniranju inspekcijskih tijela, postizanja efikasnijeg djelovanja inspekcijskih tijela/organa i osnaživanja inspekcijskih tijela;
2. kontinuirano analiziraju vlastita zakonodavstva kojima se uređuje funkcioniranje inspekcijskih organa, te shodno tomu rade na njihovom unaprjeđenju;
3. kontinuirano usklađuju vlastita zakonodavstva koja uređuju inspekcijski nadzor, posebno imajući u vidu pitanja nadležnosti tijela nadležnog za odlučivanje u drugostupanjskom postupku, te primjenu pozitivnog zakonodavstva sa suvremenim međunarodnim standardima;
4. usvoje zakonodavni okvir kojim će regulirati postupanje inspekcija u županijama/kantonima u kojima nije donesen zakon na županijskoj/kontonalnoj razini;
5. razmotre mogućnost osiguranja finansijskih sredstava neophodnih za optimalno i profesionalno funkcioniranje inspekcijskih organa, a u cilju jačanja kapaciteta kroz zapošljavanje određenog broja izvršitelja radi efikasnog obavljanja poslova i osuvremenjavanje opreme,
6. kontinuirano rade na unaprjeđenju i uspostavljanju novih informacionih tehnologija, a posebno na uvođenju elektroničkih baza podataka za sve inspekcijske organe,
7. ujednačavanje dodataka na plaću na svim razinama vlasti;
8. obezbijede neophodna novčana sredstva u svrhu organiziranja specijaliziranih edukacija po upravnim oblastima za inspektore, a sukladno sa iskazanim potrebama;
9. radne prostore inspekcijskih tijela/organa prilagode broju uposlenih i omoguće pristup osobama sa invaliditetom.

Aneks 1

Br.	Naziv organa	Zaprimitjeni akt u Instituciju ombudsmana (broj i datum)
1.	GRAD CAZIN, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 19.12.2019. godine
2.	OPĆINA DOBOJ ISTOK	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.12.2019. godine
3.	OPĆINA GORNJI VAKUF-USKOPLJE, KABINET NAČELNIKA	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
4.	GRAD GRAČANICA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 14.10.2019. godine
5.	GRAD GRADAČAC, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 31.10.2019. godine
6.	GRAD BIHAĆ, SLUŽBA ZA URBANISTIČKO PLANIRANJE, GRAĐENJE I URBAN-ISTIČKO-GRAĐEVINSKU INSPEKCIJU ODSJEK ZA URBANISTIČKO-GRAĐEVINSKU INSPEKCIJU	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
7.	GRAD BIHAĆ, GRADSKI ORGAN UPRAVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
8.	OPĆINA KAKANJ, STRUČNA SLUŽBA ZA POSLOVE OPĆINSKOG NAČELNIKA-ODSJEK ZA INSPEKCIJE	Akt broj 20/10-886/19 od 15.10.2019. godine
9.	OPĆINA KALESIJA	Akt broj 02-14-2194/19 od 28.10.2019. godine
10.	OPĆINA ILIDŽA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 15-23-1-382/19 od 05.11.2019. godine
11.	OPĆINA KUPRES, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO, FINANCIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 24.10.2019. godine
12.	GRAD LJUBUŠKI, SLUŽBA ZA STAMBENO -KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.12.2019. godine
13.	OPĆINA LUKAVAC, SLUŽBA ZA PRIVREDU, LOKALNI RAZVOJ I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08-49-11697/19 od 17.10.2019. godine

14.	OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-23-2440/19 od 22.10.2019. godine
15.	OPĆINA ORAŠJE, SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU I NADZOR	Akt broj 01-49-1214/19 od 18.12.2019. godine
16.	OPĆINA PROZOR-RAMA, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE I KOMUNALNI RED	Akt zaprimljen putem e-mail-a dana 16.12.2019. godine
17.	OPĆINA SAPNA, SLUŽBA ZA URBANIZAM, STAMBENO-KOMUNALNE, IMOVINSKO-PRAVNE I GEODETSKE POSLOVE	Akt broj 03-10-117/2019 od 25.10.2019. godine
18.	GRAD TUZZLA, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08-05-46-995/19-ZK od 29.10.2019. godine
19.	OPĆINA VAREŠ, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE – KOMUNALNO – GRAĐEVINSKI INSPEKTOR	Akt zaprimljen putem e-mail-a 12.12.2019. godine
20.	OPĆINA VITEZ, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU	Akt zaprimljen putem e-maila dana 31.10.2019. godine
21.	OPĆINA ZAVIDOVICI, SLUŽBA ZA UPRAVU POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I KOMUNALNIH POSLOVA (KOMUNALNA, VODNA I SANITARNA INSPEKCIJA) I SLUŽBA ZA UPRAVU EKONOMSKIH POSLOVA I PODUZETNIŠTVA (GRAĐEVINSKA, URBANISTIČKA I INSPEKCIJA ZA CESTE)	E-mail od 13.11.2019. godine
22.	OPĆINA DONJI VAKUF, OPĆINSKA SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	E-mail od 17.12.2019. godine
23.	OPĆINA ČELIĆ, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	E-mail od 18.12.2019. godine
24.	OPĆINA BOSANSKA KRUPA, SLUŽBA ZA KOMUNALNE DJELATNOSTI, VODE, ZAŠTITU OKOLIŠA I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt zaprimljen putem e-maila od 20.12.2019. godine
25.	OPĆINA BUGOJNO, SLUŽBA ZA FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 01-05-02667-19 od 20.11.2019. godine
26.	OPĆINA BUSOVAČA, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, URBANIZAM I STAMBENE POSLOVE	Akt broj 05-23-3747-2019 od 13.11.2019. godine
27.	OPĆINA ČITLUK, OPĆINSKA SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-02-05-4694/19 od 23.12.2019. godine
28.	GRAD GORAŽDE, SLUŽBA ZA PROSTORNO UREĐENJE, STAMBENO - KOMUNALNE POSLOVE I RASELJENA LICA	Akt broj 02-05-2-4836 od 15.11.2019. godine
29.	OPĆINA JABLANICA	Akt broj 01-12-2450/19 od 04.11.2019. godine

30.	OPĆINA HADŽIĆI, OPĆINSKI NAČELNIK, SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt, broj: 04/05-4-7067/2019 od 23.12.2019. godine
31.	OPĆINA JAJCE	Akt, broj: 02-05-7758/19 od 30.10.2019. godine
32.	OPĆINA KONJIC, SLUŽBA ZA OPŠTU UPRAVU I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 09-06-3219/18 od 17.12.2019. godine
33.	OPĆINA CENTAR SARAJEVO	Akt broj 06-6533/19 od 19.11.2019. godine
34.	OPĆINA POSUŠJE, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO	Akt broj 01-876-1/19 od 21.10.2019. godine
35.	OPĆINA SANSKI MOST, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 09-49-2658/19 od 26.12.2019. godine
36.	OPĆINA KISELJAK	Akt broj 01-05-2637/19 od 22.10.2019. godine
37.	OPĆINA KREŠEVO	Akt broj 02-49-2178 od 25.10.2019. godine
38.	GRAD LIVNO, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-19-2970/19 od 23.10.2019. godine
39.	OPĆINA MAGLAJ	Akt zaprimljen putem e-maila od 20.10.2019. godine
40.	OPĆINA USORA	Akt broj 02-05-63/19 od 23.12.2019. godine
41.	OPĆINA STOLAC, SLUŽBA ZA PRIVREDU I INSPEKCIJE	Akt zaprimljen putem e-maila od 23.12.2019. godine
42.	OPĆINA TOMISLAVGRAD, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt bez broja, zaprimljen u Instituciji ombudsmena dana 01.11.2019. godine
43.	OPĆINA BANOVIĆI, SLUŽBA ZA PRORAČUN, FINANSIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE, ODSJEK ZA INSPEKCIJE	Akt broj 03-49-1708/19 od 23.10.2019. godine
44.	OPĆINA NOVO SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-23-2440/19 od 22.10.2019. godine
45.	OPĆINA TRAVNIK, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 05/23-6-12-168/19 od 24.10.2019. godine
46.	GRAD MOSTAR, ODJEL ZA PRIVREDU, KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 08/3-05-15031/19 od 23.10.2019. godine
47.	GRAD VISOKO, SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU, INSPEKCIJSKE I BORAČKO-INVATIDSku zaštitu, ODSJEK ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 05/1-05-23-123/19 od 18.10.2019. godine
48.	OPĆINA TEŠANJ, OPĆINSKI NAČELNIK, SLUŽBA ZA FINANSIJE, PRIVREDU, KOMUNALNE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 04-49-2-2624/19 od 26.12.2019. godine

49.	OPĆINA ILIJAŠ, SLUŽBA ZAPROMET/SAOBRAĆAJ, STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE I GRAĐENJE	Akt broj 03/1-23-sl/19 od 30.12.2019. godine
50.	OPŠTINA DRVVAR, SLUŽBA ZA PRIVREDU FINANSIJE I INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 03-14-3207-2/19 od 18.10.2019. godine
51.	OPĆINA STARI GRAD SARAJEVO, SLUŽBA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE	Akt broj 14-23-7274/19-MK od 15.10.2019. godine
52.	GRAD ŠIROKI BRIJEG, SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO	Akt broj 04/2-49-440 od 24.10.2019. godine
53.	OPĆINA TEOČAK, SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE, PROSTORNO UREĐENJE I CIVILNU ZAŠTITU	Akt zaprimljen putem e-maila od 25.12.2019. godine
54.	OPĆINA DOBRETIĆI	Akt zaprimljen putem e-maila od 09.10.2019. godine
55.	OPŠTINA BOSANSKO GRAHOVO	Akt broj 02-10-1320/19 od 16.10.2019. godine
56.	OPĆINA FOJNICA, SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU I INSPEKCIJSKI NADZOR	Akt broj 02-05-980/19 od 28.10.2019. godine
57.	OPĆINA FOČA /FBiH	Akt zaprimljen putem e-maila od 17.12.2019. godine
58.	OPĆINA BUŽIM	Akt broj 02-05-3130/19 od 17.12.2019. godine
59.	DOMALJEVAC-ŠAMAC	Akt broj 01-49-1510-1/19 od 09.10.2019. godine
60.	OPĆINA DOBOJ JUG	Akt zaprimljen putem e-maila od 04.11.2019. godine
61.	OPĆINA VOGOŠĆA	Akt zaprimljen putem e-maila od 09.10.2019. godine
62.	OPĆINA ODŽAK	Akt broj 01-02-2190/19 od 21.10.2019. godine
63.	OPĆINA KLIADANJ	Akt broj 02-10-2394/19 od 29.10.2019. godine
64.	OPĆINA PALE FBiH	Akt broj 03-10-301/19 od 15.10.2019. godine

Aneks 2

Br.	Nazivorganu	Zaprimljeni akt u Instituciji ombudsmana (broj i datum)
1.	Republička uprava za inspekcijske poslove, Banjaluka	Akt broj: 24.010/9993-412-2/19 od 29.10.2019. godine
2.	Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske, Upravna inspekcijska	Akt zaprimljen putem e-maila dana 05.10.2020. godine
3.	Odjeljenje za inspekcijske poslove grada Doboja	Akt broj: 09/400-1-94/19 od 24.10.2019. godine
4.	Opština Ugljevik, Odjeljenje za privredu, Odsjek za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 18.10.2019. godine
5.	Opština Istočno Novo Sarajevo	Akt broj: 01-1-013-1-382/19 od 17.12.2019. godine
6.	Opština Istočna Ilidža, Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04-012-1589/19 od 16.12.2019. godine
7.	Opština Trnovo	Akt broj: 05-053-36/19 od 10.10.2019. godine
8.	Opština Vukosavlje	Akt broj: 05/1-014-33/3/19 od 12.12.2019. godine
9.	Opština Krupa na Uni	Akt broj: 02-014-82/19 od 16.10.2019. godine
10.	Opština Kalinovik	Akt broj: 04-053-14/19 od 21.10.2019. godine
11.	Opština Istočni Mostar	Akt broj: 02-020-129/19 od 30.10.2019. godine
12.	Opština Petrovac	Akt broj: 02-05-731/19 od 11.12.2019. godine
13.	Opština Donji Žabar, Odsjek za privredu, horačko-invalidsku zaštitu, civilnu zaštitu i društvene djelatnosti	Akt broj: 05/1-052-2/19 od 18.10.2019. godine
14.	Opština Kostajnica	Akt zaprimljen putem e-maila dana 29.10.2019. godine
15.	Opština Kotor Varoš, Odsjek za inspekcijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 07-370-142/19 od 14.10.2019. godine
16.	Opština Rudo	Akt zaprimljen putem e-maila dana 15.10.2019. godine
17.	Opština Milići, Odjeljenje za finansije, privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04-248/19 od 15.10.2019. godine

18.	Opština Šipovo, Odsjek za poslove inspekcije i komunalne policije	Akt broj: 06-005-6/19 od 16.10.2019. godine
19.	Opština Čelinac, Odjeljenje za inspekcijske poslove i komunalnu policiju	Akt zaprimljen putem e-maila dana 16.10.2019. godine
20.	Opština Osmaci	Akt zaprimljen putem e-maila dana 17.10.2019. godine
21.	Opština Kneževi, Odjeljenje za inspekcijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 07-052-215-1/19 od 21.10.2019. godine
22.	Grad Prijedor, Odsjek za inspekcijske poslove	Akt broj: 10-sl-19 od 18.10.2019. godine
23.	Opština Petrovo	Akt broj: 02-014-2-254/19 od 22.10.2019. godine
24.	Opština Prnjavor	Akt broj: 01/1-014-239/19 od 21.10.2019. godine
25.	Opština Derventa, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 22.10.2019. godine
26.	Opština Pale, Komunalna policija	Akt zaprimljen putem e-maila dana 25.10.2019. godine
27.	Opština Kozarska Dubica, Odsjek za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 28.10.2019. godine
28.	Opština Nevesinje	Akt broj: 02/012.10-352/19 od 22.10.2019. godine
29.	Opština Modriča, Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti	Akt broj: 04/1-30-61/19 od 22.10.2019. godine
30.	Opština Brod, Odjeljenje za inspekcijske poslove i poslove komunalne policije	Akt broj: 07-053-14/19 od 22.10.2019. godine
31.	Opština Šamac, Odjeljenje za privredu i inspekcijske poslove	Akt broj: 03-052-75/19 od 15.10.2019. godine
32.	Opština Ljubinje, Komunalna policija	Akt zaprimljen putem e-maila dana 29.10.2019. godine
33.	Opština Rogatica, Odjeljenje za inspekcijske poslove i poslove komunalne policije	Akt broj: 03/5-050-10/19 od 23.10.2019. godine
34.	Grad Bijeljina, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt broj: 02/6-810/19 od 23.10.2019. godine
35.	Opština Bileća	Akt broj: 11.02/012-1272/19 od 29.10.2019. godine
36.	Opština Vlasenica, Odsjek za inspekcijske poslove komunalne policije	Akt broj: 02-014-250/19 od 25.12.2019. godine

37.	Opština Teslić, Odjeljenje za inspekcijske poslove sa komunalnom policijom	Akt broj:09-32/19 od 23.12.2019. godine
38.	Opština Mrkonjić Grad, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 19.12.2019. godine
39.	Opština Laktaši, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 23.12.2019. godine
40.	Opština Lopare, Odjeljenje za inspekcijske poslove	Akt zaprimljen putem e-maila dana 26.12.2019. godine
41.	Opština Foča	Akt zaprimljen putem e-maila dana 16.12.2019. godine
42.	Grad Trebinje, Odjeljenje za inspekcijske i poslove komunalne policije	Akt broj: 05-053-495/19 od 12.11.2019. godine
43.	Opština Višegrad, Odjeljenje za inspekcijske poslove i komunalnu policiju	Akt broj: 02-052-44/19 od 04.11.2019. godine
44.	Opština Srbac	Akt broj: 02-017-127/19 od 07.11.2019. godine
45.	Opština Stanari, Odsjek za stambeno-komunalne poslove i ekologiju	Akt broj: 05-2/5-364-24/1/19 od 30.10.2019. godine
46.	Opština Oštara Luku	Akt broj: 02-014-138/19
47.	Grad Gradiška	Akt broj: 10-10/19 od 29.10.2019. godine
48.	Opština Novo Gorazde	Akt zaprimljen putem e-maila dana 04.11.2019. godine
49.	Opština Šekovići, Odjeljenje za privredu, poljoprivredu i inspekcijske poslove	Akt broj: 04-324-21/19 od 31.10.2019. godine
50.	Opština Istočni StariGrad	Akt broj: 04-324-21/19 od 13.11.2019. godine
51.	Opština Gacko	Akt zaprimljen putem e-maila dana 25.10.2019. godine
52.	Opština Han Pijesak	Akt zaprimljen putem e-maila dana 13.12.2019. godine
53.	Opština Knjegovo	Akt broj: 07-052-2/5-1/19 od 21.10.2019. godine

54. Opština Novi Grad
Akt zaprimitven putem e-maila dana 22.10.2019. godine
55. Opština Srebrenica
Akt zaprimitven putem e-maila dana 17.12.2019. godine

